

Strategija. Efektyvumas. Vertė

PIENO SEKTORIAUS APŽVALGA LIETUVOJE

2018 m. sausio 30 d.

Vilnius

- ▶ Kompleksinis pieno sektoriaus tyrimas pirmą kartą atliktas 2016 m. siekiant sistemiškai apžvelgti situaciją ir esmines problemas svarbiausiose pieno sektoriaus vertės kūrimo grandyse ir suteikti pilną vaizdą apie sektoriaus ir atskirų jo grandžių padėtį, vystymosi tendencijas ir problemas. Taip pat buvo siekiama pagal prieinamą informaciją įvertinti sektoriaus svarbą šalies ekonomikai, eksportui, užimtumui.
- ▶ Tyrimas pakartotas 2018 m. spalio – lapkričio mėnesiais, atnaujinant didžiąją dalį informacijos ir rodiklių, siekiant įvertinti pieno sektoriuje per pastaruosius metus įvykusius pokyčius.
- ▶ Pieno sektorius Lietuvoje turi galias tradicijas. Pirminė pieno gamyba yra viena pagrindinių žemės ūkio šakų, o pieno perdirbimas – svarbiausia maisto perdirbimo sritis. Sektorius yra svarbus gyventojų užimtumo šaltinis. Lietuviški pieno gaminiai sėkmingai konkuruoja eksporto rinkose ir ilguoju laikotarpiu, augant pieno paklausai pasaulyje, turi geras vystymosi perspektyvas.
- ▶ Tačiau dėl sektoriaus specifikos, išorinių veiksnių bei iš praeities paveldėtų struktūrinių problemų, pieno sektorius išlieka gana pažeidžiamas, o pieno ūkiai yra vieni iš labiausiai valstybės remiamų žemdirbystės sričių.

Pagrindiniai rezultatai 4	Konteksto apžvalga 12	Vertės kūrimo grandinė 17
Gamyba 20	Supirkimas 28	Perdirbimas 35
Didmeninė rinka 46	Mažmeninė prekyba 50	Vartojimas 54
Sektoriaus svarba 57	Baltijos rinka 70	Paaiškinimai 73

PAGRINDINIAI REZULTATAI

- ▶ 2015 m. kovo mėn. panaikinus ES kvotų sistemą, pieno gamybos apimtys vėl pradėjo augti. Ir nors investuojama daug, nuolat ieškoma būdų sureguliuoti pieno kiekį, patenkantį į rinką, padidinti sektoriaus orientaciją į rinką taip užtikrinant kainų stabilumą, tačiau **perteklinės gamybos problema išlieka, gamybos sektorius lėtai reaguoja į rinkos signalus**. 2017 m. didžiausios metinio žaliavinio pieno gamybos augimo tempo prognozės ir toliau išlieka Azijoje.
- ▶ **Pieno kainos ir tuo pačiu ūkių pajamos pasižymi dideliais svyravimais** dėl pasiūlos-paklausos tendencijų, sezoniškumo, vis ryškesnio cikliškumo. **Gamybai naudojami išteklių yra labai pažeidžiami** dėl nepastovumo lemiamų problemų, kurios kyla dėl didelių kapitalo išlaidų, nestabilių pieno produktų kainų ir svyruojančių sunaudojamų išteklių bei energijos kainų.
- ▶ Ilgalaikėje perspektyvoje didėjant gyventojų skaičiui pasaulyje (vidutiniškai po 1% kasmet) paklausa pieno produktams ir toliau augs. Pagrindinis augimo variklis – augantis gyventojų skaičius ir gerėjantis gyvenimo lygis besivystančiose šalyse (gerėjant gyvenimo lygiui imama vartoti daugiau gyvulinės kilmės maisto produktų), ypač Rytų ir Pietryčių Azijoje. **Ilgainiui sektorius susidurs su iššūkiais, susijusiais su stipriai išaugusia pieno produktų paklausa**.
- ▶ Palankios prognozės nereiškia, kad visų šalių pieno sektoriai sėkmingai plėsis. **Vystysis tik tų valstybių pieno sektoriai, kurių augimas orientuotas arba į vidaus vartojimo didinimą** (Rusija, Indija, Brazilija, Kinija), **arba kurių pieno sektoriai bus konkurencingi regiono ir pasauliniu lygiu**.

Gamyba ir supirkimas (1)

- ▶ Lietuvoje **esminė gamybos grandies problema ir toliau išlieka smulkių ūkių dominavimas** – vidutiniškai 5-6 karvės/ūkyje (mažesnis skaičius tarp ES šalių tik Rumunijoje). Mažiau nei 10 karvių turi net 74% ūkių, kurie pagamina tik 11% pieno. Iš to seka mažas efektyvumas, nepakankama pieno kokybė, didesnės gamybos sąnaudos, dideli surinkimo kaštai, ūkių nuostoliai ir priklausomybė nuo ES bei nacionalinės paramos.
- ▶ Lietuvoje, nors ir lėtai, **vyksta pieno ūkių struktūriniai pokyčiai, pieno ūkiai stambėja** – 2017 m., lyginant su 2015 m. pieno ūkių skaičius sumažėjo 12,4%, karvių skaičius – 9,4%, vidutinis karvių skaičius ūkyje išaugo 3,8%. Tačiau, paskutiniiais metais pieno ūkių skaičiaus mažėjimo procesas lėtėja, tuo tarpu karvių skaičiaus mažėjimo tempai ir superkamo pieno procentinė dalis išlieka panašūs.
- ▶ **Lietuvos pieno ūkiuose vyrauja vyresnio amžiaus ūkininkai**, o tendencijos rodo ūkių „senėjimą“ - jaunesnių nei 45 m. ūkininkų dalis nuo 2013 m. sumažėjo 5 p.p. ir 2016 m. sudarė 15%, 55-64 m. amžiaus ūkininkų dalis išaugo 8 p.p. ir sudarė 28%.
- ▶ Nors ūkių verslumo lygis išlieka žemas ir toliau mažėja (prekiniai pieno ūkiai sudaro tik 54% pieno ūkių, nuo 2015 m. iki 2017 m. šių ūkių skaičius sumažėjo 4 p.p), tačiau **į pieno supirkimo rinką patenkančio pagaminto pieno kiekis auga**. 2017 m. supirkto žaliavinio pieno dalis nuo viso pagaminto pieno sudarė 90% (didžiojoje ES dalyje – virš 95%) ir lyginant su 2015 m. išaugo 7 p.p.
- ▶ Lietuvoje **pieno supirkimo kainos iš esmės atspindi pasaulinės kainos svyravimus** su nežymiu atsilikimu. Per pastaruosius dvejus metus vidutinės pieno supirkimo kainos augo visose ES šalyse, tačiau vidutinės Lietuvos žalio pieno supirkimo kainos išlieka prie žemiausių – 23 pozicija, lyginant su kitomis ES valstybėmis (2018 m. spalio mėn.).

Gamyba ir supirkimas (2)

- ▶ **Lietuvos pieno sektoriuje egzistuoja papildoma supirkėjų-tarpininkų grandis**, kuri pelnosi perdirbėjams rinkos kainomis perparduodama iš ūkininkų pigiau supirktą pieną. 2017 m. skirtumas tarp tarpininkų mokamos ir gaunamos kainos už natūralaus pieno toną svyravo 45-107 Eur/t ribose.
- ▶ **Žaliavinio pieno vidutinių supirkimo kainų skirtumus nulemia parduodamas pieno kiekis, kokybė ir surinkimo kaštai**: 2017 m. gamintojams, tiekiantiems daugiau kaip 40 t/mėn., perdirbėjų mokama kaina atitiko ES vidurkį, bendrovėms ir tarpininkams sudarė 97% (palyginimui, 2015 m. – 75%) ES vidurkio, smulkiesiems – 73% (palyginimui, 2015 m. – 53%) ES vidurkio. Stambūs tiekėjai su perdirbėjais paprastai dirba pagal ilgalaikes sutartis ir yra pajėgūs užtikrinti reikiamą kiekį bei kokybę. Su smulkiais tiekėjais ilgalaikės sutartys nesudaromos, pienas yra žemesnės kokybės, be to, surenkant pieną iš smulkių ūkių patiriami papildomi kaštai.
- ▶ **Lietuvoje nuo 1998 m. taikomų bazinių pieno sudėties dydžių nuokrypis nuo faktinių pieno sudėties rodiklių yra didžiausias tarp analizuotų ES šalių** ir ši situacija nekinta jau ketverius metus (nuo 2013 m.). Priartinus bazinius pieno sudėties rodiklius prie faktinių, natūralaus pieno supirkimo kainos dydis nepakis, tačiau bazinių ir faktinių kainų palyginimas taps korektiškesnis.
- ▶ Pieno gamintojai, ypač smulkieji, yra labai pažeidžiami kalbant apie pajamų nepastovumą ir dažnu atveju **be valstybės paramos smulkieji ūkiai būtų nuostolingi**. Atsižvelgiant į tai bei sektoriaus svarbą, ES ir Lietuvoje teikiama finansinė pagalba įvairioms priemonėms įgyvendinti ir ieškoma galimybių padėti krizės metu, tačiau **paramos panaudojimo kryptys nėra efektyvios naikinant problemas priežastis**.
- ▶ **ES kontekste Lietuvos pieno ūkiai yra vieni smulčiausių**, vidutinis primilžis stipriai atsilieka nuo ES vidurkio – lyginant su kitomis ES šalimis, Lietuva užima tik 25 vietą (2015 m. – 22 vieta). Pagal kokybės rodiklį – baltymingumą, kuris svarbus gaminant sūrius (viena iš Lietuvos pieno pramonės specializacijų) – Lietuva yra 19 sąrašė (2013 m. – 25 vieta).

- ▶ **Lietuvos pieno perdirbimo rinkoje dominuoja 5 įmonės:** AB „Rokiškio sūris“, AB „Pieno žvaigždės“, UAB „Marijampolės pieno konservai“, AB „Vilkyškių pieninė“ ir AB „Žemaitijos pienas“. Pieno perdirbimo įmonių gaunamas bendrasis pelnas už perdirbto natūralaus pieno kilogramą 2017 m. svyravo nuo 5 iki 10 Euro centų, tuo tarpu grynasis pelningumas siekė 1,24 ct/kg.
- ▶ Lietuvos pieno gamintojai yra pajėgūs pagaminti visą pieno perdirbėjams reikalingą pieno kiekį. Tačiau dalis primelžto pieno suvartojama savo reikmėms (10%), maža dalis eksportuojama (4%), todėl **lietuviškos kilmės žaliavinis pienas užtikrina tik tris ketvirčius viso perdirbimui reikalingo žaliavinio pieno poreikio.**
- ▶ **Pieno perdirbimo įmonių pridėtinė dalis apyvartoje Lietuvoje 2014-2016 m. išaugo** nuo 12 proc. iki 19 proc. Lietuva ES kontekste pakilo per 11 pozicijų ir atsidūrė 7 vietoje. Taip pat gerėja ir pieno perdirbimo įmonių darbo našumas – rodiklis per tą patį laikotarpį išaugo 5,4 tūkst. Eur/darbuotojui ir ES kontekste pakilo per vieną poziciją. Lietuva darbo našumo rodikliu lenkia Latviją, Rumuniją ir Bulgariją.
- ▶ Perdirbimo pramonė **daugiausiai naudoja vietinį žaliavinį pieną, tačiau apie ketvirtadalį yra importuojama** iš Latvijos ir Estijos stambių ūkių, kur reikiamos kokybės pienas perkamas ~15% pigiau nei Lietuvoje, o tendencijos rodo, kad importuoto žaliavinio pieno dalis kasmet didėja. Žalio pieno kainų skirtumus tarp stambių ir smulkių ūkių lemia tik Lietuvoje egzistuojanti tarpinė grandis – **tarpininkai, kurie pelnosi perparduodami pigiai įsigytą pieną už gerokai didesnę kainą** nei pieno ūkiai.
- ▶ Įmonių perdirbimo pajėgumai viršija Lietuvos vidaus rinkos poreikius, todėl **50-60% produkcijos eksportuojama**, pagrindinis eksporto produktas – sūris.

- ▶ Lietuvoje **pieno produktai yra neatsiejama kasdieninio raciono dalis** (pieno produktai racione iš dalies konkuruoja su mėsos produktais), daugiausiai vartojamas geriamasis pienas ir rauginto pieno produktai. Vidutiniškai vienas lietuvis per 2017 m. metus suvartojo 328 kg pieno produktų ir šis skaičius toliau auga. Lietuvos užimama pozicija ES kontekste nekinta – tarp ES šalių daugiau pieno produktų nei Lietuvoje vartojama tik Suomijoje, Nyderlanduose ir Švedijoje.
- ▶ **Lietuvoje gyventojų skiriama išlaidų dalis pieno gaminiams auga** – per 2 metus išlaidų pienui, sūriui ir kiaušiniams dalis maisto, gėrimų ir tabako išlaidose išaugo daugiau nei 1 p.p. ir 2017 m. siekė beveik 14%.
- ▶ Nepaisant gyventojų skaičiaus mažėjimo, pieno produktų **vidaus rinka išlaiko nuosaikų augimą**. Dominuoja lietuviška produkcija, tačiau **vyksta vidaus rinkos struktūros pokyčiai** – per 10 metų importo dalis išaugo 7 p.p. ir 2017 m. siekė 23%. Nuo 2015 m. ypač išaugo importo iš Lenkijos mastai – net 28%. Vokietijos mažmeninės prekybos tinklo „Lidl“ (2017 m. duomenimis užėmė 7,4% rinkos) atėjimas į Lietuvą konkurencinį spaudimą iš užsienio gamintojų padidino dar labiau.
- ▶ Mažmeninės prekybos rinkoje **5 prekybos tinklai užima apie 70% rinkos ir turi stiprias derybines pozicijas**. Tačiau iš kitos pusės, pieno produktai yra būtini parduotuvės asortimentui ir kol kas dar esanti vartotojo preferencija vietinei produkcijai stiprina perdirbėjų derybinę galią (nors vis daugiau reikšmės gyventojai ima teikti kainai).
- ▶ Remiantis 7-ių pieno produktų kainų įvertinimu, **mažmeninės kainos struktūroje (be PVM) 50% tenka pirminės gamybos grandžiai, 26% - perdirbimo grandžiai, 24% - prekybininkų grandžiai**.

- ▶ Lietuvai naudinga didinti sektoriaus konkurencingumą. **Tai yra viena iš perspektyviausių ekonominių veiklų, galinčių daryti stiprią įtaką šalies ekonomikai.** Vertinama, kad pieno sektorius – gamybos, perdirbimo ir mažmeninės prekybos grandys kartu – sukuria apie 1,5-2% šalies bendrosios pridėtinės vertės. Vis dėlto, pieno sektoriaus sukuriama bendroji pridėtinė vertė keturis metus iš eilės mažėja (2013-2016 m. laikotarpiu nukrito 13%). Perdirbimas sukuria 49% viso pieno sektoriaus pridėtinės vertės, gamyba – 28%, mažmeninė prekyba – 22%. Svarbu pastebėti, kad nuo 2013 m. pieno ūkių sukuriama pridėtinė vertė Eurais mažėjo sparčiausiai, o jos dalis per ketverių metų laikotarpį nukrito 8 p.p.
- ▶ 2015 m. duomenimis, **pieno sektoriaus vertė bendroje augalininkystės ir gyvulininkystės produkcijos vertėje** sudarė 15% ir nusileido tik javų produktams. 2016 m. pieno vertės dalis nukrito 1 p.p., pridėtine verte jį lenkia javų produktai, gyvūnai ir paukščiai bei pramoniniai augalai. ES kontekste pagal šį rodiklį Lietuva užima 16 vietą (palyginimui, vidutiniais 2013-2015 m. duomenimis Lietuva užėmė 12 poziciją). Tuo tarpu pieno gaminių gamybos pridėtinė vertė maisto produktų gamyboje nuo 2014 m. išaugo 1 p.p. ir Lietuva išlaikė antrą vietą tarp ES šalių.
- ▶ Dirbančiųjų struktūra pagal pieno sektoriaus grandis nuo 2015 m. beveik nepakito, o **dirbančiųjų skaičius ir toliau mažėja** visose grandyse. Vis dėlto, **vidutinės pieno sektoriuje dirbančių asmenų pajamos per mėnesį auga.** Nuo 2014 m. labiausiai išaugo mažmeninės prekybos darbo užmokestis (+22%), kiek mažiau padidėjo gamybos (+20%) ir perdirbimo (+12%) grandyse dirbančiųjų mėnesinės pajamos.
- ▶ **Lietuvos pieno sektorius yra orientuotas į eksportą** – net 50-60% pajamų pieno perdirbimo sektorius gauna už eksportuojamas prekes. Pieno gaminiai 2015 m. po Rusijos embargo buvo antroje vietoje tarp visų eksportuojamų maisto produktų (nusileido žuvų, vėžiagyvių ir moliuskų gaminiams), tačiau nuo 2016 m. pieno gaminių eksportas vėl pradėjo augti ir 2017 m. pieno gaminiai tapo #1 maisto pramonės eksporto produktų grupe.

- ▶ Tarp Baltijos šalių **Lietuva pagal pagaminamo, superkamo ir perdirbamo pieno kiekį yra rinkos lyderė**. Lietuvos dalis bendroje Baltijos pieno gamybos rinkoje 2017 m. sudarė 47%, Latvijos – 30%, Estijos – 23%. 2017 m. Lietuvos dalis bendroje Baltijos superkamo pieno rinkoje sudarė 48%, Latvijos – 27%, Estijos – 25%.
- ▶ Lyginant Baltijos šalių pieno sektorius, rekomenduojama vertinti ne tik pagaminamo pieno kiekius, o kompleksinį rodiklių rinkinį. **Geriausiai pieno ūkių išsivystymą parodo vidutinis primilžis iš vienos karvės**. Pagal šį kriterijų 2017 m. be konkurencijos **pirmavo Estija, kur iš vienos karvės per metus primelžiama 8,7 t pieno, Latvijoje – 7,0 t, Lietuvoje – 5,6 t**.
- ▶ Lietuvos, Estijos ir Latvijos pieno sektoriai smarkiai skiriasi. Dėl didelio skaičiaus labai mažų ūkių **Lietuvoje yra menkai išplėtotą pieno gamybą, bet stiprios perdirbimo įmonės. Estijoje ir Latvijoje – pieno gamintojai labiau pažengę, bet perdirbėjai – silpnesni**. Tačiau Latvijoje vyksta sparti konsolidacija, įmonės stiprėja. Vyksta nuolatinė konkurencija su šiomis šalimis.
- ▶ **Lietuvoje dėl augančių perdirbimo pajėgumų ir silpniau išvystytos pieno gamybos susiduriama su kokybiškos žaliavos trūkumu**. Lietuvos perdirbėjai iš Latvijos ir Estijos atsiveža apie ketvirtadalį gamybai reikiamo aukštos kokybės pieno. Tuo tarpu, pieno ūkiams gaminant nepakankamus kiekius kokybiškos žaliavos, eksportuojama vos 4% pieno žaliavos (2017 m.). Dėl to **Lietuvos eksporto importo balansas yra stabiliai neigiamas**. Estijoje ir Latvijoje situacija yra priešinga.

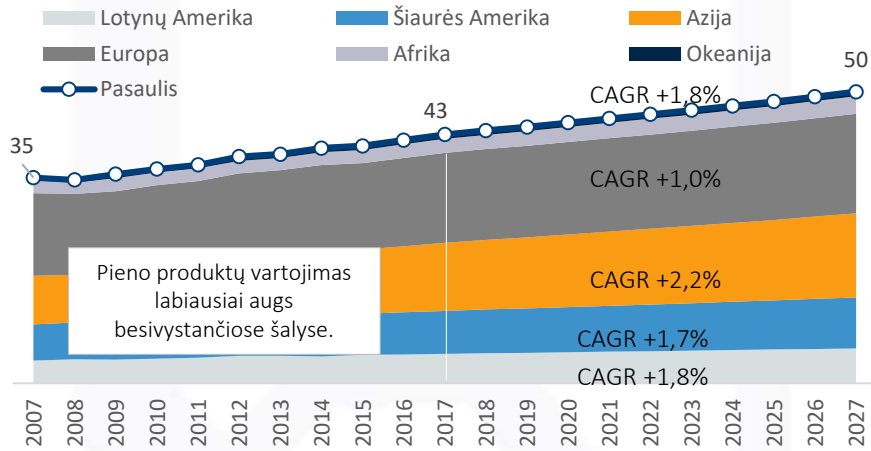

 KONTEKSTO APŽVALGA

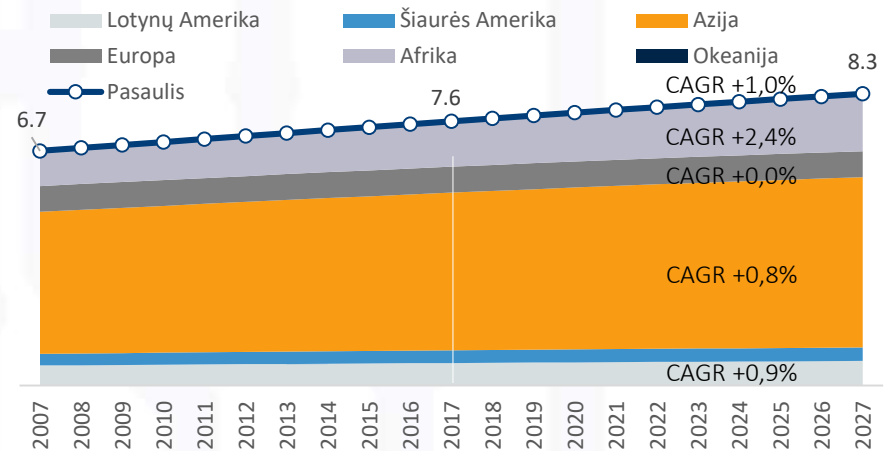

Pieno produktų paklausa pasaulyje, o ypač besivystančiose šalyse, auga

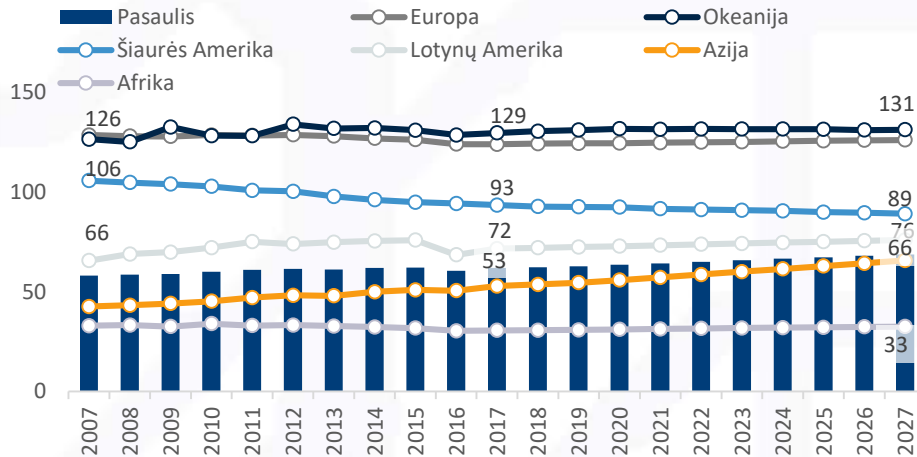
Pieno produktų vartojimas pasaulyje, mln. t

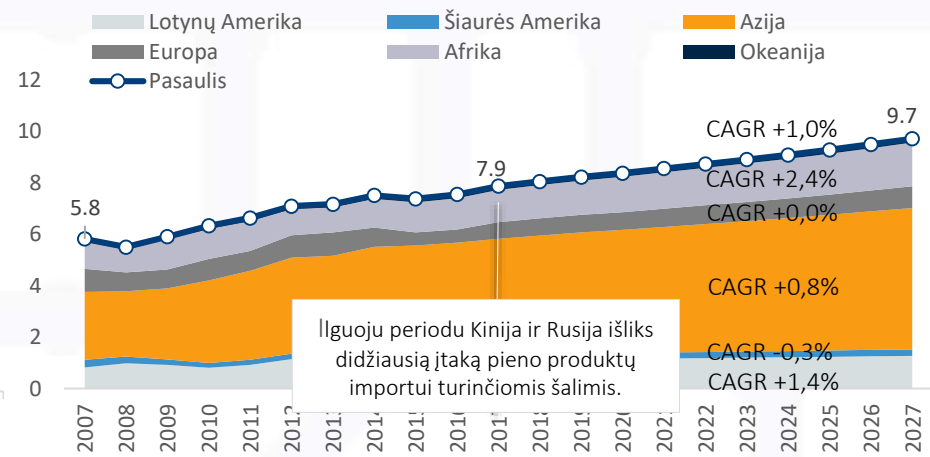
Pasaulio populiacija, mlrd.

Pieno produktų vartojimas pasaulyje vienam gyventojui, kg/asmeniui

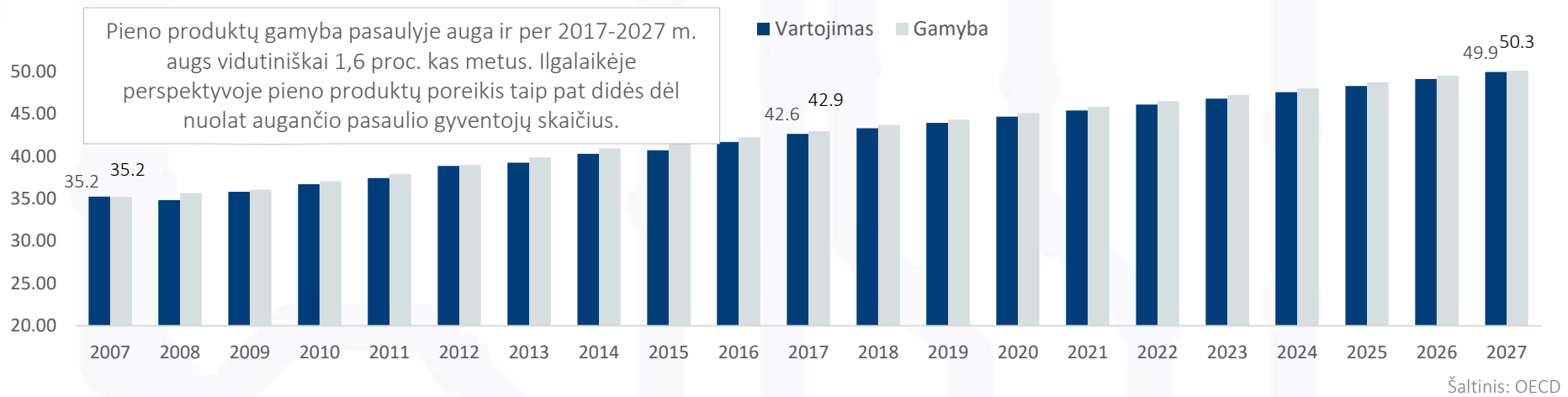
Pieno produktų importas pasaulyje, mln. t

Šaltiniai: OECD, United Nations

Pieno produktų pasiūla viršija paklausą

Pieno produktų gamyba ir vartojimas pasaulyje, mln. t

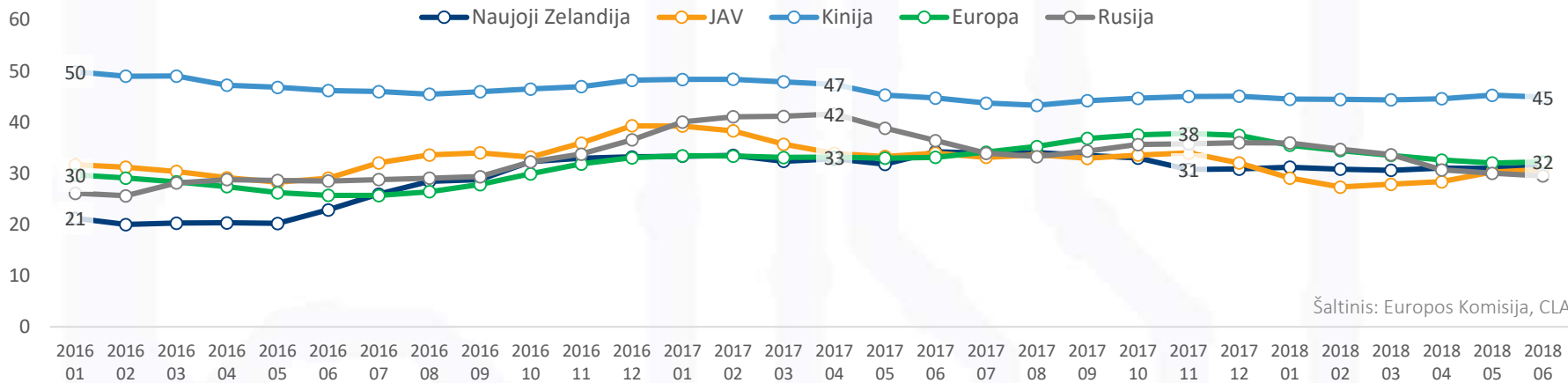

Pieno produktų paklausos ir gamybos skirtumas, mln. t

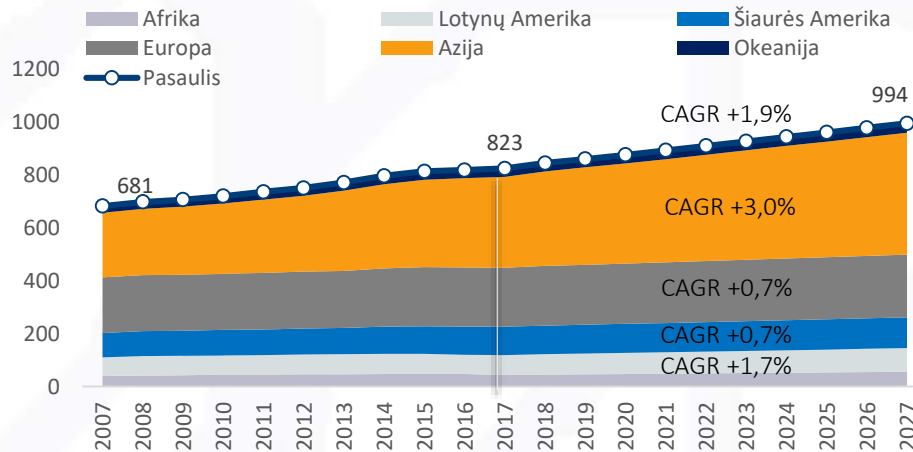
Žaliavinio pieno produkcijos perteklius mažina pieno supirkimo kainas

Vidutinės pieno supirkimo kainos pasaulyje, Eur/100 kg

Šaltinis: Europos Komisija, CLAL

Žaliavinio pieno gamyba pasaulyje, mln. t

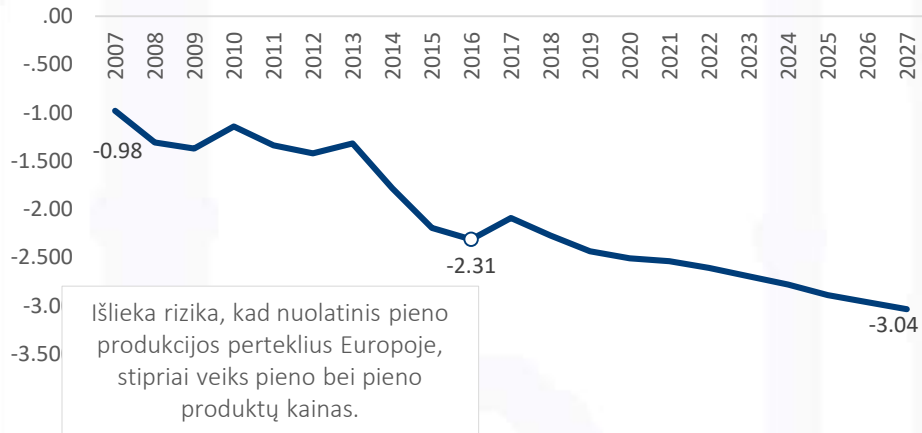

Šaltinis: OECD

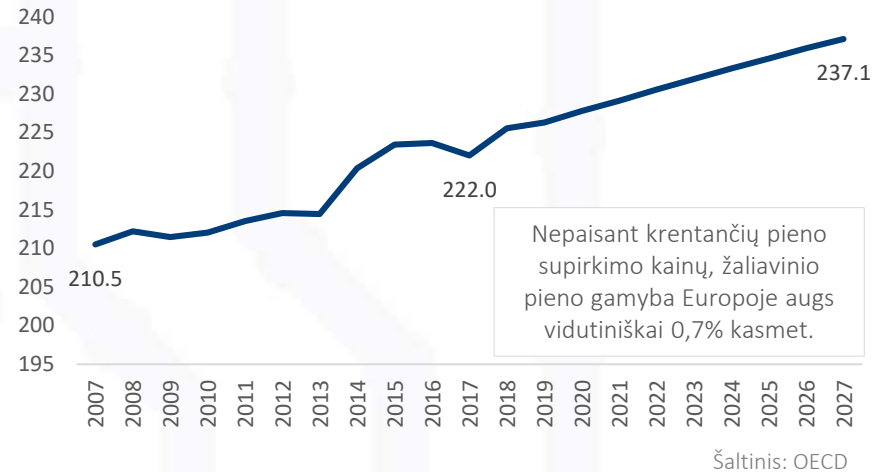
▶ Didžiausias pieno gamybos augimas prognozuojamas Azijos regione, ypač Indijoje. Tačiau didesnės įtakos šios šalies žaliavinio pieno gamybos apimčių augimas neturės, nes papildomai pagamintas pienas bus suvartotas šalies vidaus rinkoje.

ES bendroji žemės ūkio politika nesumažino pieno gamybos apimčių augimo

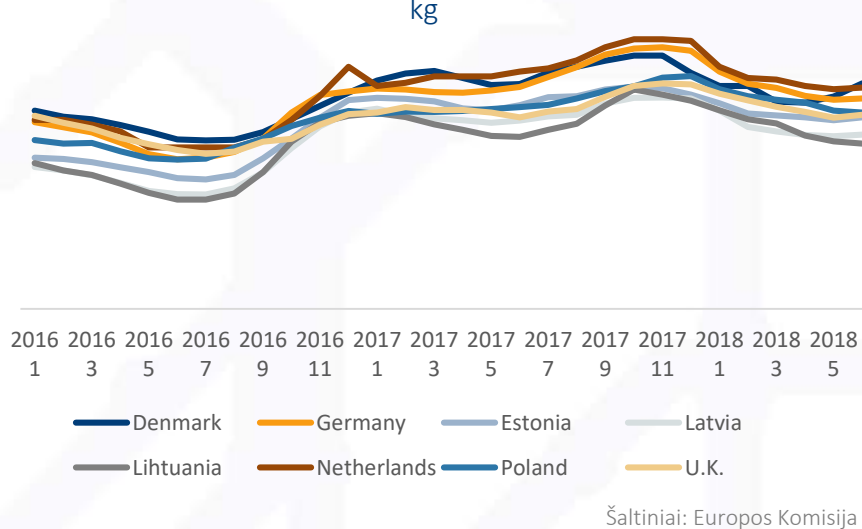
Pieno produktų paklausos ir gamybos skirtumas Europoje, mln. t

Žaliavinio pieno gamyba Europoje ir gamybos prognozė, mln. t

Žaliavinio pieno supirkimo kainos kai kuriose ES šalyse, Eur/100 kg

- ▶ ES bendros žemės ūkio politikos reformomis siekiama didinti pieno sektoriaus orientavimąsi į rinkos poreikius, o taip pat nustatyta papildomų priemonių gamintojams remti (valstybės intervencija, tiesioginės išmokos, parama gamintojams, vartojimo skatinimas, privalomos rašytinės sutartys).
- ▶ 1984 m., ES pieno gamybai smarkiai viršijus paklausą, įvesta pieno gamybos kvotų sistema buvo viena iš priemonių šiai problemai spręsti.
- ▶ Augant pasaulinei paklausai, 2015 m. kovo 31 d. kvotų sistema panaikinta. Tačiau, net ir galiojant kvotų sistemai, ES didino žaliavinio pieno gamybą, ypač artėjant kvotų sistemos panaikinimui. 2014/2015 m. kvotų laikotarpiu, 12 ES valstybių viršijo joms nustatytas bendrąsias pieno gamybos kvotas.

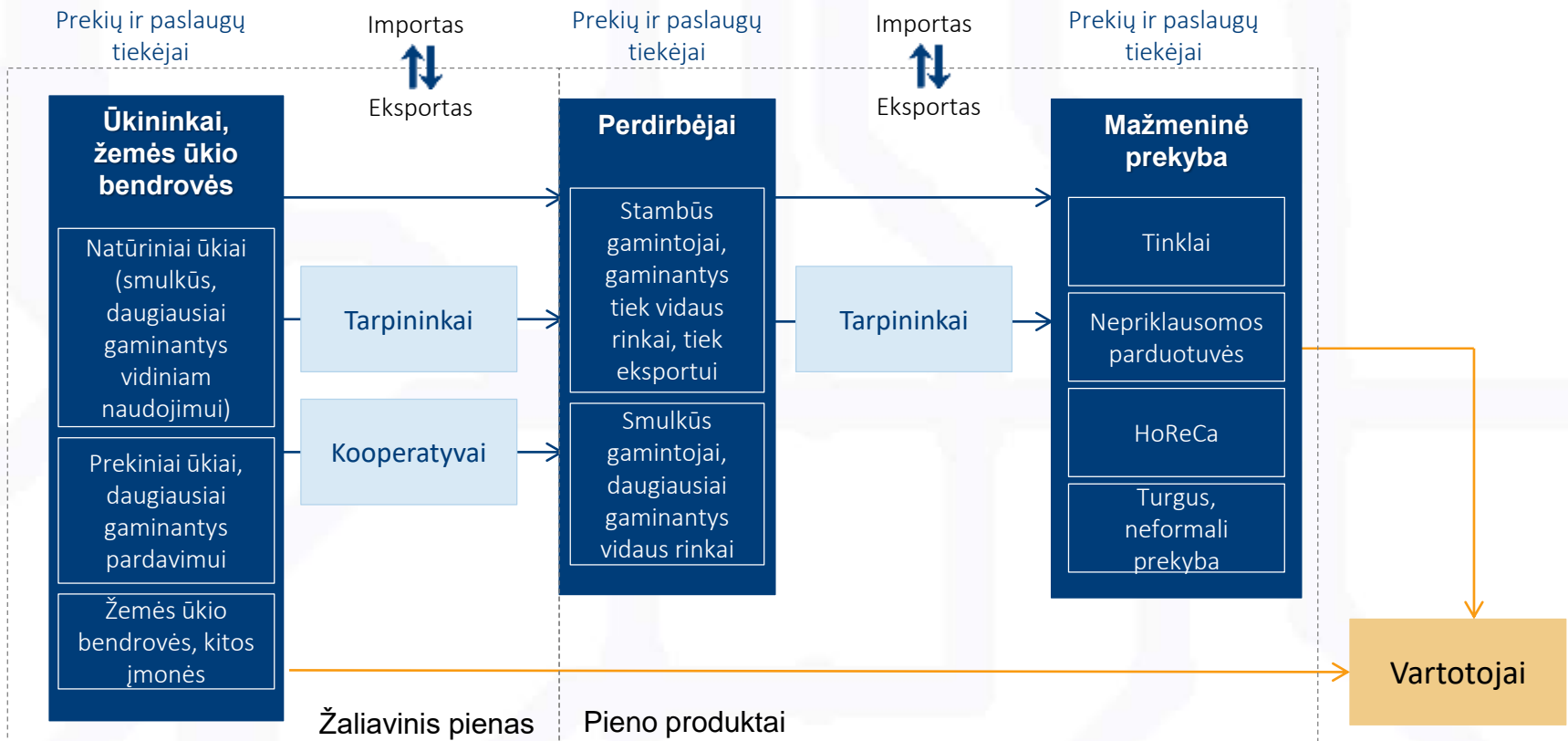

VERTĒS KŪRIMO GRANDINĒ

Pieno sektoriaus vertės kūrimo grandinė

Svarbiausios vertę kuriančios grandys

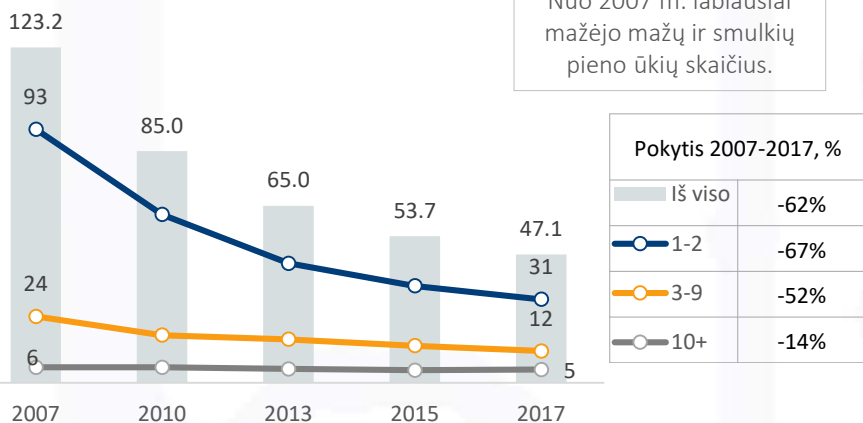

GAMYBA

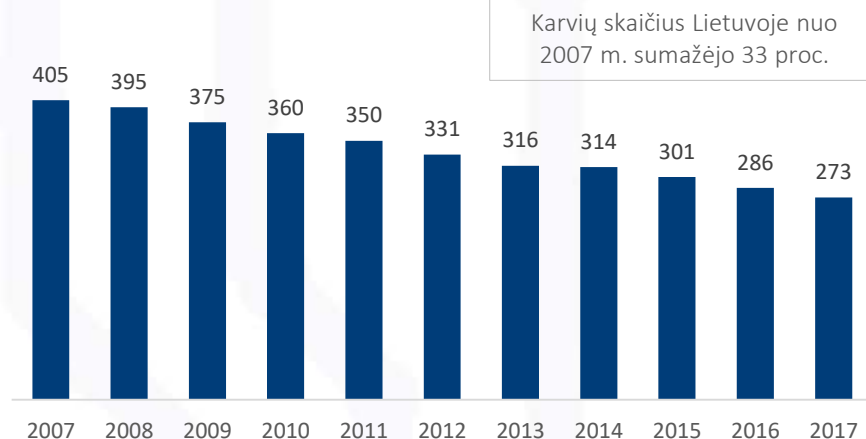

Lietuvoje gamybiniai pieno ūkiai sudaro tik pusę visų pieno ūkių

Visų pieno ūkių skaičius, tūkst. vnt

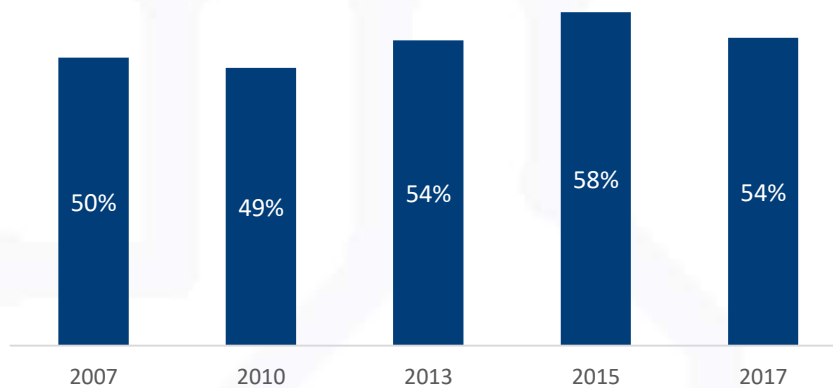
Visų karvių skaičius Lietuvoje 2007-2017 m., tūkst.

Ūkių, gaminančių pieną pardavimui, skaičius, tūkst. vnt.

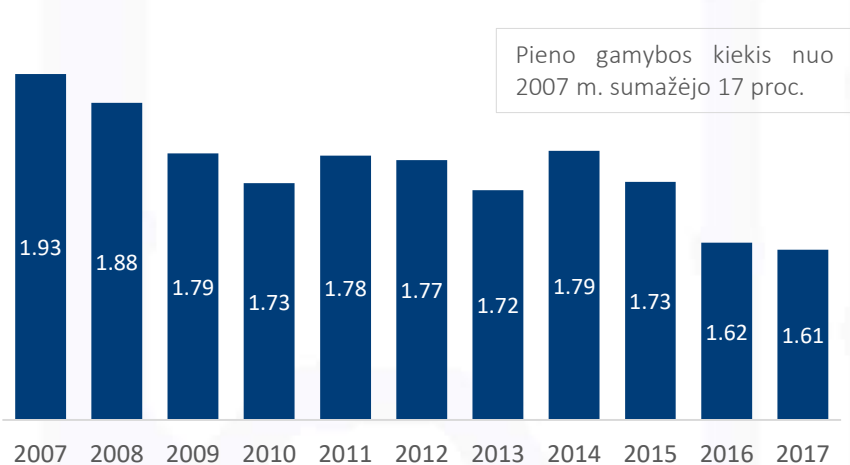
Ūkių, gaminančių pieną pardavimui, dalis nuo visų pieninkystės ūkių, %

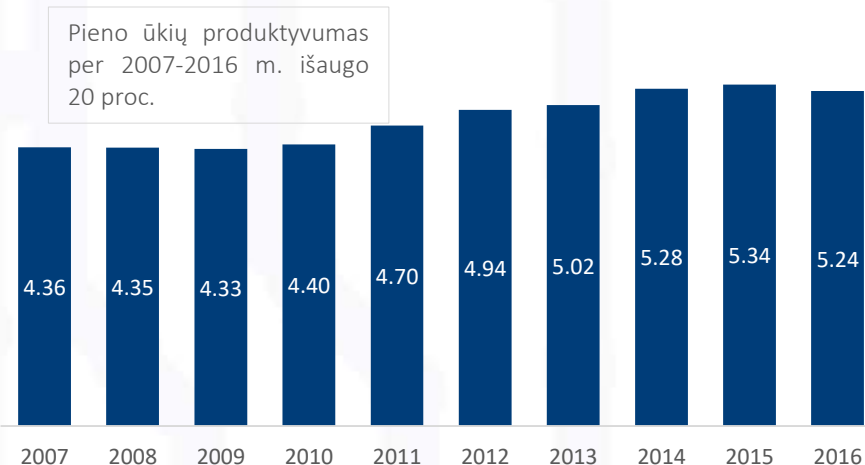
Šaltiniai: Eurostat, ŽŪIKVC

Stambūs ūkiai sudaro vos 13% visų ūkių, bet pagamina net 75% viso žaliavinio pieno

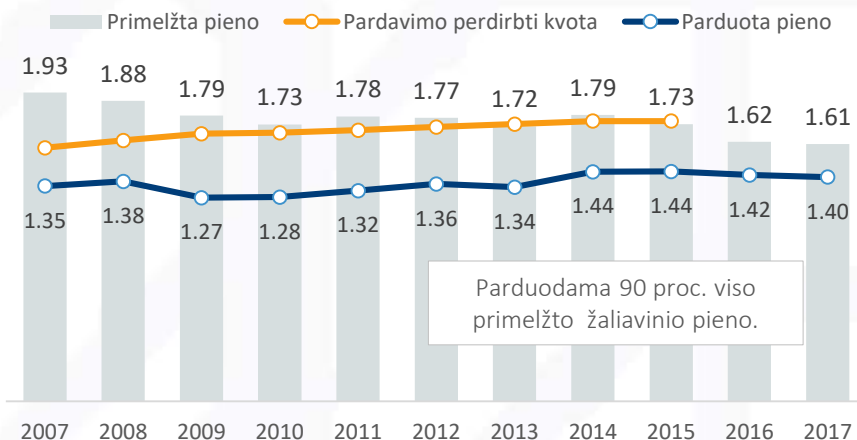
Viso primelžto žaliavinio pieno kiekis, mln. t

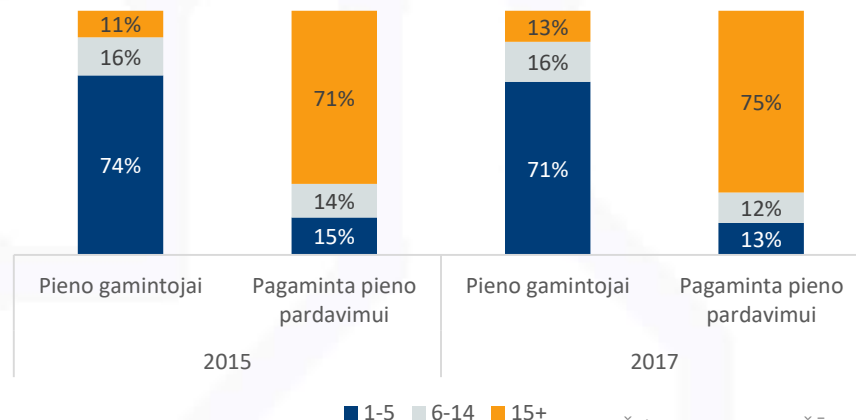
Primilžis, t/karvės

Žaliavinio pieno ir pieno pardavimui gamyba bei pardavimo perdirtbi kvota, mln. t

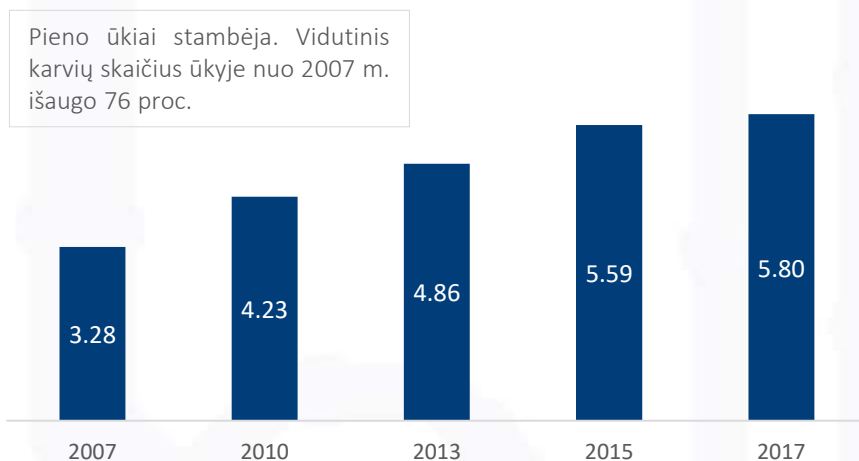
Ūkių, gaminančių pieną pardavimui, struktūra (pagal laikomą karvių skaičių) ir jų pagaminto pieno pardavimui dalis, 2017 m., %

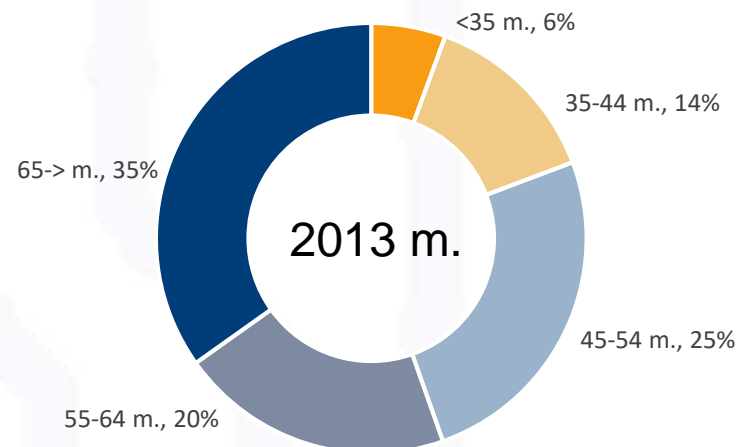
Šaltiniai: Eurostat, ŽŪIKVC

Lietuvos pieno ūkiai stambėja, tačiau „sensta“ – vyrauja vyresnio amžiaus ūkininkai

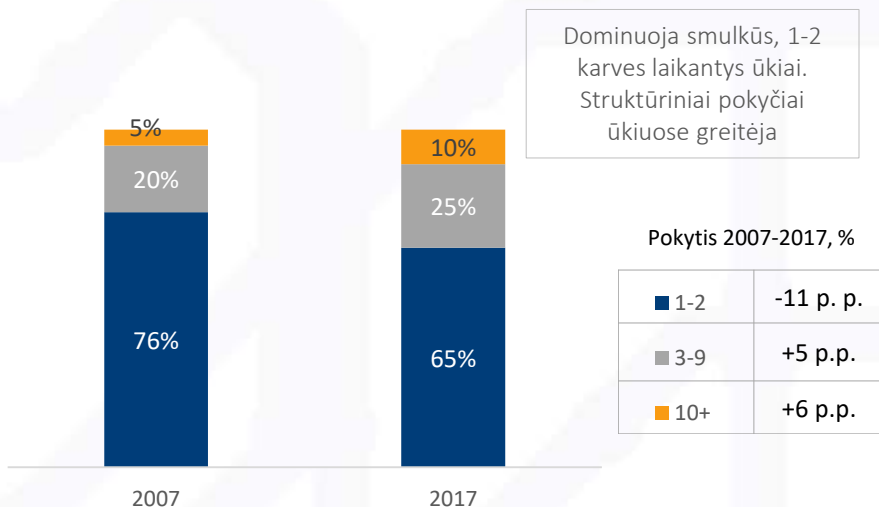
Vidutinis karvių skaičius ūkyje

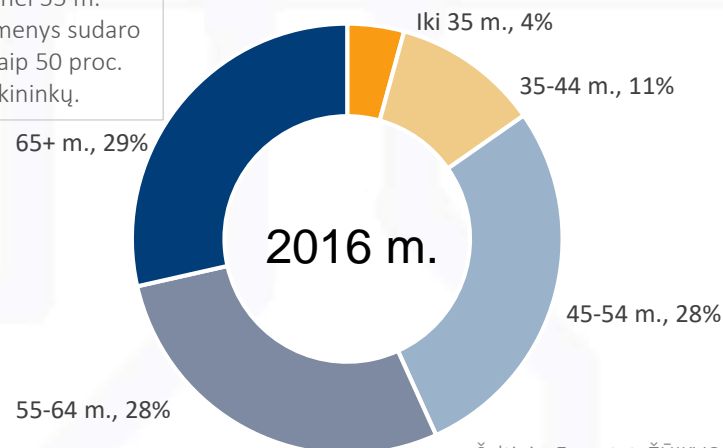
Ūkių struktūra pagal ūkininkų amžių, 2013 ir 2016 m., %

Pieno ūkių struktūra (pagal laikomų karvių skaičių), %

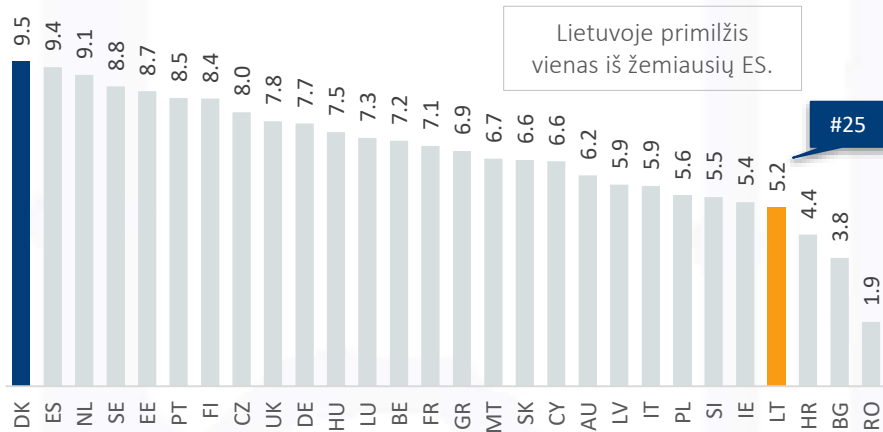
Vyresni nei 55 m. amžiaus asmenys sudaro daugiau kaip 50 proc. visų ūkininkų.

Šaltinis: Eurostat, ŽŪIKVC

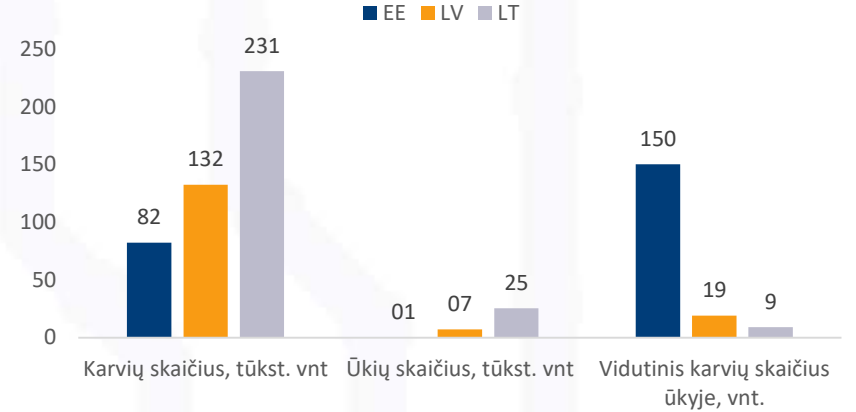
... vis dar atsilieka nuo ES šalių

Primilžis, 2016 m., t/karvės

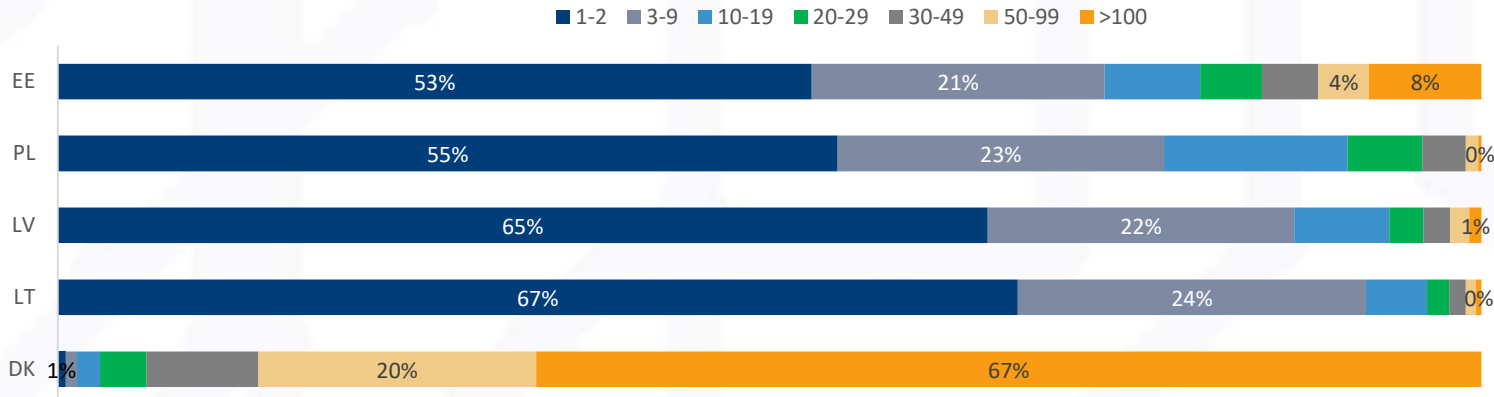
Šaltinis: Eurostat

Karvių skaičius, ūkių skaičius ir vidutinis karvių skaičius Baltijos šalių ūkiuose, 2017 m.

Šaltinis: Eesti jõudluskontrolli aastaraamat 2017, Lauksaimniecības datu centrs, ŽŪIKVC

Pieno ūkių struktūros (pagal laikomą karvių skaičių) palyginimas su Danija ir ir kaimyninėmis šalimis, 2013 m., %

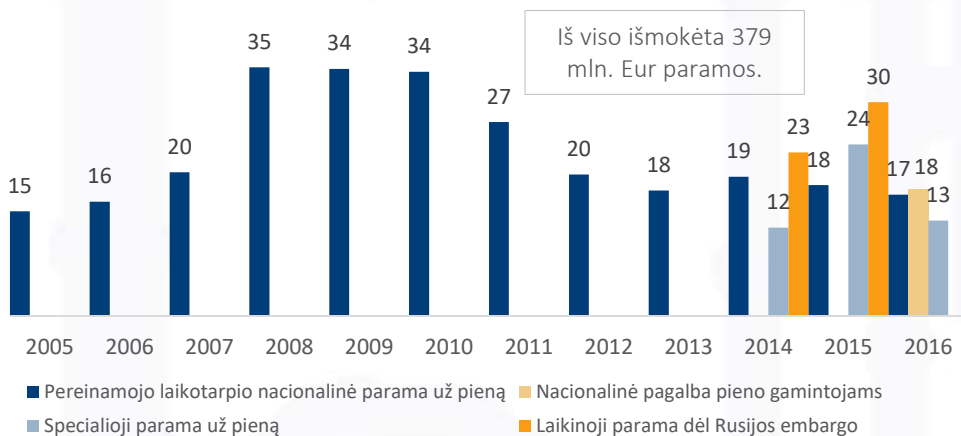
Net 91 proc. visų Lietuvos pieno ūkių sudaro ūkiai, turintys 1-9 karves.

Šaltinis: Eurostat

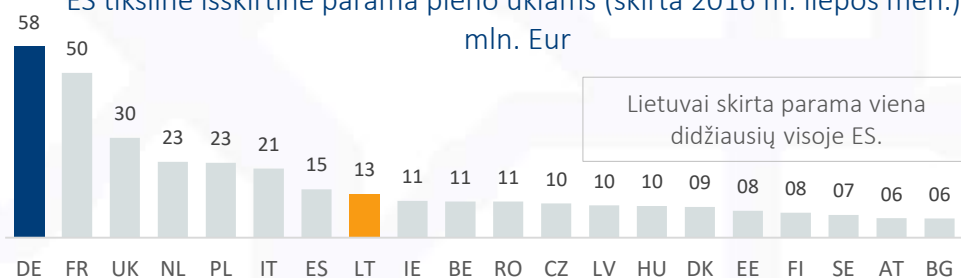

Pieno sektorius – vienas iš labiausiai remiamų žemės ūkio sektorių Lietuvoje

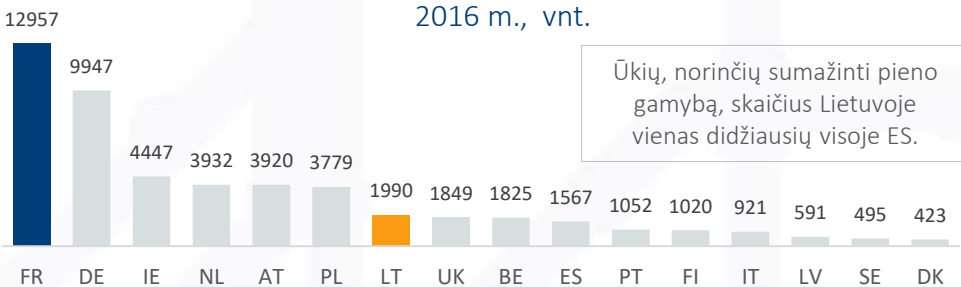
Nacionalinė ir ES parama Lietuvos pieno ūkiams, 2005-2016 m., mln Eur

ES tikslinė išskirtinė parama pieno ūkiams (skirta 2016 m. liepos mėn.), mln. Eur

Paramą pieno gamybos mažinimui gauti norinčių ūkių skaičius ES, 2016 m., vnt.

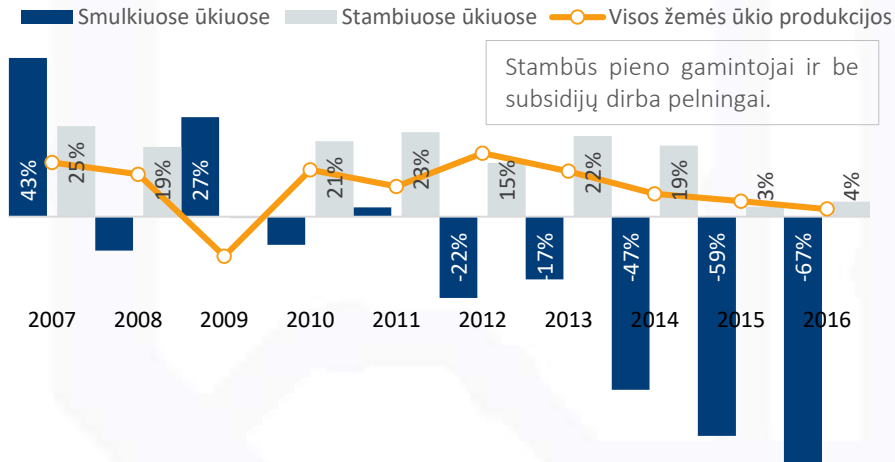

2005-2016 m. laikotarpio ES ir nacionalinės paramos priemonės pieno gamybos rinkos dalyviams

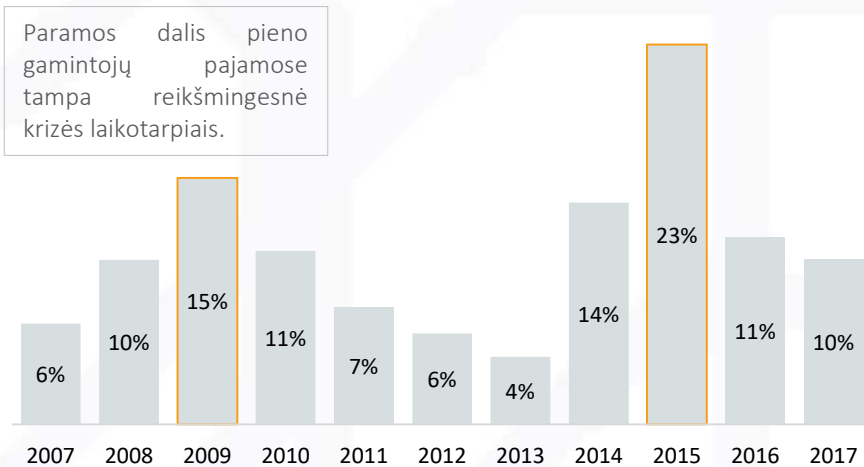
- ▶ **Pereinamojo laikotarpio nacionalinė parama už pieną.** 2005-2016 m. išmokėta beveik 400 mln. Eur.
- ▶ **Tiesioginės išmokos už kvotinį pieną.** Buvo skiriamos už pagamintą pieną, neviršijantį bendrosios nacionalinės pieno kvotos. Pieno gamintojai skirtos nacionalinės pieno gamybos kvotos nei vienais metais pilnai neišnaudojo.
- ▶ **Laikinoji parama pieno gamintojams, patyrusiems nuostolių dėl Rusijos pieno gaminių importo embargo.** Lietuvoje laikinąją paramą iš viso gavo 30980 gamintojų.
- ▶ **Specialioji parama už pieną gamintojams, kurie 2013–2014 kvotos metais pardavė pieną perdirbti arba tiesiogiai vartoti.** Šiai priemonei buvo skirta 12,3 mln. Eur bei 22,3 mln. Eur susietosios paramos už pienines karves.
- ▶ **Parama kooperatyvų steigimuisi,** mokėta 2007-2013 m. Priemonei buvo skirta apie 1,8 mln. Eur. Ja kasmet pasinaudodavo vidutiniškai 10 kooperatyvų. Ši paramos priemonė ūkininkų vertinta kaip neefektyvi ir galimai skatinusi „netikrų“ kooperatyvų steigimąsi.
- ▶ **Tikslinė išskirtinė parama pieno gamintojams,** kurie mažina pieno gamybą, yra smulkūs ūkiai ir įgyvendina kooperacijos projektus. Lietuvai skirta 13,3 mln. Eur iš ES biudžeto. Dar tiek pat numatyta skirti iš valstybės biudžeto.
- ▶ **Pieno gamybos mažinimo parama.** Paramą gali gauti tik ūkiai, parduodantys pieną perdirbti. Paramos dydis – 1,764 mln. Eur.
- ▶ **Kitos rinkos reguliavimo priemonės.** 2011–2015 metais buvo naudojami intervenciniai pirkimai, privačiu nugriebto pieno miltelių, sviesto ir sūrio saugojimu bei buvo remiamas pieno produktų vartojimas švietimo įstaigose pagal programą „Pienas vaikams“.

Be paramos smulkūs ūkiai būtų nuostolingi

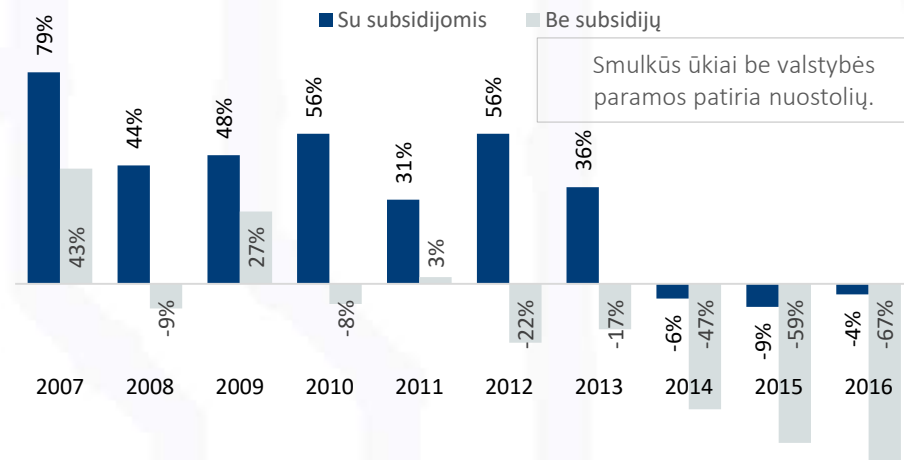
Žemės ūkio produkcijos gamintojų ir pieno gamintojų (stambių ir smulkių) grynasis pelningumas be subsidijų, %

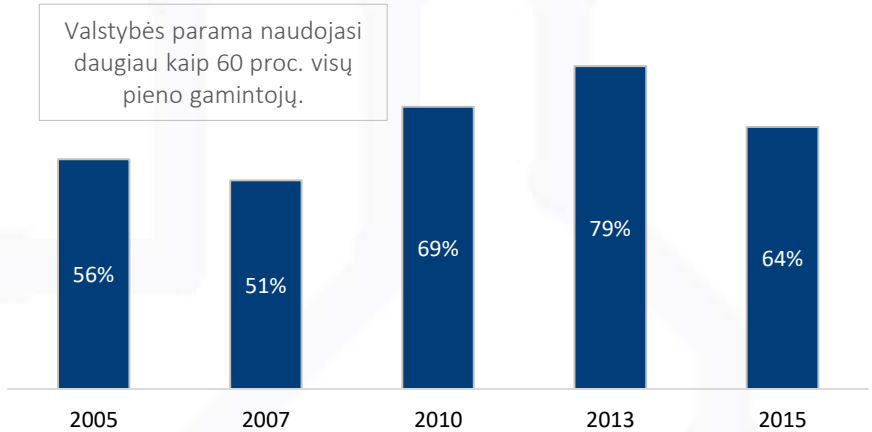
Paramos dalis pieno gamintojų pajamose (stambių ir smulkių), %

Bendrasis pelningumas smulkiuose pieno ūkiuose, %

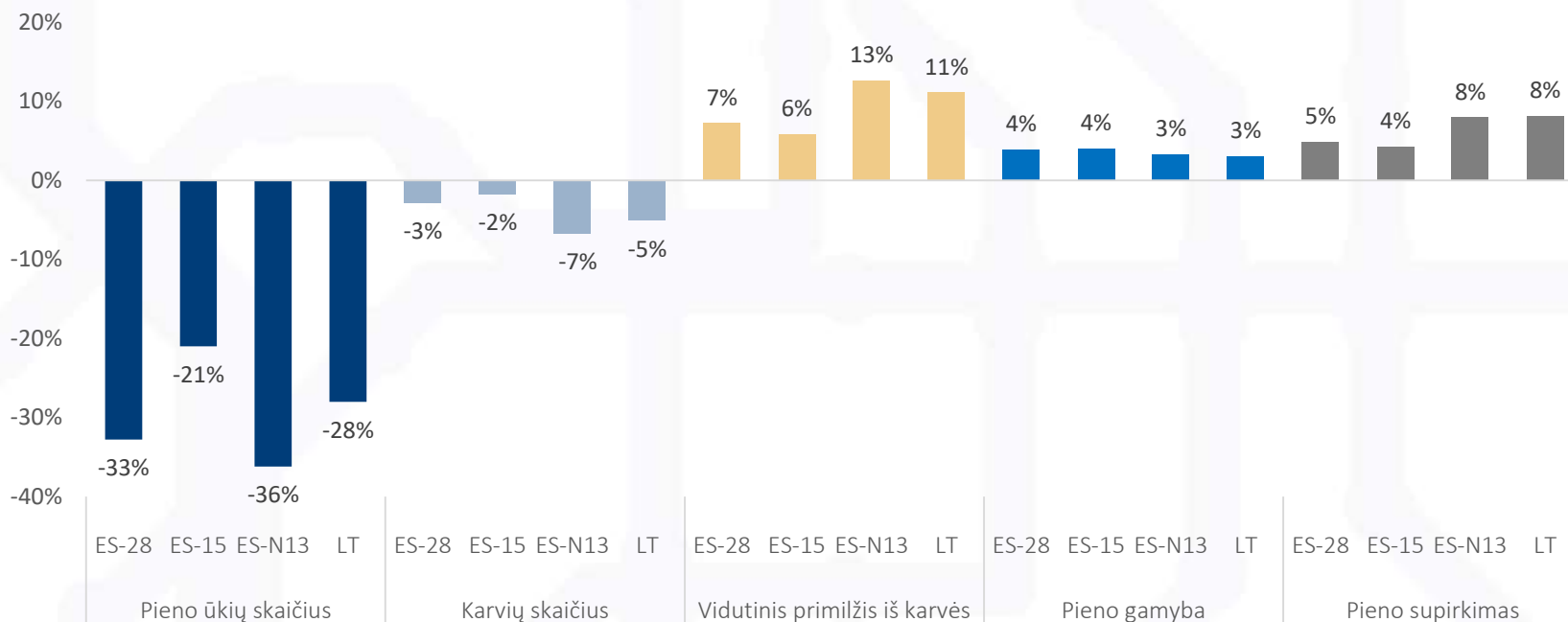
2005-2015 m. paramą gavusių ūkių dalis nuo visų pieno gamintojų skaičiaus, %

Pokyčiai vykstantys Lietuvos pieno sektoriuje atitinka visoje Europoje vyraujančias tendencijas

ES pieno sektoriaus dinamikos prognozės, 2017-2022 m. +/- %

Kaip ir visoje ES, Lietuvoje kasmet mažės pieno ūkių ir juose laikomų karvių skaičius, tačiau pieno gamyba išliks stabili. Superkamo pieno kiekio augimui turės įtakos gerėjantys primilžio iš karvės rodikliai.

Šaltinis: Prospects for EU agricultural market and income 2017-2030

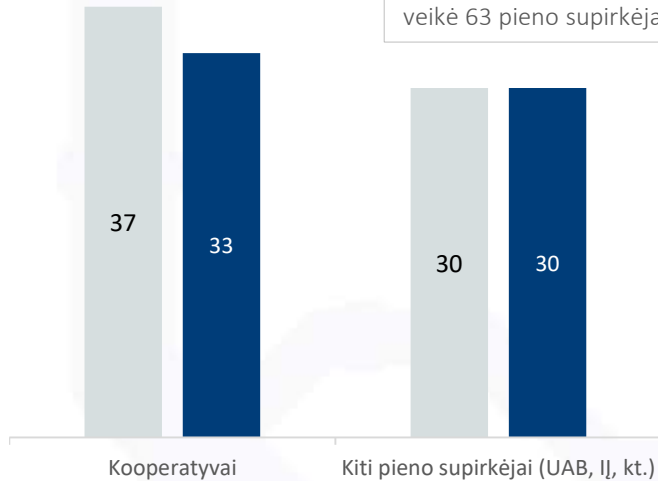
 SUPIRKIMAS

Į supirkimą patenka beveik 90 proc. viso Lietuvoje primelžiamo pieno

Pieno supirkėjų skaičius, vnt.

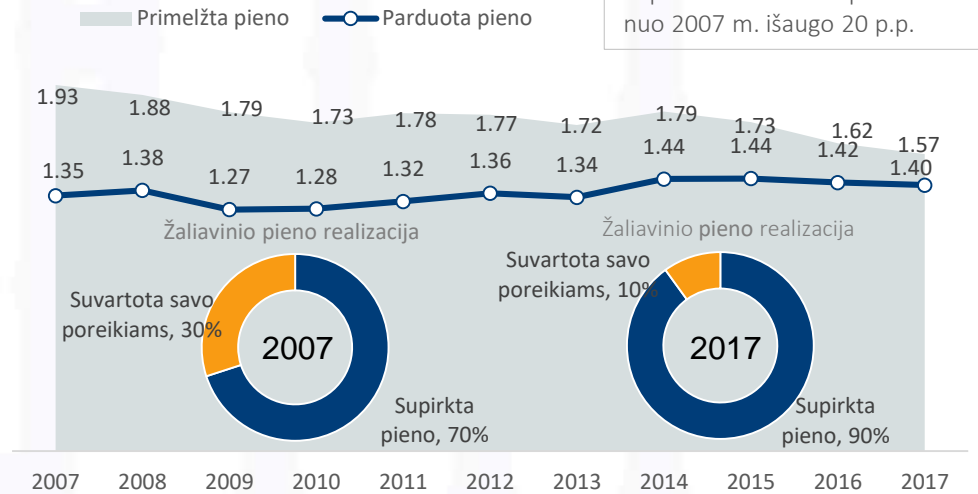
ŽŪIKVC duomenimis 2017 m. veikė 63 pieno supirkėjai.

Šaltinis: ŽŪIKVC

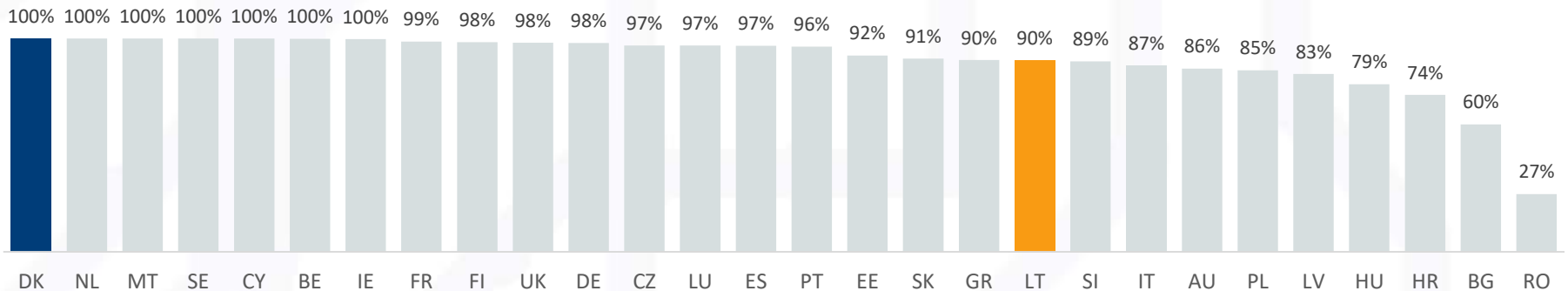
Žaliavinio pieno gamyba ir supirkimas (mln. t) ir žaliavinio pieno realizacijos struktūra, %

Supirkto žaliavinio pieno dalis nuo 2007 m. išaugo 20 p.p.

Šaltinis: Eurostat

Supirkto žaliavinio pieno dalis nuo viso primelžto pieno ES valstybėse, 2017 m., %

Šaltinis: Eurostat

Žemos pieno supirkimo kainos – viena iš esminių Lietuvoje pieno sektoriaus problemų

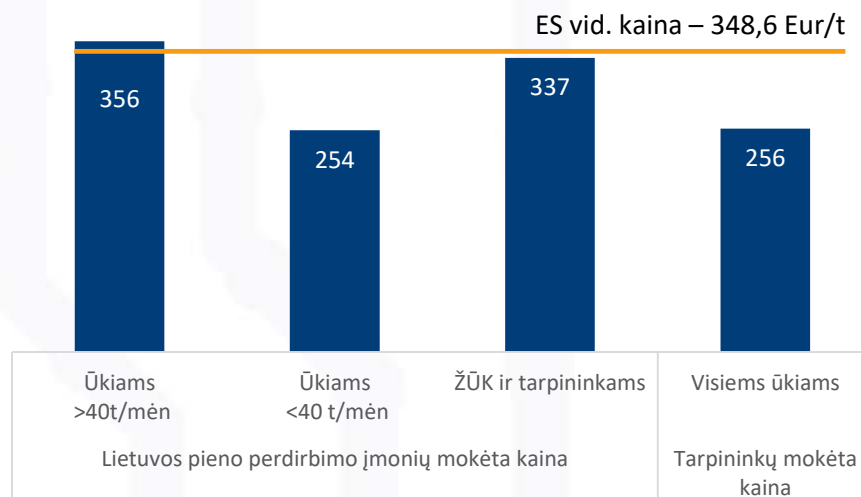
Natūralaus pieno supirkimo vidutinė kaina Lietuvoje, EUR/100 kg

Lietuvos žaliavinio pieno supirkimo kainos atitinka pasaulines pieno produktų kainų tendencijas, tačiau su 1-2 mėn. atsilikimu.

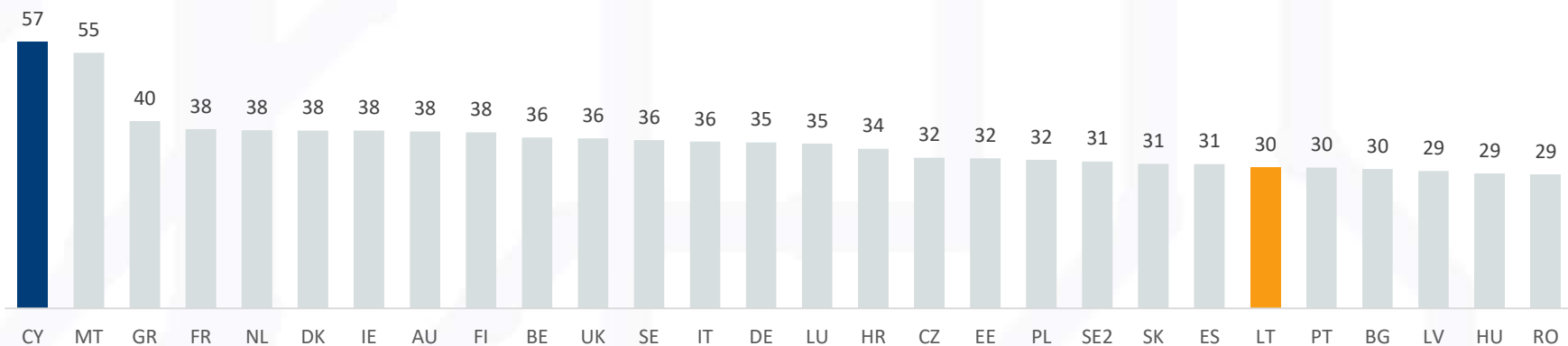
Metai	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	2017	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	2018	1	2	3	4	5	6
2016	22.57	22.57	22.57	22.57	22.57	16.91	16.91	16.91	16.91	16.91	16.91	29.91	29.91	29.91	29.91	29.91	29.91	29.91	29.91	29.91	29.91	29.91	29.91	29.91	29.91	26.64	26.64	26.64	26.64	26.64	26.64	26.64

Natūralaus pieno vidutinės supirkimo kainos, 2017 m., Eur/t

Šaltinis: ŽŪM

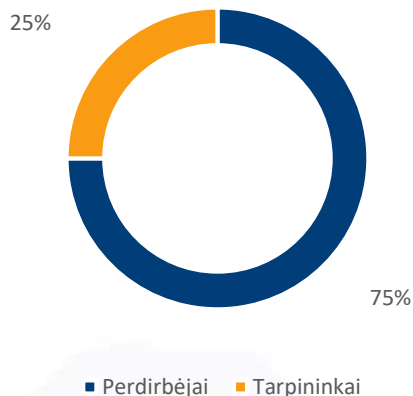
Vidutinės pieno supirkimo kainos ES, 2018 10, Eur/100 kg

Šaltinis: CLAL

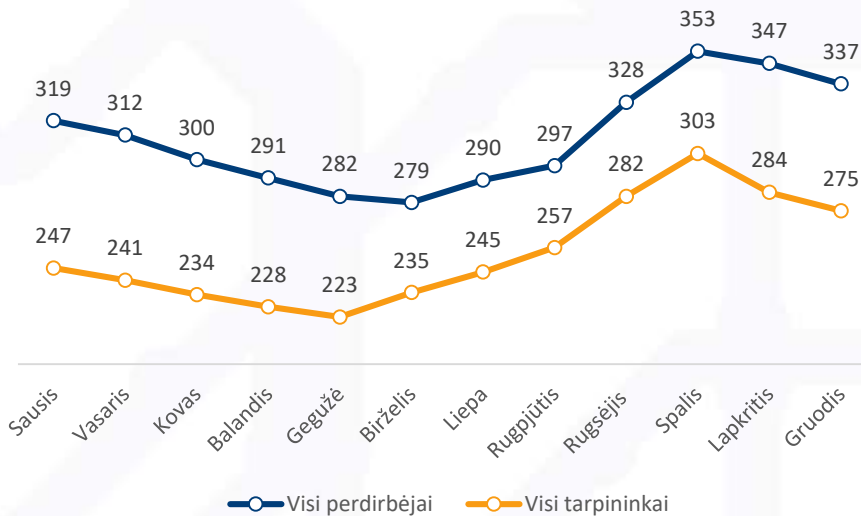
Tarpininkų vaidmuo pieno sektoriuje

Superkamo pieno dalis pagal pirkėjus, 2017 m., proc.

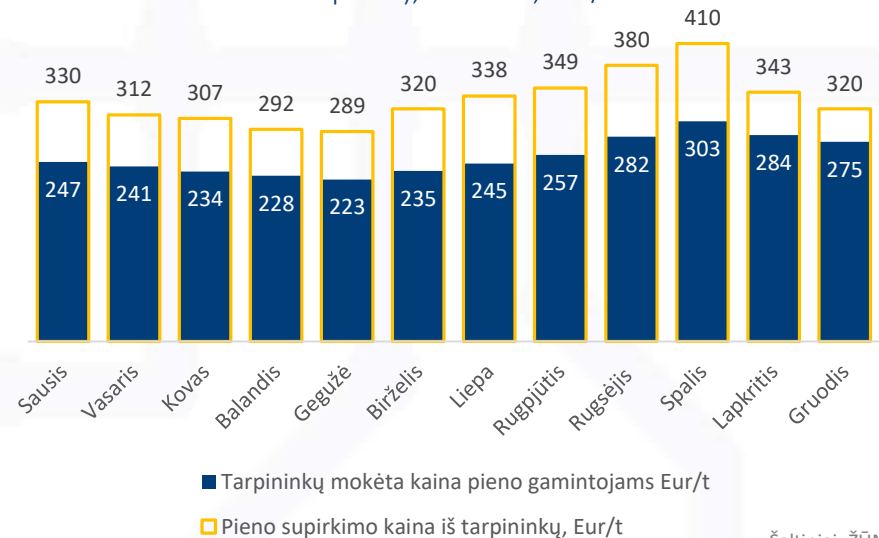

- ▶ Lietuvos pieno sektoriuje egzistuoja tarpinė grandis supirkėjai-tarpininkai, kurie superka apie 25 proc. viso superkamo žalio pieno.
- ▶ 2017 m. pieno kaina tarp supirkėjų ir perdirbėjų vidutiniškai skyrėsi 54 Eur/t (skirtumas varijavo 40-72 Eur/ t ribose)
- ▶ Vidutinis skirtumas tarp supirkėjų pieno pirkimo ir pardavimo kainos 2017 m. buvo 81 Eur/t (skirtumas varijavo 45-107 Eur/t ribose) – skirtumas parodo, kokią sumą tarpininkai pelnosi ūkininkų sąskaita už parduotą žalio pieno toną.

Perdirbėjų ir tarpininkų mokėta natūralaus pieno kaina, 2017 m., Eur/t

Tarpininkų natūralaus pieno pirkimo ir pardavimo kaina (neskaitant eksporto), 2017 m., Eur/t

Šaltiniai: ŽŪM

Stambūs pieno statytojai (supirkėjai) užtikrina gerą pieno kokybę ir gauna aukštą pieno supirkimo kainą

Pieno supirkimo kainų priklausomybė nuo tiekėjų grupės ir tiekiamo pieno kiekio ir kokybės, 2017 m.

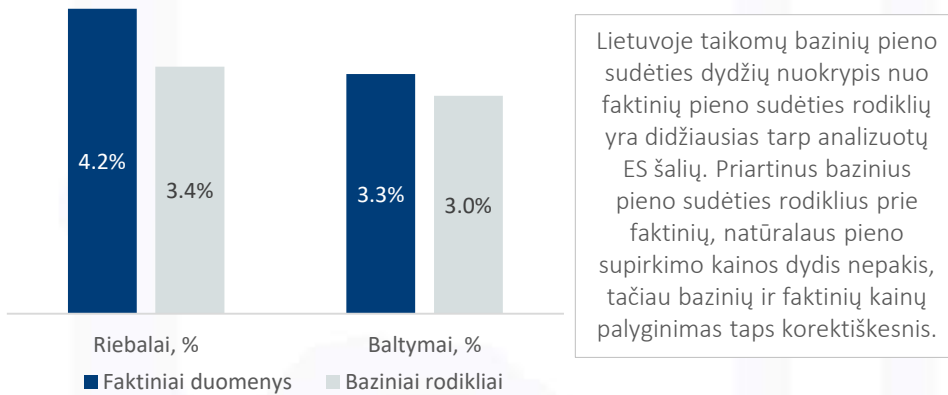
	Tiekiamo pieno dalis nuo viso supirkto pieno	Pieno supirkimo kaina	Tiekiamo pieno kokybė	Surinkimo kaštai/lojalumas
Smukūs pieno statytojai	12%	254 Eur/t	Pieno kokybė prasta	Surinkimo kaštai dideli
Kooperatyvai	29%	337 Eur/t	Kokybė gera arba bloga	Nesudaro ilgalaikių sutarčių
Individualios įm.	9%	337 Eur/t	Kokybė gera arba bloga	Nesudaro ilgalaikių sutarčių
Stambūs pieno statytojai (virs 40 t/mėn.)	50%	356 Eur/t	Pieno kokybė gera	Ilgalaikės sutartys

- ▶ Parduodamo **žaliavinio pieno kiekis, kokybė bei surinkimo kaštai** – svarbiausi veiksniai lemiantys pieno supirkimo kainą. Surenkant pieną iš smulkių ūkių reikia papildomai atlikti pieno kokybės tyrimus, prisideda pieno supirkimo punktų išlaikymo ir surinkimo sąnaudoms.

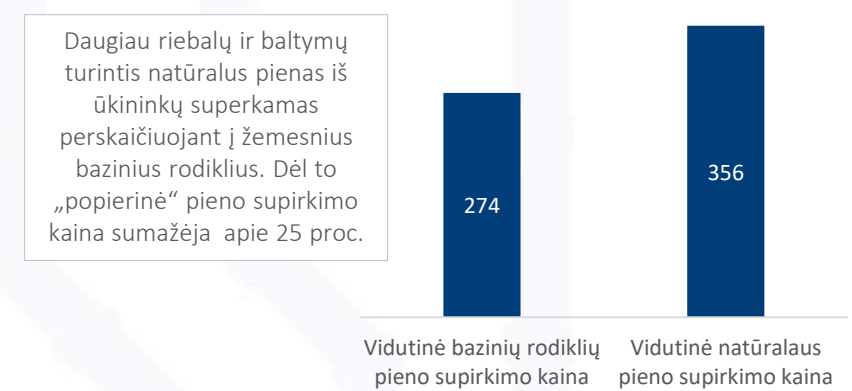

Bazinių pieno riebumo ir baltymingumo rodiklių priartinimas prie natūralaus pieno rodiklių parodytų realių mokamą kainą už natūralų pieną

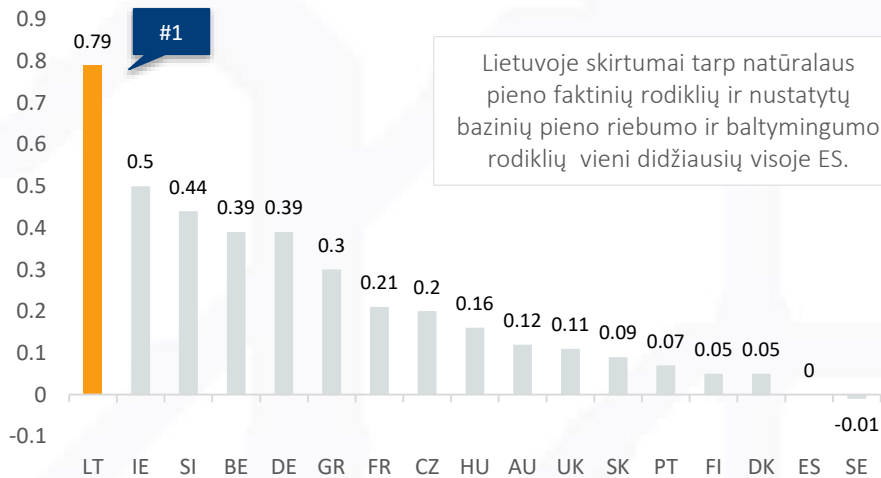
Lietuvoje galiojantys baziniai pieno rodikliai (nustatyti 1998 m.) ir karvių natūralaus pieno faktiniai metiniai duomenys, 2017 m.

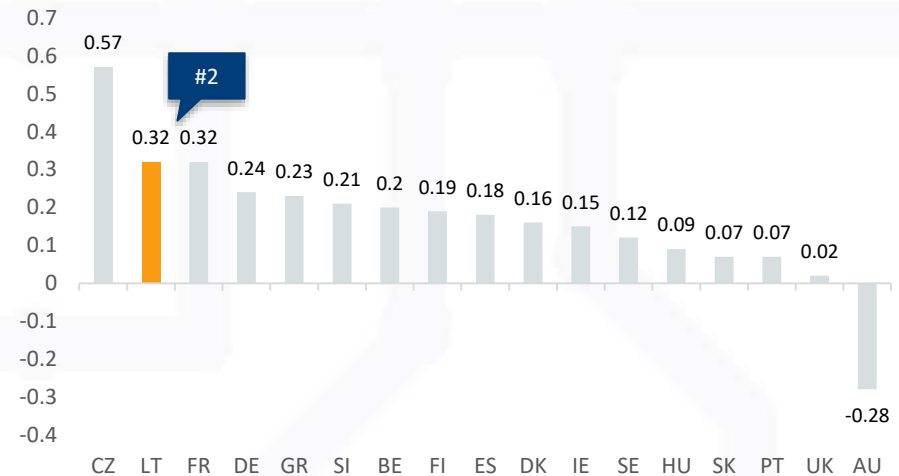
Vidutinė natūralaus pieno supirkimo kaina ir bazinių rodiklių pieno supirkimo kaina Lietuvoje, 2017 m., Eur/t

Faktinių ir bazinių riebalų skirtumas ES valstybėse, 2017 m., proc. punktai

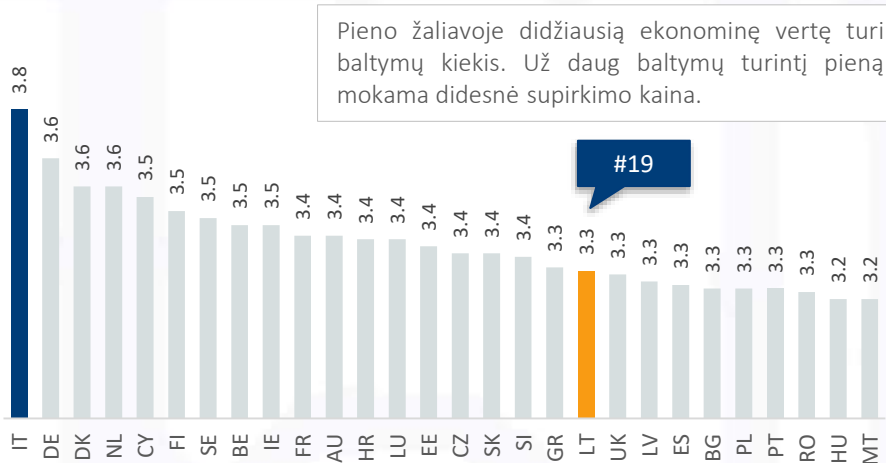
Faktinių ir bazinių baltymų skirtumas ES valstybėse, 2017 m., proc. punktai

Šaltiniai: Eurostat, ŽŪM

Vidutinė natūralaus pieno kaina Lietuvoje maža ne tik dėl smulkių ūkių, bet ir dėl kokybės

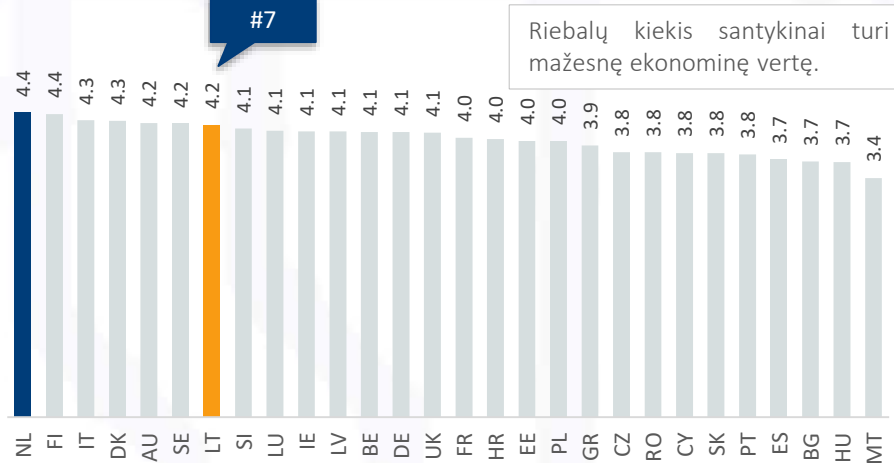
Pieno baltymų rodikliai, 2017 m. %

Pieno žaliavoje didžiausią ekonominę vertę turi baltymų kiekis. Už daug baltymų turintį pieną mokama didesnė supirkimo kaina.

#19

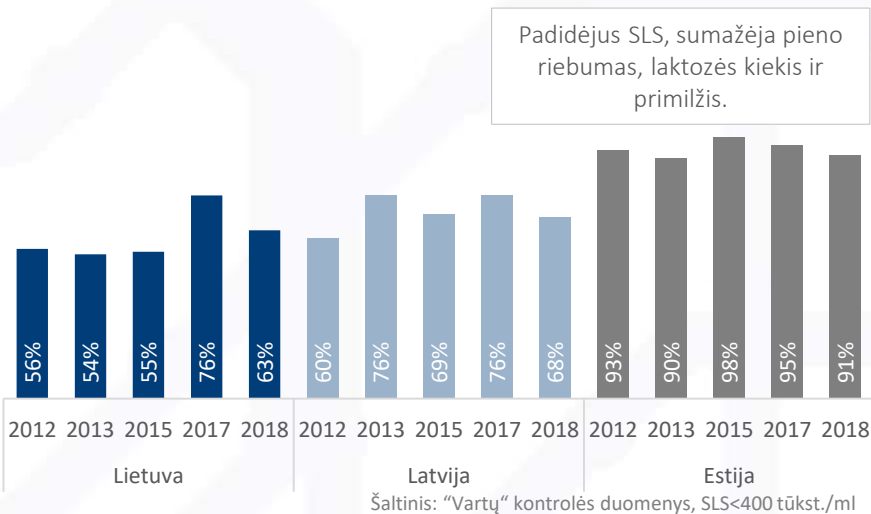
Pieno riebumo rodikliai, 2017 m. %

Riebalų kiekis santykinai turi mažesnę ekonominę vertę.

#7

Supirkto pieno, kuriame somatinių ląstelių skaičius (SLS) neviršija nustatytų normų dalis, %

Padidėjus SLS, sumažėja pieno riebumas, laktozės kiekis ir primilžis.

Šaltinis: "Vartų" kontrolės duomenys, SLS<400 tūkst./ml

Supirkto pieno, kuriame bendrasis bakterijų skaičius (BBS) neviršija nustatytų normų dalis, %

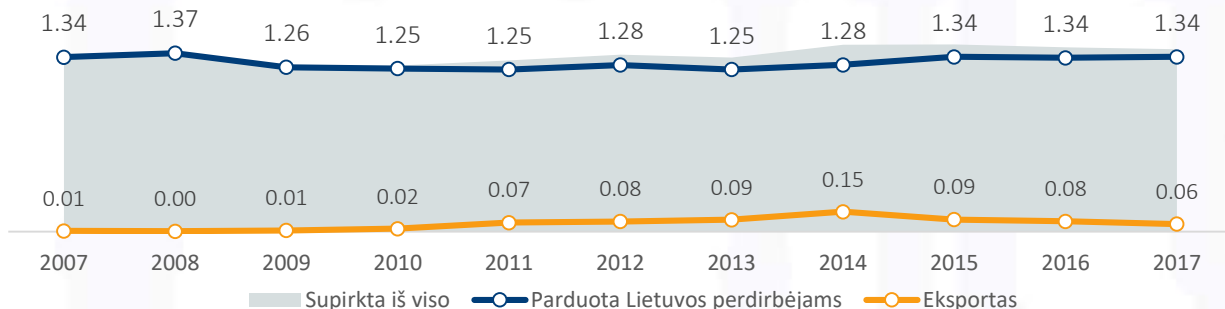

Bakterijomis užterštas pienas yra prastesnės kokybės, mažėja jo laikymo trukmė ir panaudojimo galimybės.

Šaltinis: "Vartų" kontrolės duomenys, BBS<300 tūkst./ml

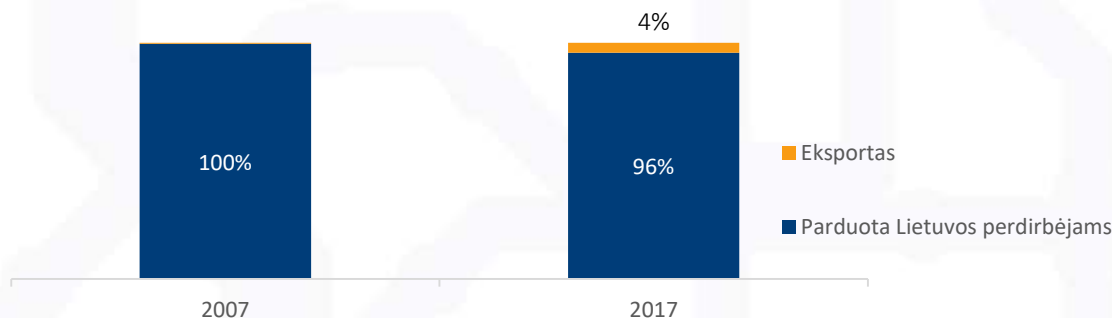
Stambiems ūkiams eksportuoti neapsimoka, maži ūkiai neturi gamybinių pajėgumų

Supirkto žaliavinio pieno realizacija, mln. t

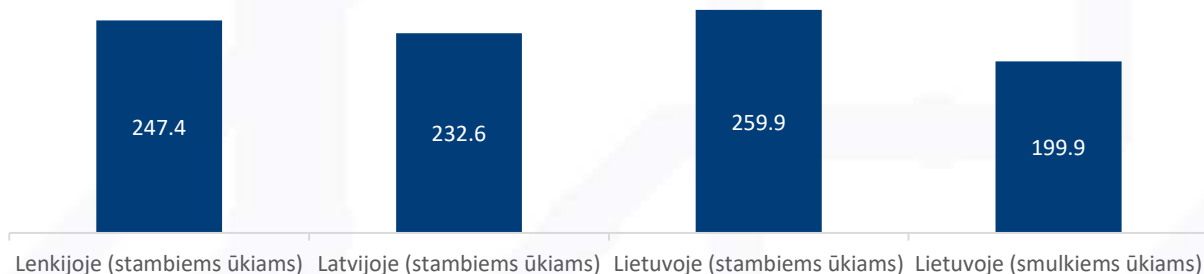
▶ Pieno gamintojai turi galimybę žaliavinį pieną parduoti užsienio rinkose. Tačiau tam reikalingas didelis aukštos kokybės žaliavinio pieno kiekis. Lietuvoje vos 13 proc. visų pieno gamintojų parduoda 75 proc. viso žaliavinio pieno kiekio.

Žaliavinio pieno pardavimo rinka, %

▶ Pienovežiuose nesugadintą pieną galima vežti maždaug 500 km atstumu. 2017 m. buvo eksportuota tik 7 proc. žalio pieno, daugiausiai į Lenkiją.

Žaliavinio pieno supirkimo kaina, mokėta pieno gamintojams Lietuvoje ir eksportuojamo pieno kaina, 2015 m., Eur/ t

▶ Stambūs ūkiai, ir parduodami žaliavinį pieną Lietuvoje, gauna gerą pieno supirkimo kainą. Smulkiems ūkiams, dėl mažo pagaminamo pieno žaliavos kiekio, eksportas yra ekonomiškai nenaudingas.

Šaltiniai: ŽŪIKVC

 PERDIRBIMAS

Rinkoje dominuoja penkios pieno perdirbimo įmonės

27

Pieno perdirbimo
įmonės

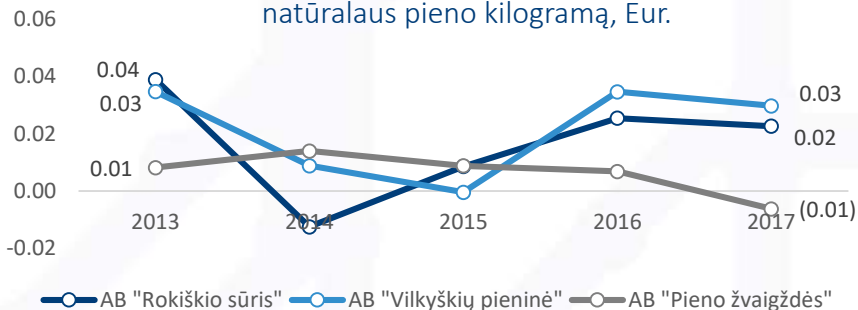
7 283

Dirbančių asmenų

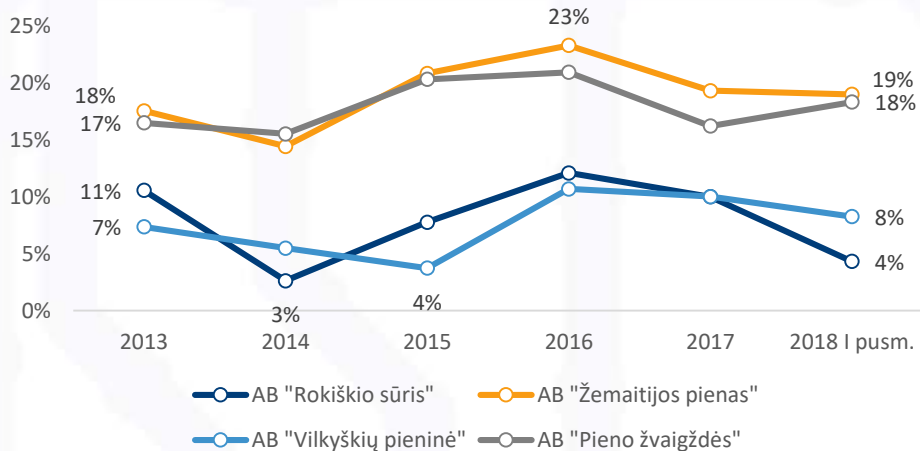
TOP 5 pieno perdirbimo įmonės Lietuvoje

	AB „Rokiškio sūris“	Veiklos ištakos nuo 1925 m.	~1542 darbuotojai
	AB „Žemaitijos pienas“	Veiklos ištakos nuo 1924 m.	~1174 darbuotojai
	UAB „Marijampolės pieno konservai“	Nuo 2000 m.	~599 darbuotojai
	AB „Vilkyškių pieninė“	Nuo 1977 m.	~930 darbuotojų
	AB „Pieno žvaigždės“	Nuo 1998 m.	~1735 darbuotojai

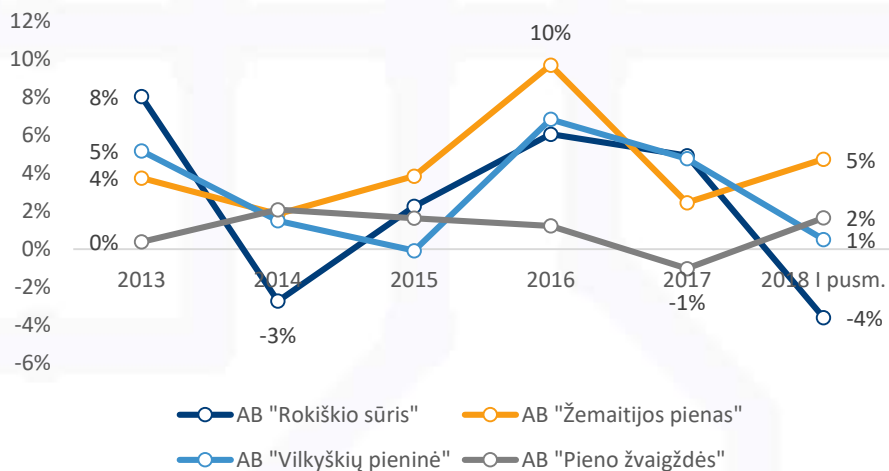
Pieno perdirbimo įmonių gaunamas grynasis pelnas už perdirbto natūralaus pieno kilogramą, Eur.

TOP 4 pieno perdirbimo įmonių bendrojo pelningumo rodikliai, proc.

TOP 4 pieno perdirbimo įmonių grynojo pelningumo rodikliai, proc.

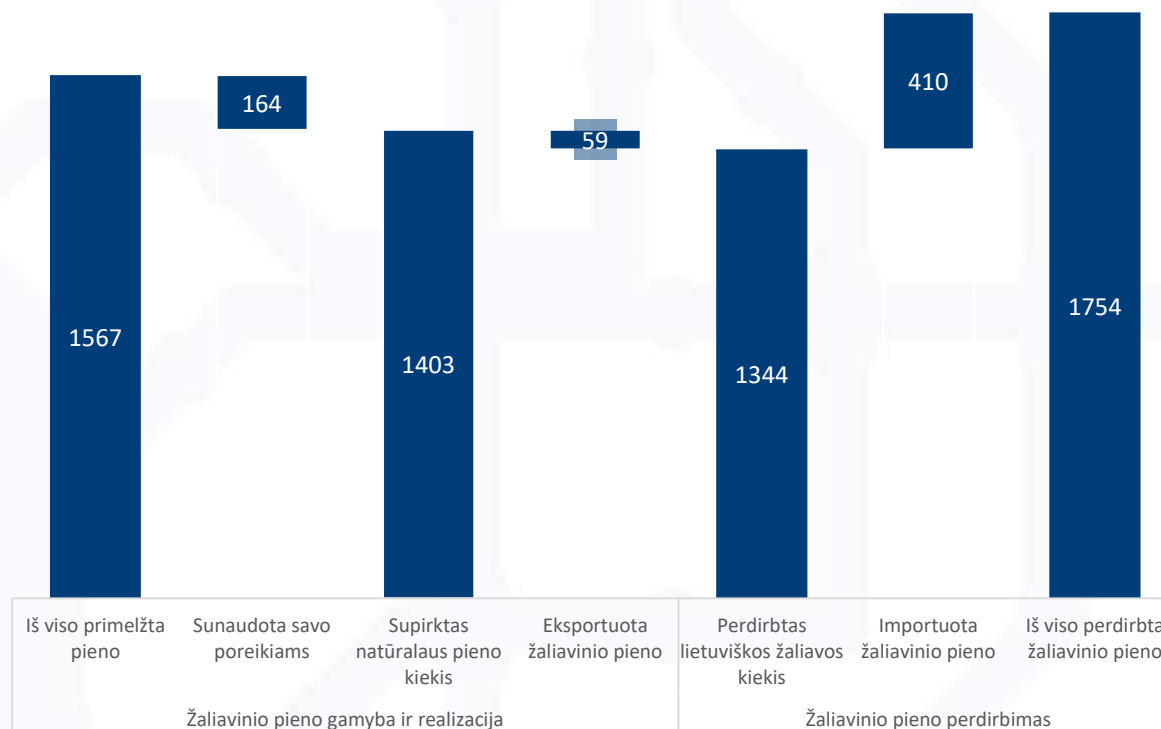
Šaltiniai: Išskaičiuota pagal įmonių finansinių ataskaitų duomenis

Pieno perdirbėjai susiduria su kokybiškos lietuviškos žaliavos trūkumu

Žaliavinio pieno balansas Lietuvoje, 2017 m., tūkst. t

▶ Lietuvos pieno gamintojai yra pajėgūs pagaminti visą pieno perdirbėjams reikalingą pieno kiekį. Tačiau dalis primelžto pieno suvartojama savo reikmėms, maža dalis eksportuojama.

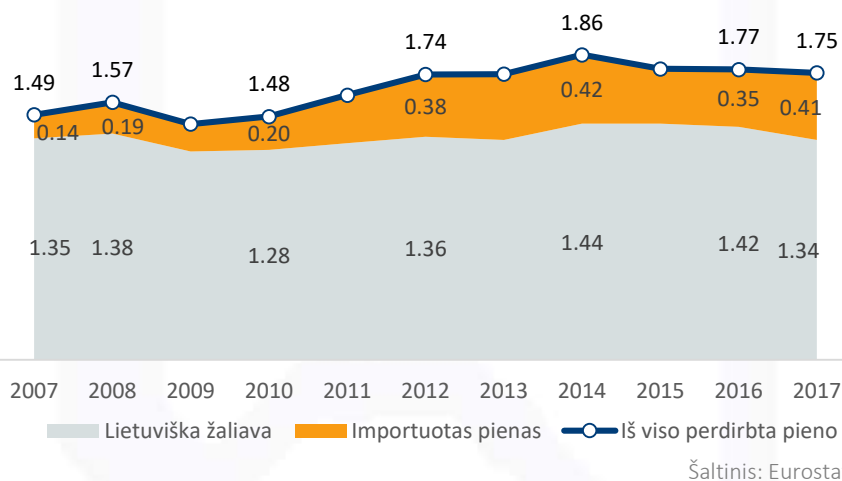
▶ Iš Lietuvos pieno ūkių supirktas pienas užtikrina tik 80 proc. viso perdirbimui reikalingo žaliavinio pieno poreikio. Trūkstama dalis yra importuojama iš kitų šalių.

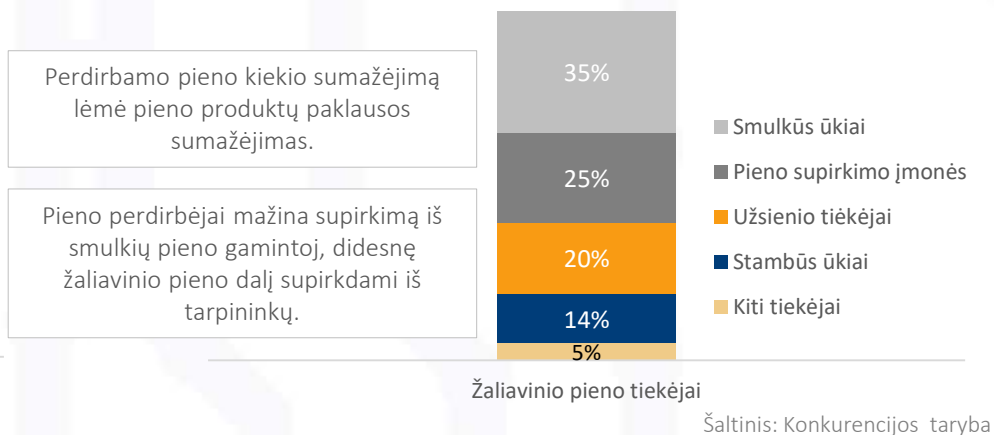
Šaltinis: ŽŪIKVC

Trūkstantis pieno žaliavos dalis yra atsivežama iš Latvijos ir Estijos

Perdirbamo žaliavinio pieno kiekis, mln. t*

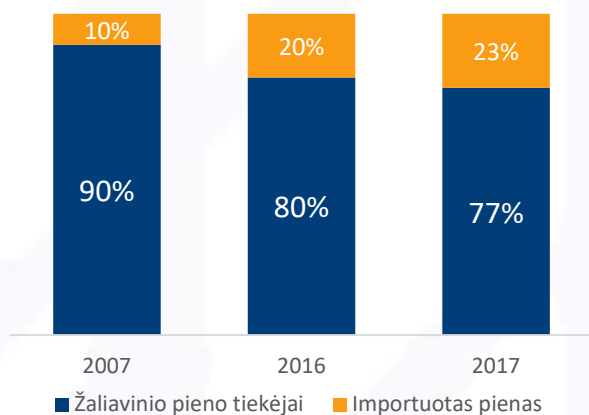
Pieno perdirbėjų supirkto pieno dalis pagal tiekėjų grupes, 2014 m., %

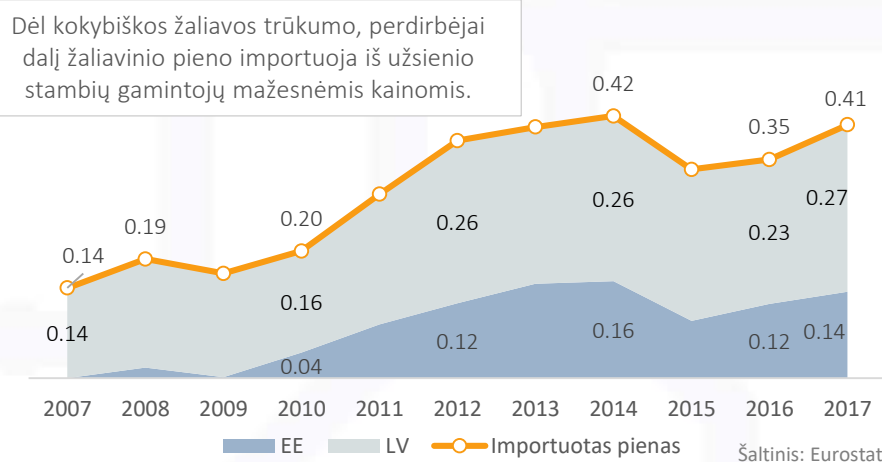
Perdirbamo pieno kiekio sumažėjimą lėmė pieno produktų paklausos sumažėjimas.

Pieno perdirbėjai mažina supirkimą iš smulkių pieno gamintojų, didesnę žaliavinio pieno dalį supirkdami iš tarpininkų.

Perdirbtos lietuviškos žaliavos ir importuotos žaliavos struktūrinis pokytis 2007-2017 m., %

Importuojamo žaliavinio pieno kiekis, mln. t*

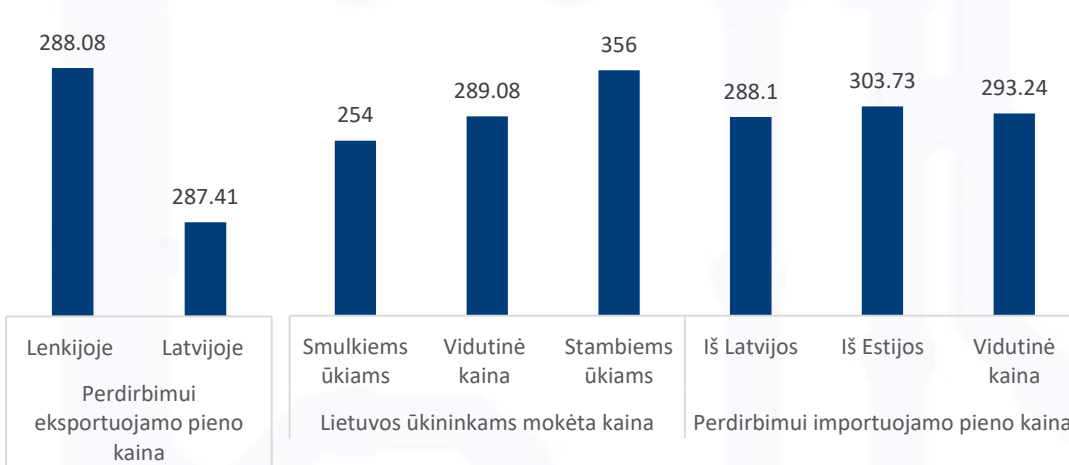

Dėl kokybiškos žaliavos trūkumo, perdirbėjai dalį žaliavinio pieno importuoja iš užsienio stambiųjų gamintojų mažesnėmis kainomis.

*Dėl apvalinimo pateikiami suminiai skaičiai gali nesutapti

Didesnis pieno kiekis ir geresnė kokybė užtikrina aukštesnę kainą už pagamintą žaliavinį pieną

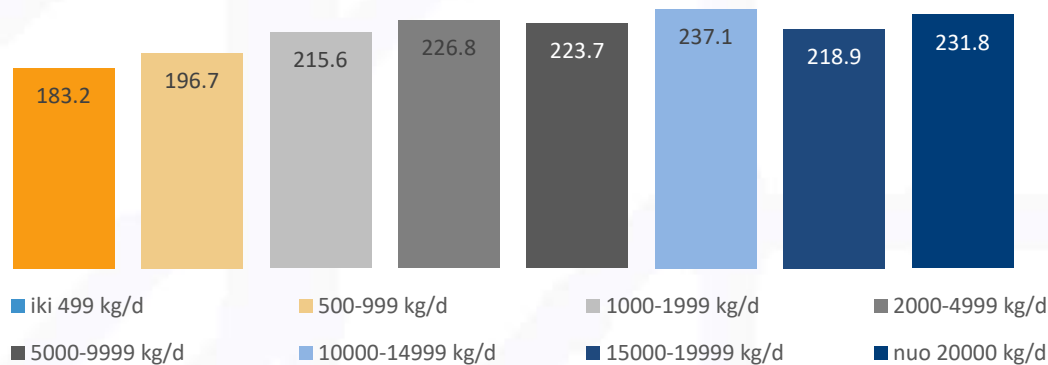
Superkamo ir parduodamo žaliavinio pieno kainos 2017 m., Eur/t

Šaltinis: ŽŪIKVC

Perdirbėjų superkamo įskaitomojo svorio pieno kainos 2014 m. gruodžio mėn. (Eur/t) ir jų priklausomybė nuo tiekiamo pieno kiekio

Tiekiantiems didesnį pieno kiekį taikomos didesnės pieno supirkimo kainos.

Šaltinis: LAEI

Žaliavinio pieno supirkimo kainoms įtaką darantys veiksniai

- ▶ **Pieno kokybė.** Geresnės kokybės pieno produkcijos didesnė išėiga, perdirbimo procesas reikalauja mažiau kaštų, be to kurių produktų gamybai reikalingas itin aukštos kokybės žaliavinis pienas.
- ▶ **Tiekiamo pieno kiekis.** Kuo jis didesnis tuo mažesni pieno perdirbėjų supirkimo bei transportavimo kaštai, paprastesnė kokybės kontrolė. Kaina didinama ir už tiekėjų pastovumą bei lojalumą. Be to, stambesnių ūkių pieno pasiūlos sezoniskumas yra gerokai mažesnis negu smulkių ūkių.
- ▶ **Perdirbimo įmonių pieno poreikis bei galimybės.** Pieno perdirbėjų galimybes už superkamą pieną mokėti tam tikrą kainą daugiausia lemia jų produkcijos Lietuvoje ir užsienyje paklausa bei kainos, taip pat atsargų likučiai.
- ▶ **Situacija žaliavinio pieno tiekimo rinkoje.** Kuo mažesnė yra žaliavinio pieno pasiūla ir kuo didesnė paklausa, tuo didesnę kainą yra pasiruošę mokėti perdirbėjai.
- ▶ **Individuali derybinė galia.** Didesnis disponuojamas pieno kiekis, didina tiekėjų derybinę galią tarantis dėl pieno supirkimo kainų.

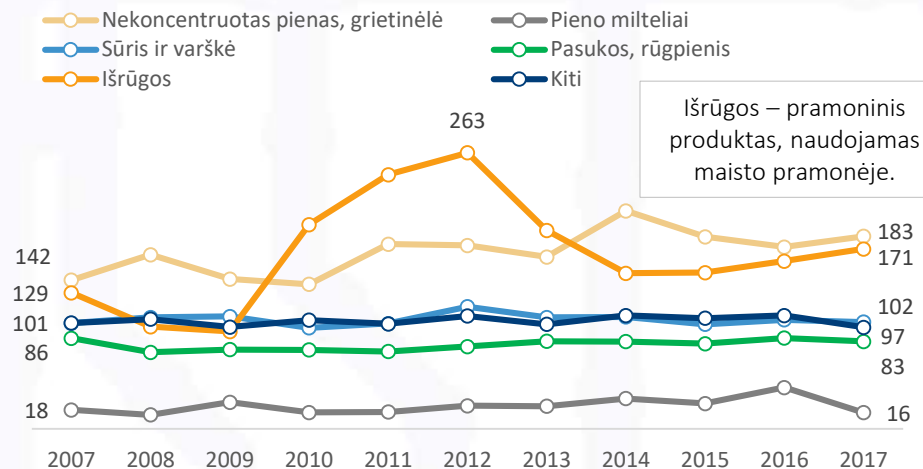
Pieno gaminių porfelis išlieka gana stabilus

Lietuvoje pagaminta ir parduota pieno gaminių, tūkst. t

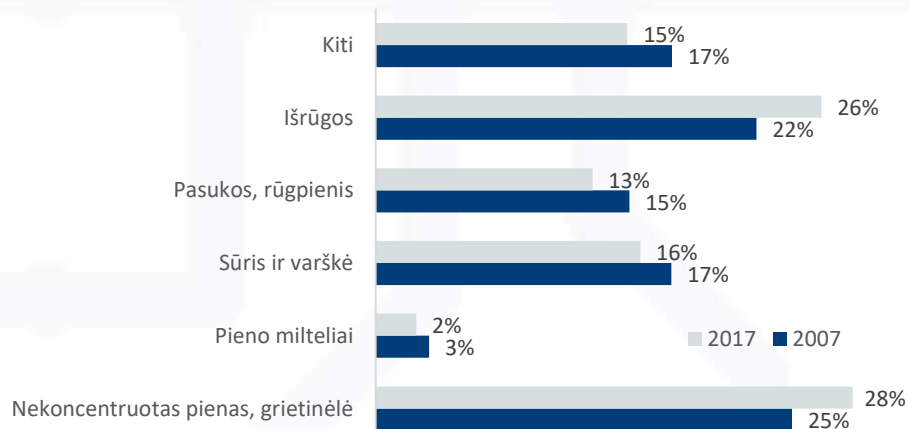

Šaltinis: LR Statistikos departamentas, PGPK C105; C10891940 (išskyrus C1089194080).

Top 6 pieno gaminių gamyba ir pardavimas, tūkst. t

Pieno gaminių gamybos struktūra pagal pagrindinius gaminius, %

Šaltinis: LR Statistikos departamentas, PGPK C105; C10891940 (išskyrus C1089194080)

Vidutinė pieno gaminių pardavimo kaina, Eur/100 kg

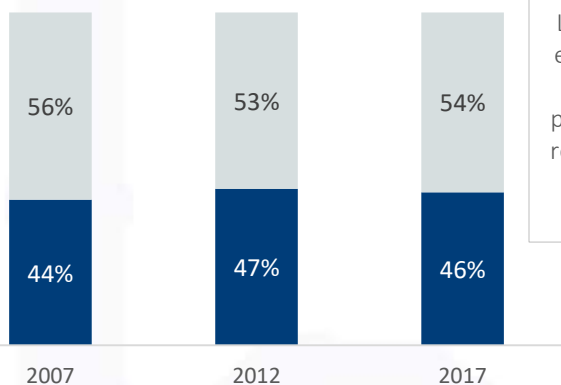

Šaltinis: LR Statistikos departamentas, PGPK C105; C10891940 (išskyrus C1089194080)

Pieno pramonė – viena labiausiai į eksportą orientuotų šakų, kuriai ypač svarbi buvo Rusijos rinka

Pieno ir jo produktų realizacijos struktūra, %

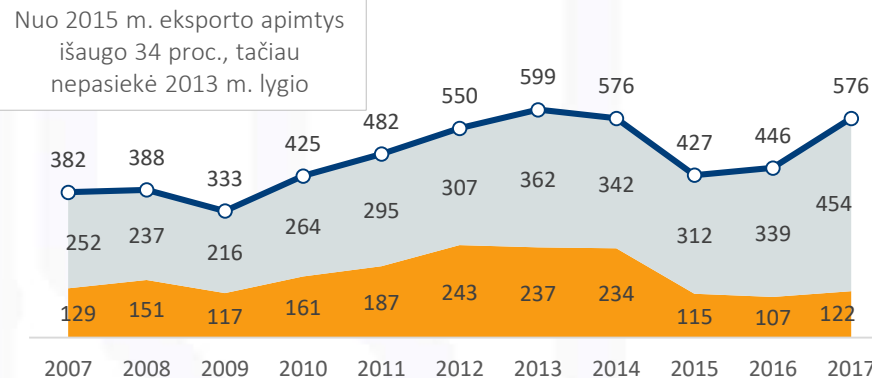
■ Vidaus rinkoje ■ Eksportuota

Lietuvos pieno pramonė eksportuoja per 50 proc. visos perdirbamos produkcijos, todėl veiklos rezultatams labai svarbūs procesai, vykstantys pasaulinėje rinkoje.

Pieno gaminių eksportas, mln. Eur

■ Už ES ribų ■ ES viduje ● Iš viso

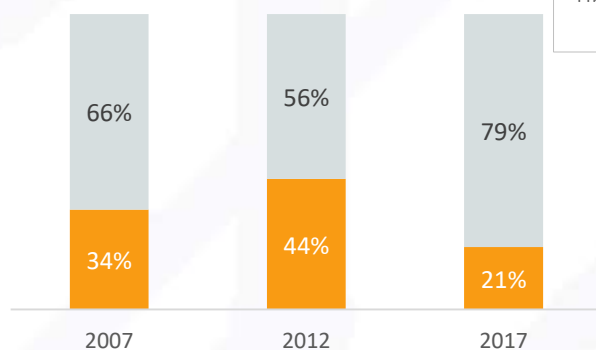
Nuo 2015 m. eksporto apimtys išaugo 34 proc., tačiau nepasiekė 2013 m. lygio

Šaltinis: LR Statistikos departamentas, PGPK C105; C10891940 (išskyrus C1089194080)

Šaltinis: Eurostat (KN0401-0406; KN2105.00; KN2106.90.92, be žaliavinio pieno KN0401.20.99)

Eksportas ES viduje ir už ES ribų, %

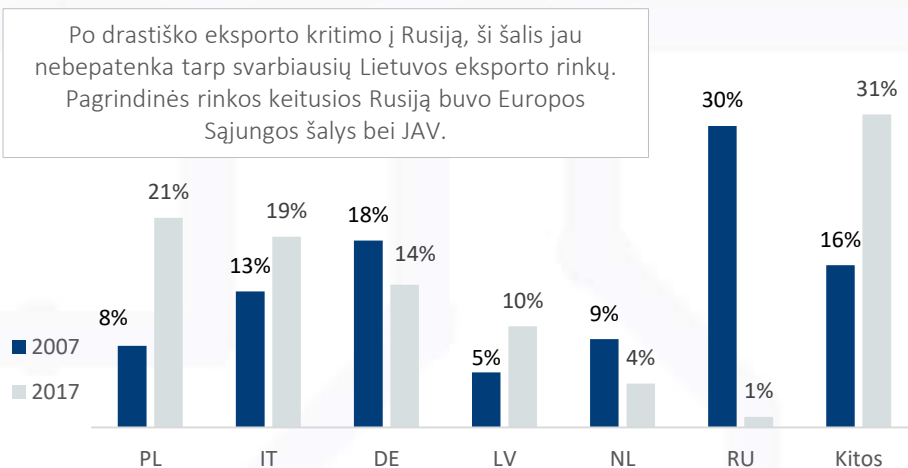
■ Už ES ribų ■ ES viduje

Labiausiai traukėsi eksporto dalis už ES ribų. Išaugo eksporto į ES šalis dalis.

Šaltinis: Eurostat (KN0401-0406; KN2105.00; KN2106.90.92, be žaliavinio pieno KN0401.20.99)

Pagrindinės pieno gaminių eksporto šalys, %

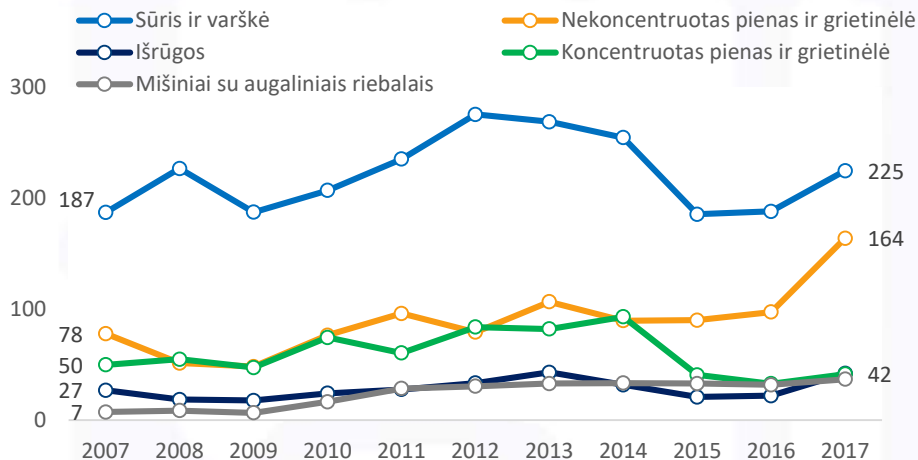

Po drastiško eksporto kritimo į Rusiją, ši šalis jau nebeatenka tarp svarbiausių Lietuvos eksporto rinkų. Pagrindinės rinkos keitusios Rusiją buvo Europos Sąjungos šalys bei JAV.

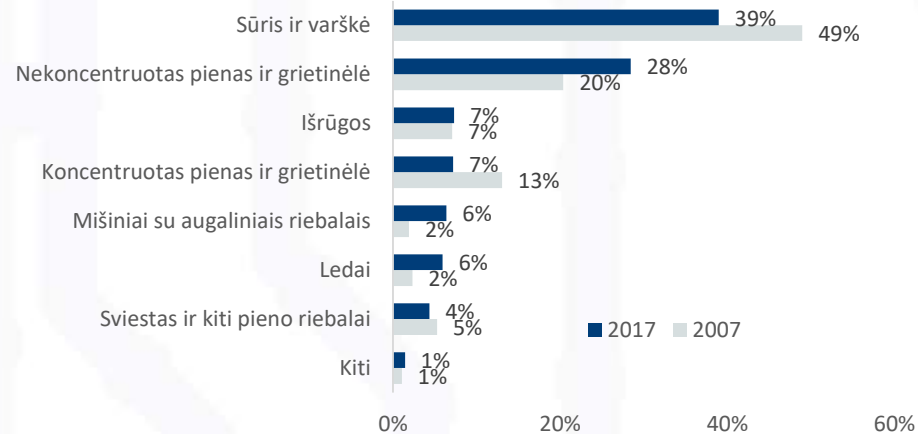
Šaltinis: Eurostat (KN0401-0406; KN2105.00; KN2106.90.92, be žaliavinio pieno KN0401.20.99)

Daugiausia eksportuojama sūrio ir varškės gaminių

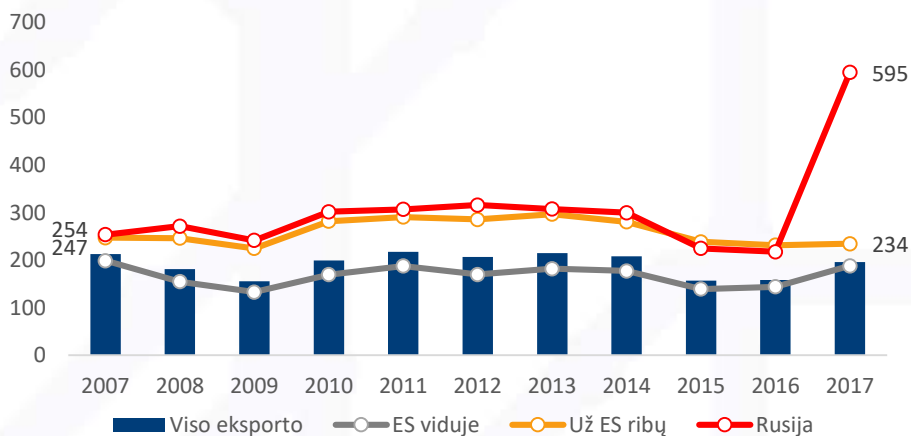
Pagrindiniai eksportuojami pieno gaminiai, mln. Eur

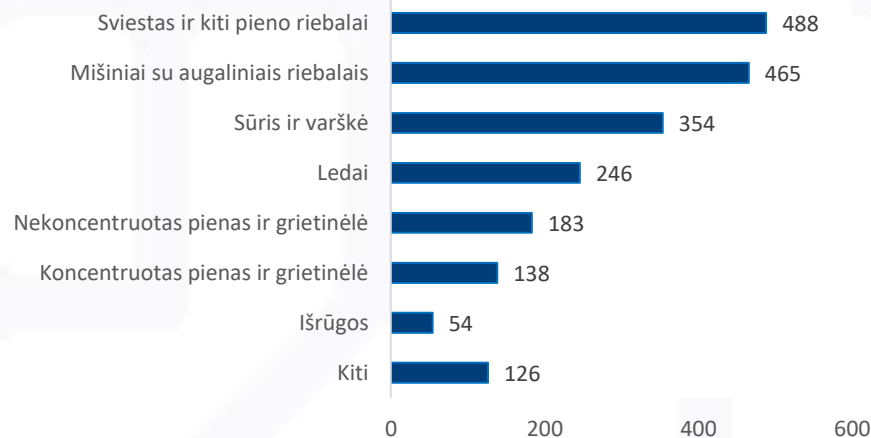
Pagrindinių eksportuojamų pieno gaminių struktūra, %

Vidutinė eksportuotų gaminių pardavimo kaina ES viduje ir už ES ribų, Eur/100 kg

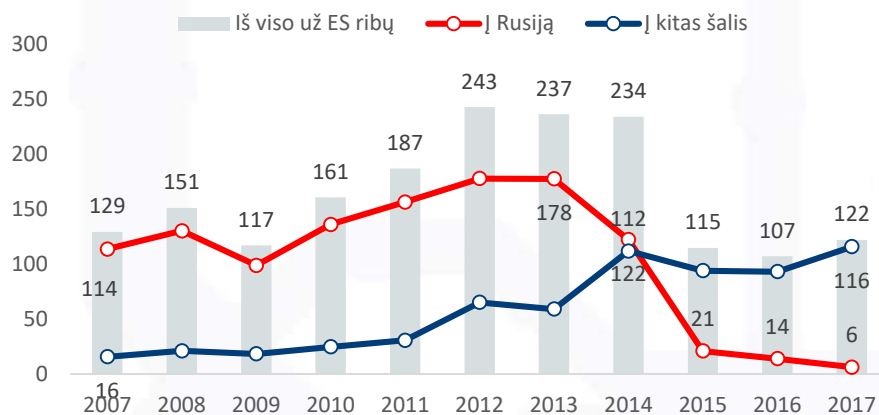
Pagrindinių eksportuojamų gaminių vidutinė pardavimo kaina, 2017 m., Eur/100 kg

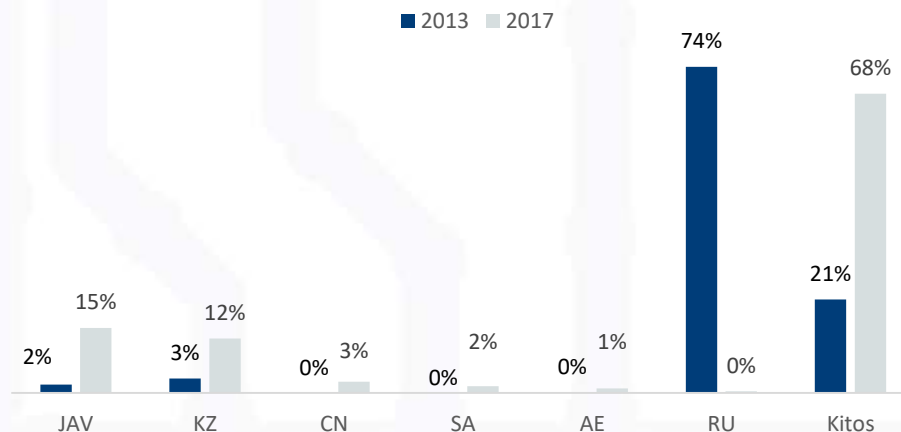
Šaltiniai: Eurostat (KN0401-0406; KN2105.00; KN2106.90.92, be žaliavinio pieno KN0401.20.99)

Iki embargo Rusija buvo viena svarbiausių ir pelningiausių pieno produktų eksporto rinkų

Lietuvos pieno gaminių eksportas į Rusiją ir į trečiąsias šalis, mln. Eur

Lietuvos pieno gaminių eksportas už ES ribų - pagrindinės eksporto šalys, %

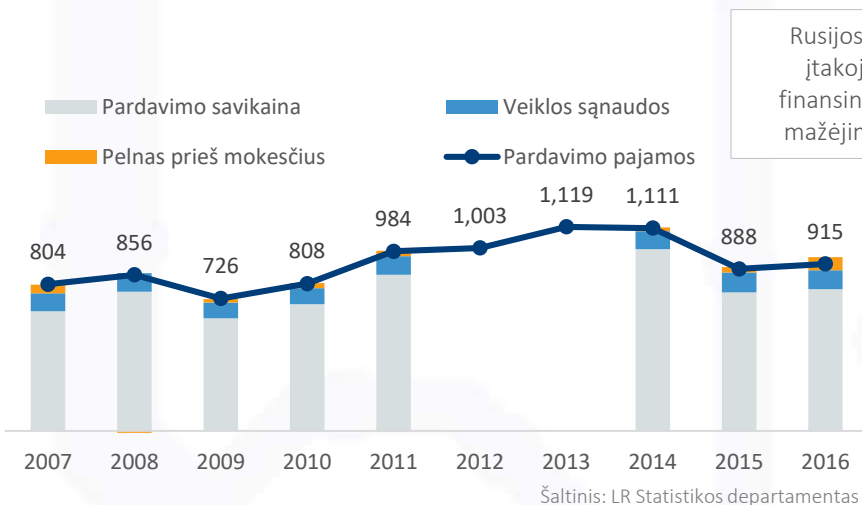

Šaltiniai: Eurostat (KN0401-0406; KN2105.00; KN2106.90.92, be žaliavinio pieno KN0401.20.99)

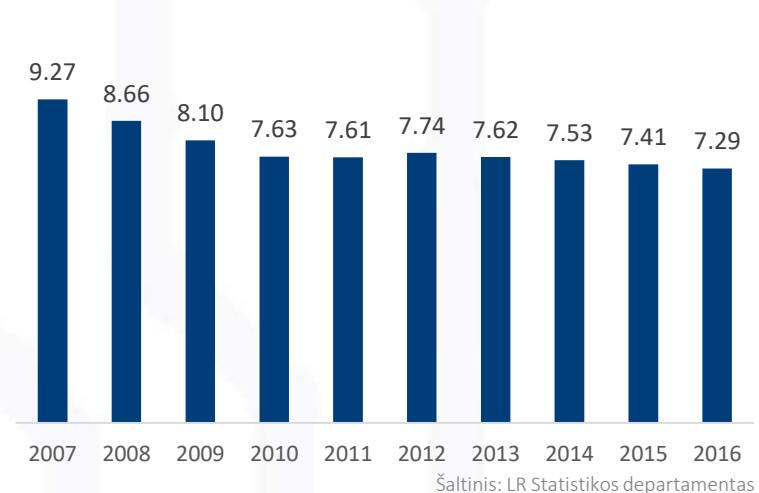
- ▶ Lietuva buvo tarp svarbiausių pieno ir jo produktų eksportuotojų į Rusiją ES mastu. Dėl Rusijos rinkos uždarymo, Lietuvos pieno gaminių eksportas 2015 m. į trečiąsias šalis sumažėjo 56 proc. Eksporto į Rusiją apimtys susitraukė net 90 proc., į kitas trečiąsias šalis pieno produktų eksportuota 25 proc. mažiau.
- ▶ Pieno gaminių eksporto mažėjimas į Rusiją pastebimas jau nuo 2013 m. Rusijos taikomi administraciniai apribojimai, eilės pasienyje skatino naujų eksporto rinkų paiešką. Prastesnius rezultatus lėmė ne tik Rusijos rinkos uždarymas, tačiau ir daugelyje kitų ES šalių susiformavęs pieno produkcijos perviršis.

Pieno perdirbimo įmonių veiklos rezultatus lemia situacija vidaus ir užsienio rinkose

Pieno perdirbimo įmonių finansinės veiklos rezultatai, mln. Eur

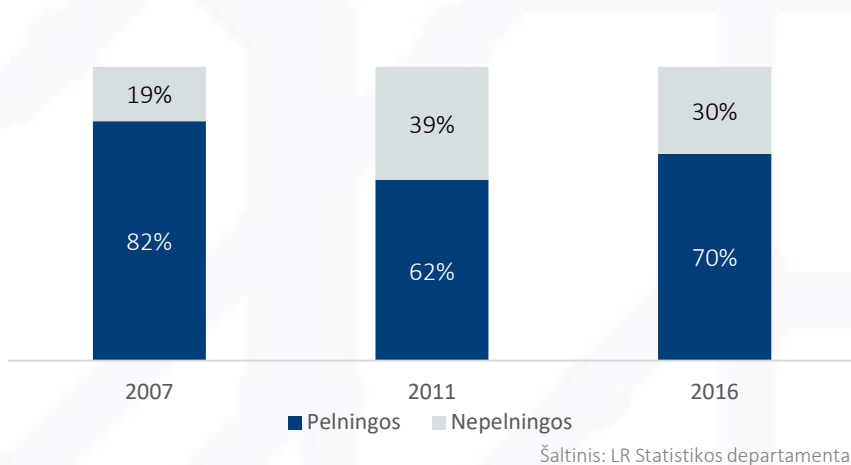

Dirbančiųjų skaičius pieno perdirbimo įmonėse, tūkst. asmenų

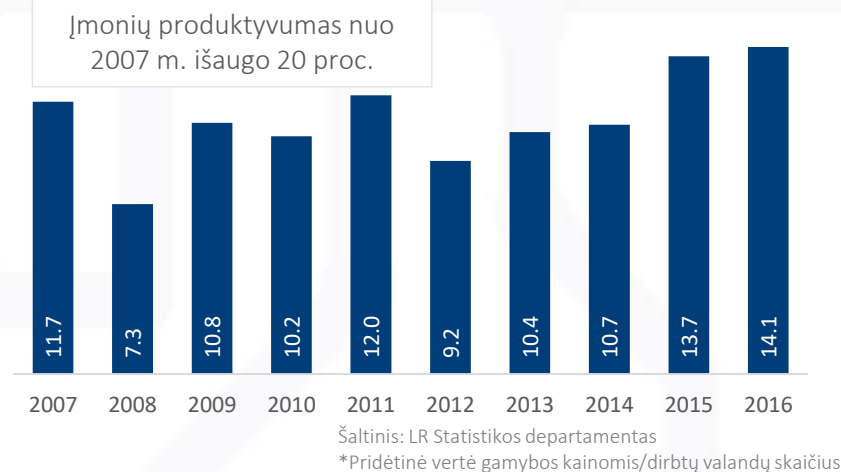

Rusijos embargas įtakojo įmonių finansinių rezultatų mažėjimą 2015 m.

Pelningų ir nepelningų įmonių dalis, %

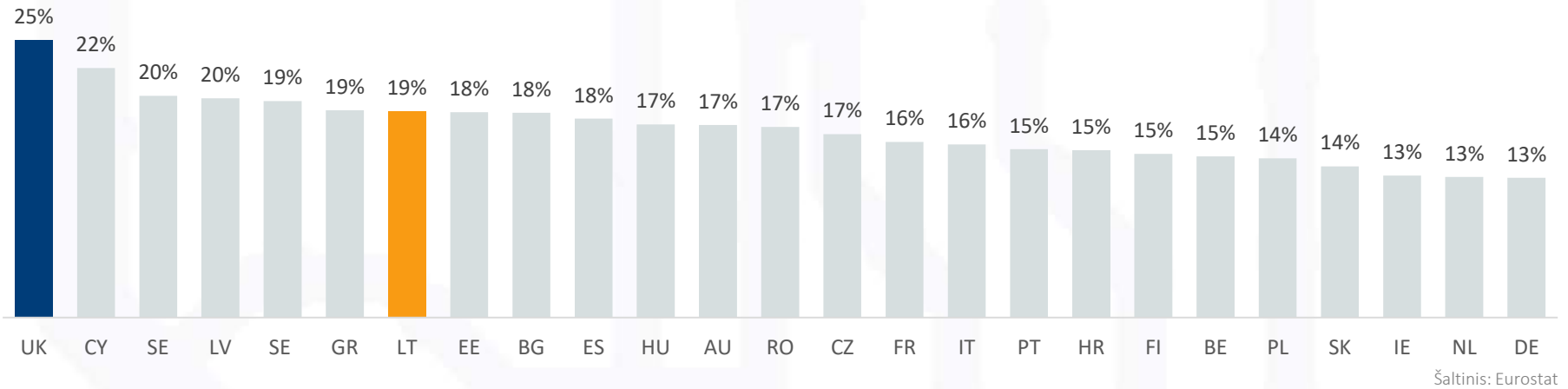

Pieno perdirbimo įmonių produktyvumas*, Eur/val.

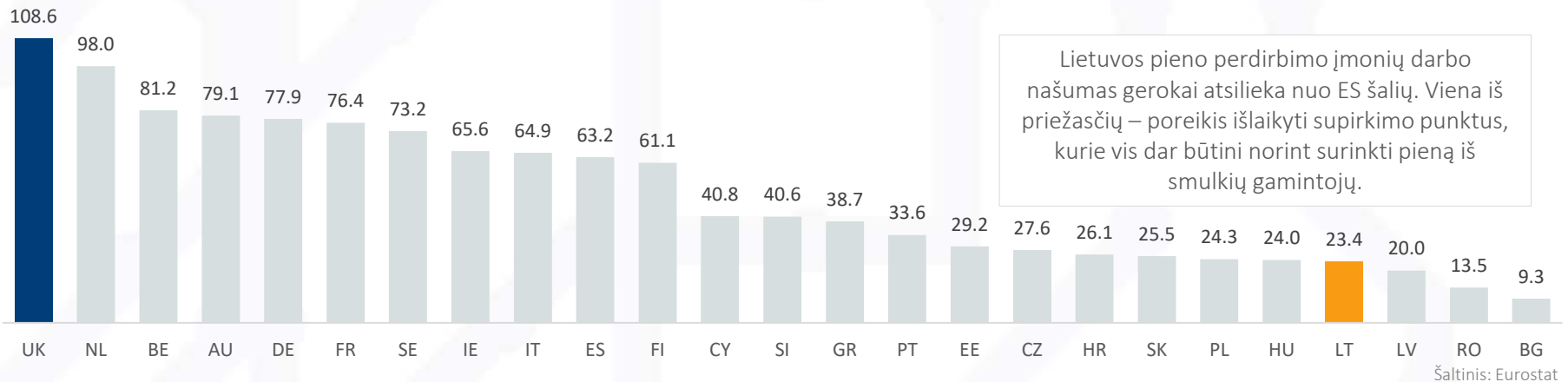

ES pieno perdirbimo įmonių našumas gerokai didesnis nei Lietuvos gamintojų

ES pieno perdirbimo įmonių pridėtinė dalis apyvartoje, 2016 m., %

ES pieno perdirbimo įmonių darbo našumas, 2016 m., tūkst. Eur/darbuotojui

DIDMENINĖ RINKA

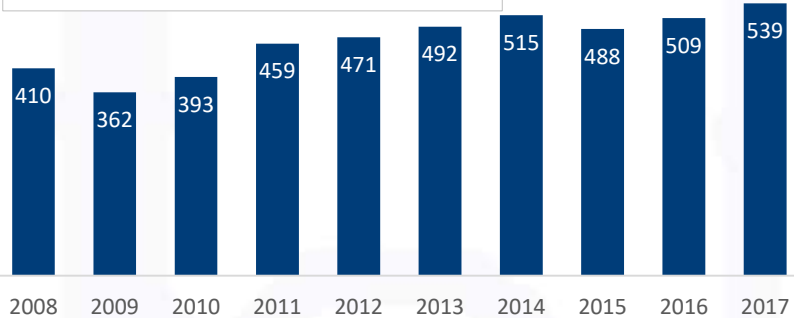

Nepaisant mažėjančio gyventojų skaičiaus, vidaus rinka nuosaikiai auga

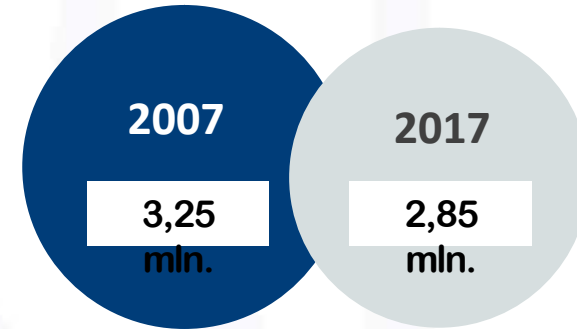
Pieno gaminių didmeninės prekybos apimtys*, mln. Eur

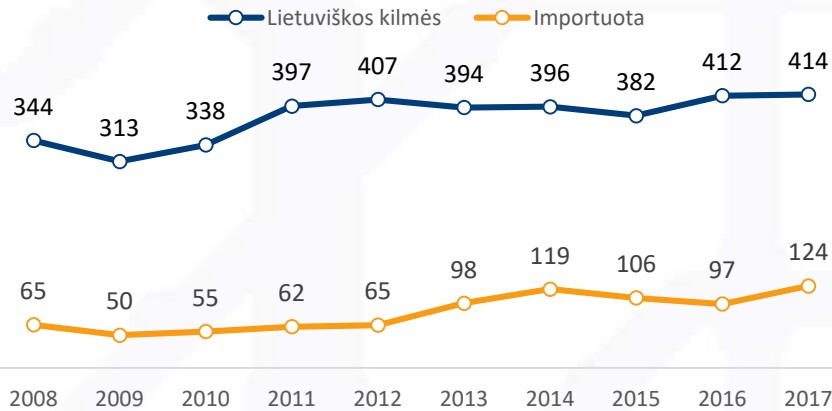
Lietuvos pieno perdirbėjams tenka kovoti ne tik dėl eksporto rinkų, bet ir dėl rinkos Lietuvoje. Į mūsų šalį importuojama vis daugiau pieno produktų iš kitų šalių.

Gyventojų skaičius Lietuvoje, mln.

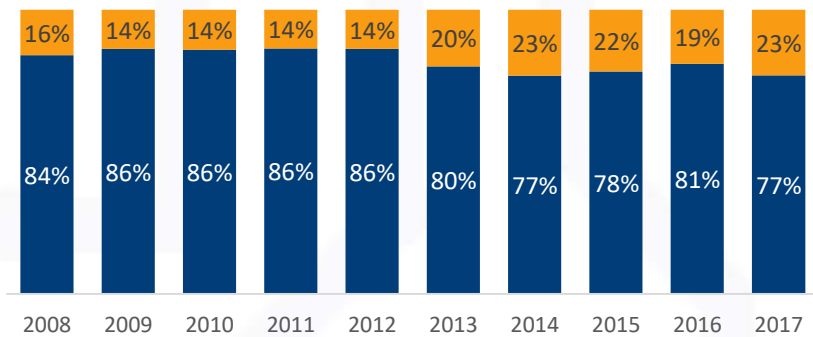

Pieno gaminių didmeninė rinka Lietuvoje, mln. Eur

Vidaus rinkos struktūra, %

■ Lietuviškos kilmės dalis ■ Importo dalis

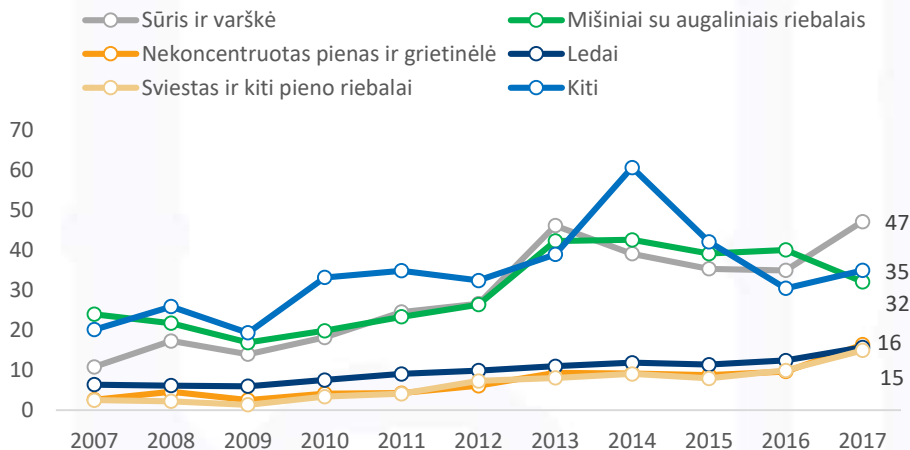

Šaltiniai: LR Statistikos departamentas (KN0401-0406; KN2105.00; KN2106.90.92, be žaliavinio pieno KN0401.20.99)

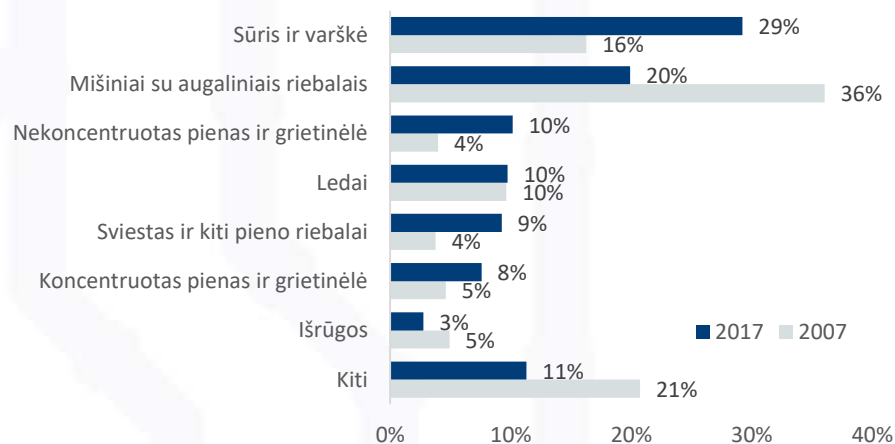

Lietuvoje daugėja importuojamų gaminių

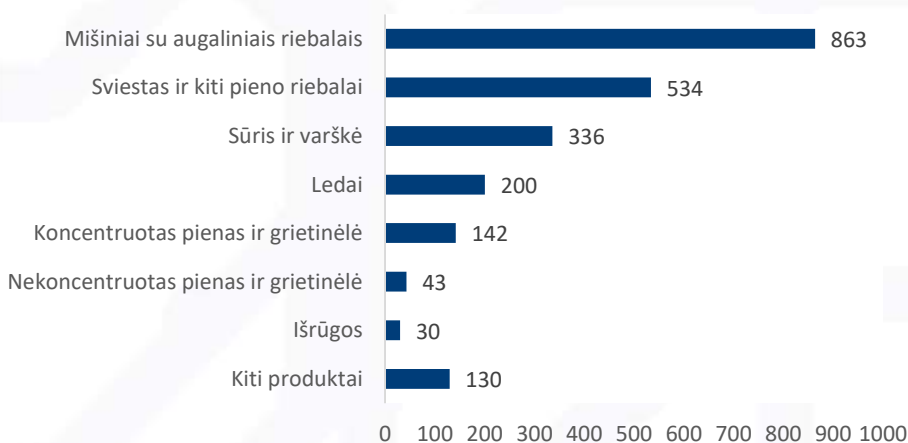
TOP 5 importuojami pieno gaminiai, mln. Eur

Pagrindinių importuojamų pieno gaminių struktūra, %

Vidutinė importuojamų pieno gaminių pardavimo kaina, 2017 m., Eur/100 kg

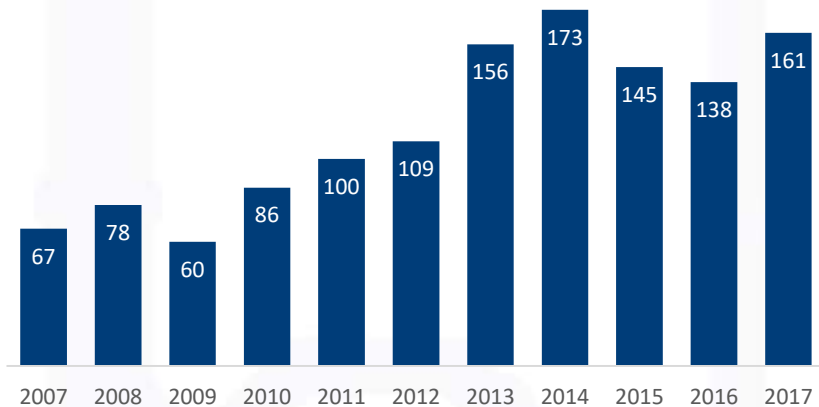

- ▶ Lietuvos pieno perdirbėjams konkurenciją didina kaimyninių šalių, ypač Lenkijos, pieno perdirbėjai. Parduotuvėse daugėja šioje šalyje pagamintų pieno gaminių: pelėsinų sūrių, varškės, grietinės.
- ▶ Žaliavos supirkimo kainos Lietuvoje ir Lenkijoje yra labai panašios, tačiau Lenkijoje, kurioje rinka kur kas didesnė, tą patį produktą galima pagaminti pigiau. O 2017 m. Lietuvos pieno perdirbėjai produkcijos negalėjo atpiginti dėl žaliavinio pieno trūkumo.
- ▶ Vartotojai, ieškantys kokybės, lieka ištikimi lietuviškiems pieno produktams. Tuo tarpu, lenkiškus produktus labiau perka taupantys.

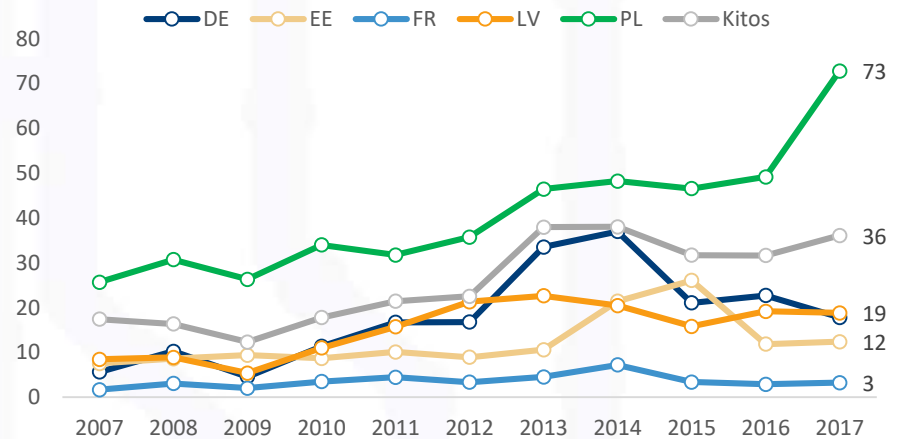
Šaltiniai: Eurostat (KN0401-0406; KN2105.00; KN2106.90.92, be žaliavinio pieno KN0401.20.99)

Lietuvoje vis labiau įsitvirtina pieno gaminiai iš Lenkijos

Pieno gaminių importas, mln. EUR

TOP 5 šalys, importuojančios pieno gaminius, mln. Eur

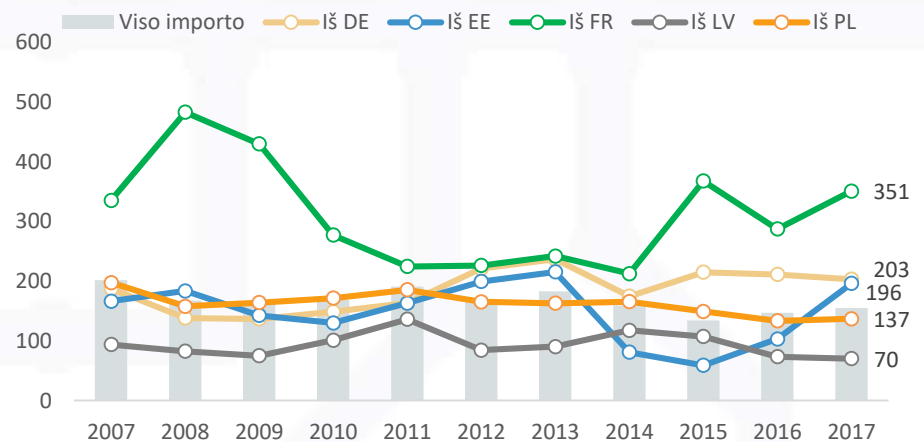

TOP 5 šalių, importuojančių pieno gaminius, struktūra, %

Lenkijos pieno perdirbėjai - stiprūs konkurentai mūsų šalies pieno produktų gamintojams.

Vidutinė importuojamų gaminių pardavimo kaina, EUR/100 kg

Šaltiniai: Eurostat (KN0401-0406; KN2105.00; KN2106.90.92, be žaliavinio pieno KN0401.20.99)

 MAŽMENINĖ PREKYBA

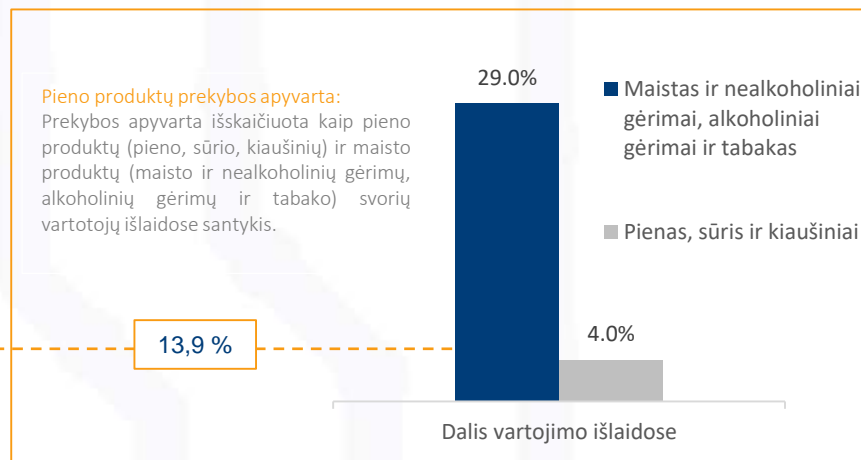

Pienas – pirmo būtinumo produktas, svarbus kiekvienos parduotuvės asortimentui

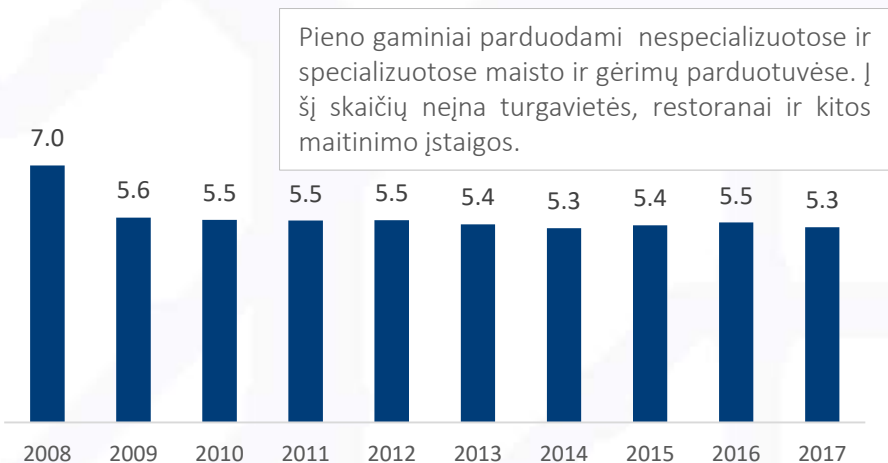
Maisto, gėrimų ir tabako mažmeninės prekybos apyvarta ir pieno produktų apyvarta*, mlrd. Eur

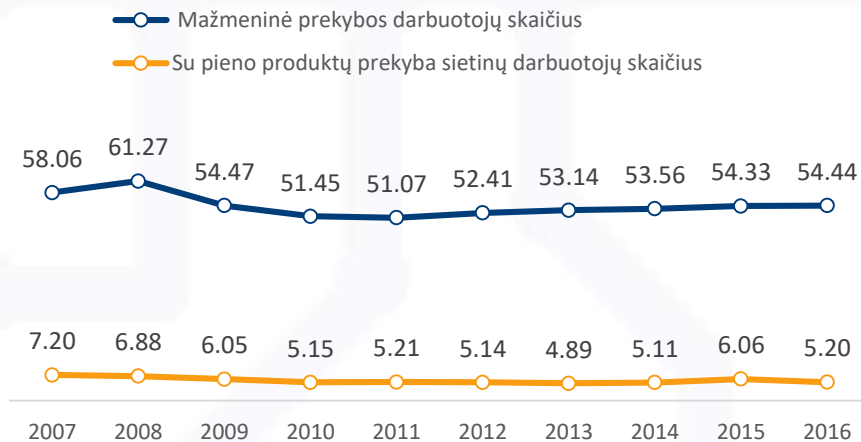
Maisto, nealkoholinių gėrimų, alkoholinių gėrimų ir tabako vartotojų kainų indekso svoriai, 2017 m., %

Maisto, gėrimų ir tabako mažmeninės prekybos parduotuvių skaičius, tūkst. vnt.

Mažmeninės prekybos darbuotojų skaičius ir su pieno produktų prekyba sietinų darbuotojų skaičius, tūkst. asmenų

Šaltiniai: LR Statistikos departamentas

Mažmeninė rinka koncentruota, bet konkurenciją padidino Lidl atėjimas

TOP 5 mažmeninės prekybos lyderiai

Mažmeninės prekybos tinklas		Veiklos pradžia	Parduotuvių skaičius	Darbuotojų skaičius	Apyvarta 2017 m. (be PVM)
	Maxima LT, UAB	Nuo 1992 m.	244	~15,5 tūkst.	1487 mln. Eur
	Palink, UAB	Nuo 1992 m.	229	~6,6 tūkst.	643 mln. Eur
	Norfos mažmena	Nuo 1997 m.	143	~3,3 tūkst.	435 mln. Eur
	Rimi Lietuva, UAB	Nuo 1995 m.	57	~3,2 tūkst.	313 mln. Eur
	Lidl Lietuva, UAB	Nuo 2016 m.	38	~1,8 tūkst.	298 mln. Eur.

- ▶ Mažmeninės prekybos tinklai, dėl labai koncentruotos rinkos, turi stiprią derybinę galią derantis dėl pieno produktų pirkimo kainų. Tačiau kainos keičiamos tik abipusiu pieno perdirbėjų ir mažmeninės prekybos tinklų susitarimu. Pieno perdirbėjų derybinę galią stiprina vartotojų preferencijos vietinei produkcijai.

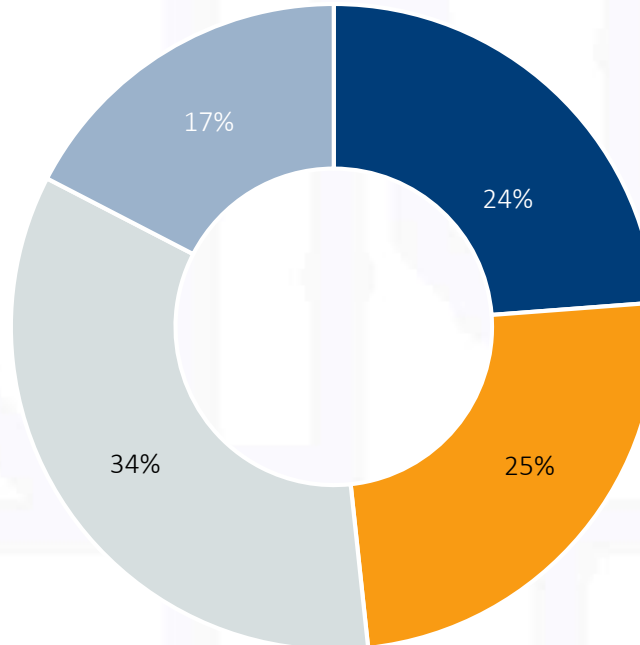
Pieno produktų kainų struktūra

Lietuvos didžiuosiuose prekybos centruose parduoto geriamojo pieno (2,5% riebumo) plastikiniame maišelyje mažmeninės kainos struktūra, 2018 m. birželio mėn., proc.

▶ **Pieno produktų galutinėje kainoje PVM dalis sudaro 17,4 proc. visos mažmeninės kainos su PVM.**

▶ **Mažmenininkų dalis.**

- Prekybininkai parduodami produktus prideda savo aptarnavimo mokestį, kurį sudaro sandėliavimas, saugojimas, rūšiavimas, kt.
- Per prekybos tinklus 50-60 proc. pieno gaminių produkcijos parduodama akcijų metu.

▶ **Žemdirbių dalis.**

Žaliavinio pieno gamyboje gamintojai gauna skirtingą kainą už natūralaus pieno supirkimą. Kainų skirtumą nulemia: pieno surinkimo kaštai, parduodamas keikis, pieno kokybė, riebalų ir baltymų santykis. Dėl masto ekonomikos didžiausią supirkimo kainą gauna stambūs gamintojai, mažiausią – smulkieji pieninių karvių laikytojai.

▶ **Perdirbėjų dalis.** Perdirbėjų išlaidos daugiausia susijusios su:

- gamybiniais kaštais ir papildomais pirkimais (pakuočių, taros, prieskonių, kt.).
- išlaidomis pardavimams ir logistikai (transportas, darbo užmokestis, sandėliavimas, kt.)
- Išlaidomis žaliavinio pieno surinkimui (pieno surinkimo punktų ir pienovežių išlaikymas, kokybės tyrimai ir kt.).

Kodėl mažmeninė pieno produktų kaina mažėja neadekvačiai krintančioms žalio pieno supirkimo kainoms?

Žalio pieno dalis visoje pieno produkto kainos struktūroje užima 24 proc. su PVM. Tai reiškia, kad sumažėjus žaliavinio pieno kainai, negalima tikėtis vienodo procentinio pieno produktų kainos sumažėjimo parduotuvių lentynose, kadangi perdirbėjai susiduria ne tik su pieno žaliavos pirkimo, bet ir su kitais dideliais veiklos kaštais.

Šaltinis: LAEI | Žemės ūkio ir maisto produktų kainų grandinės 2014-2018

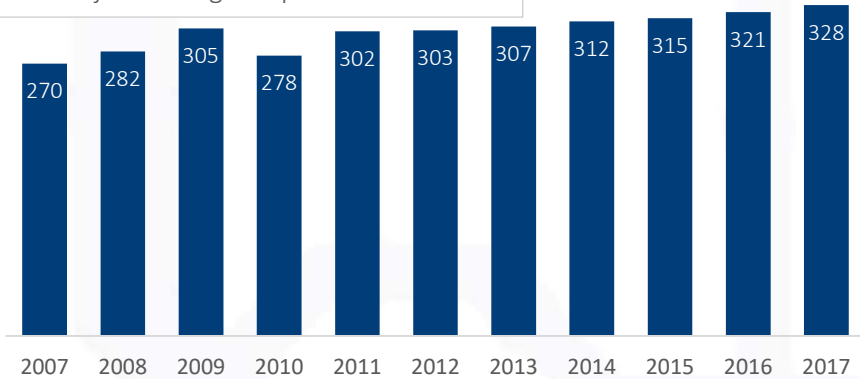

VARTOJIMAS

Pieno ir jo produktų vartojimas Lietuvoje auge

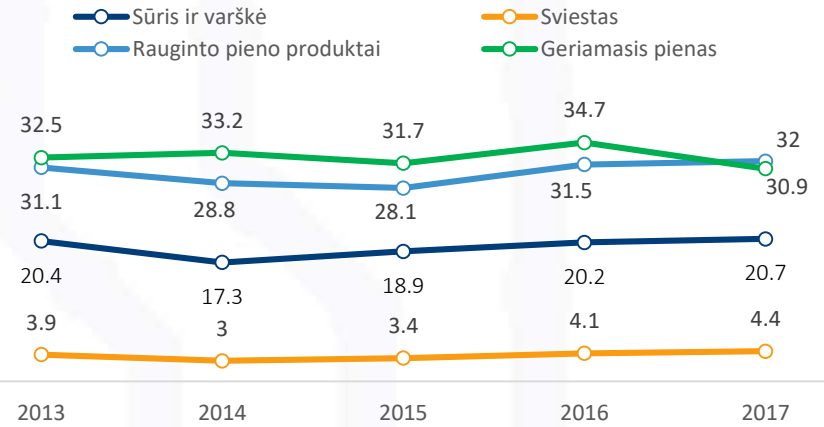
Vidutinis pieno produktų suvartojimas Lietuvoje, tenkantis vienam gyventojui per metus, kg

Nuo 2007 m. gyventojų skaičius Lietuvoje sumažėjo 12 proc., tačiau pieno gaminių suvartojimas išaugo 21 proc.

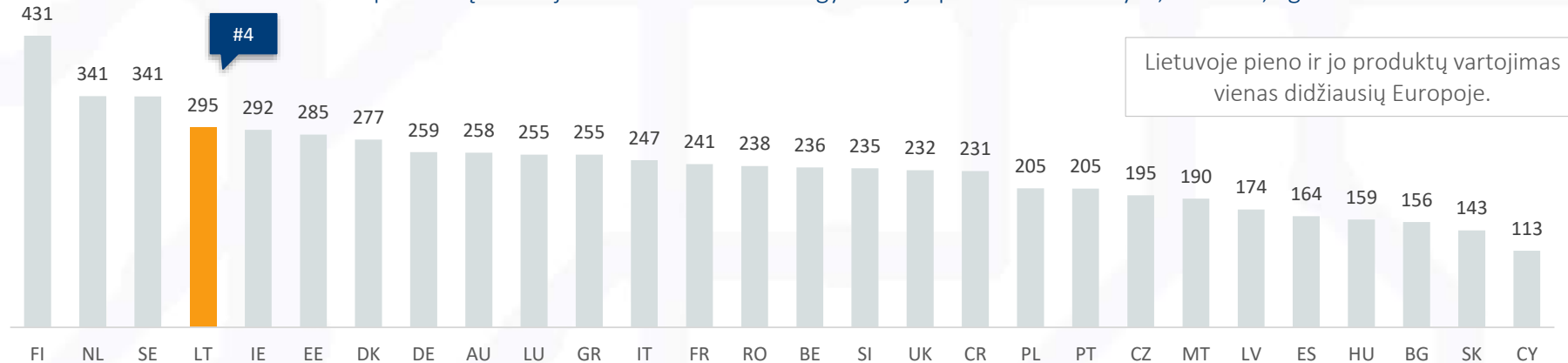
Šaltinis: LR Statistikos departamentas

Pieno produktų vartojimas vienam gyventojui per metus, kg

Šaltinis: LAEI

Pieno produktų* vartojimas tenkantis vienam gyventojui per metus ES šalyse, 2013 m., kg

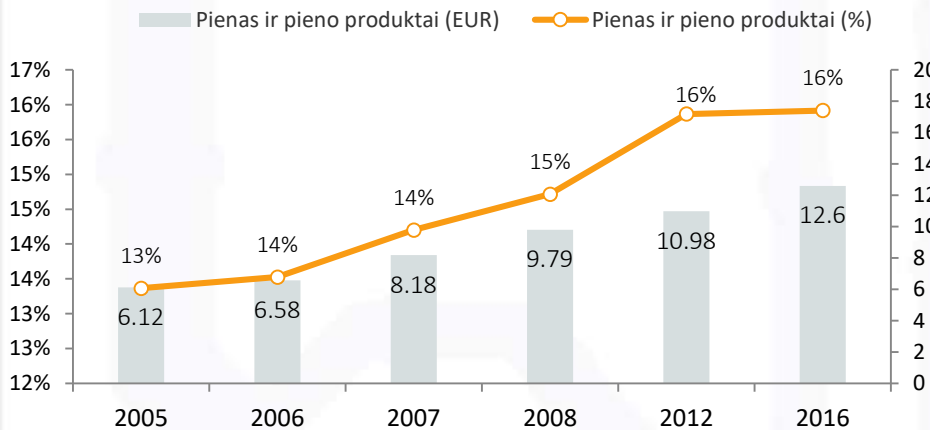
Lietuvoje pieno ir jo produktų vartojimas vienas didžiausių Europoje.

Šaltinis: Faostat
*Išskyrus sviestą

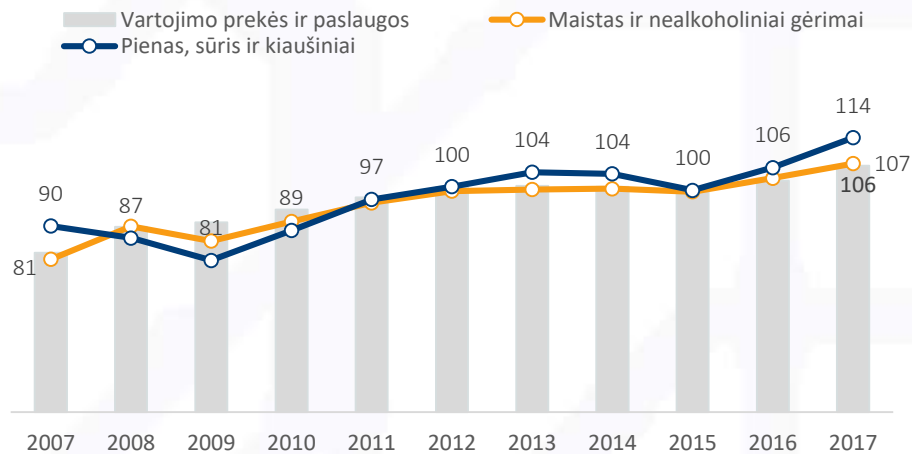

Pieno produktai – neatsiejama kasdienio prekių krepšelio dalis

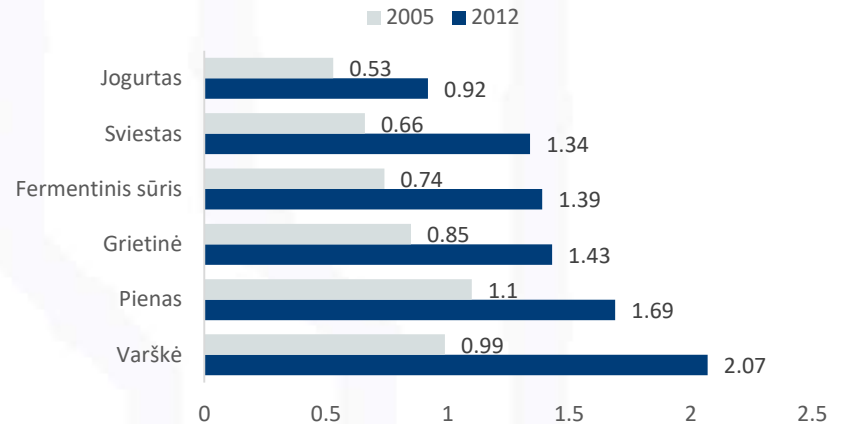
Vidutinės vartojimo išlaidos pieno produktams, tenkančios vienam gyventojui per mėn. (Eur) ir vartojimo išlaidų pieno produktams dalis nuo visų išlaidų maisto produktams ir nealkoholiniams gėrimams, %

Vartojimo kainų indeksai Lietuvoje (2015 m. – 100)

Vidutinės vartojimo išlaidos pieno produktams vienam gyventojui per mėn., Eur

Vidutinis mėnesinis neto darbo užmokestis, Eur

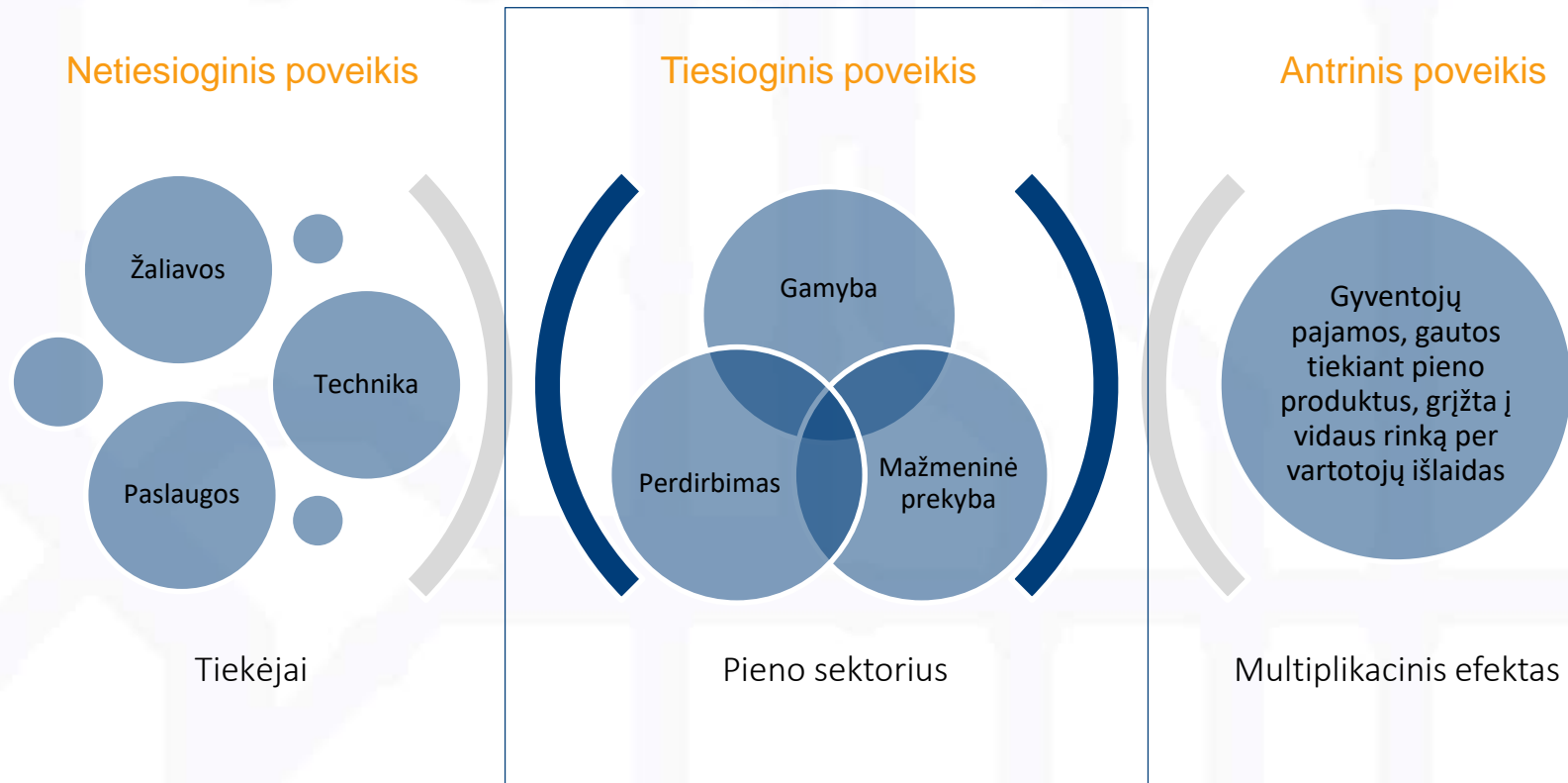
Šaltiniai: LR Statistikos departamentas

SEKTORIAUS SVARBA

Pieno sektoriaus poveikio ekonomikai schema

Vertinimas neatliekamas, nes reikiamu detalumu ir pakankamas aprėpties informacijos apie pieno gamintojų ir perdirbėjų sąnaudas-produkciją bei susijusių sričių veiklą nėra.

Be atskiro tyrimo vertinimas būtų silpnai pagrįstas ir su labai didele paklaida.

Toliau nagrinėjamas šių 3-ų grandžių poveikis. Mažmeninė prekyba priskirta prie tiesioginio poveikio sąlyginai - atliktas įvertis apie mažmeninę prekybą pieno produktais.

Antrinis poveikis gali būti įvertintas atliekant ekonometrinį modeliavimą. Tai galėtų būti atskiro tyrimo objektas.

- ▶ **Šiame tyrime pateikiamas apytikslis pieno sektoriaus svarbos įvertis**, remiantis prieinamais duomenimis. Oficialioje statistikoje makro ekonominiai rodikliai tokiu detalumu, kad būtų galima tiksliai apskaičiuoti pieno sektoriaus ar juo labiau atskirų jo grandžių svarbą, nėra skaičiuojami.
- ▶ **Tyrime vertintos 3 svarbiausios vertės kūrimo grandys – gamyba, perdirbimas, mažmeninė prekyba** (be HoReCa'os ir turgaviečių). Dėl duomenų trūkumo nevertintas žaliavinio pieno supirkėjų ir pieno produktų didmenininkų indėlis.
- ▶ **Pateiktas vertinimas atspindi žemutinę sektoriaus svarbos ribą**, tikėtina, kad realiai sektoriaus indėlis yra didesnis (dėl nevertintų dedamųjų).

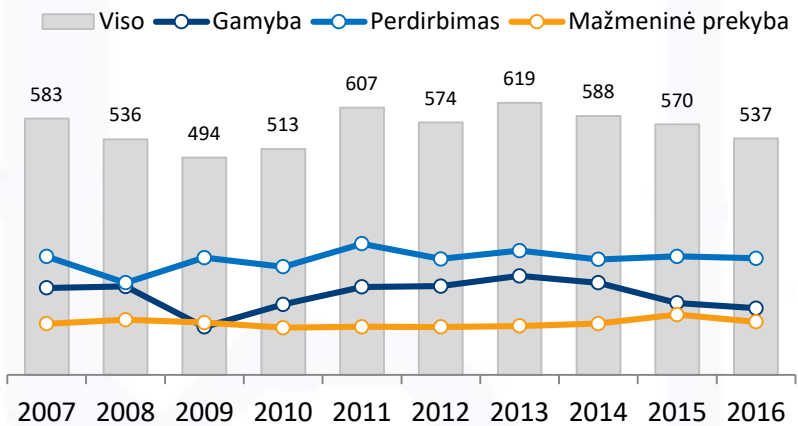
Paaiškinimas dėl mokesčių

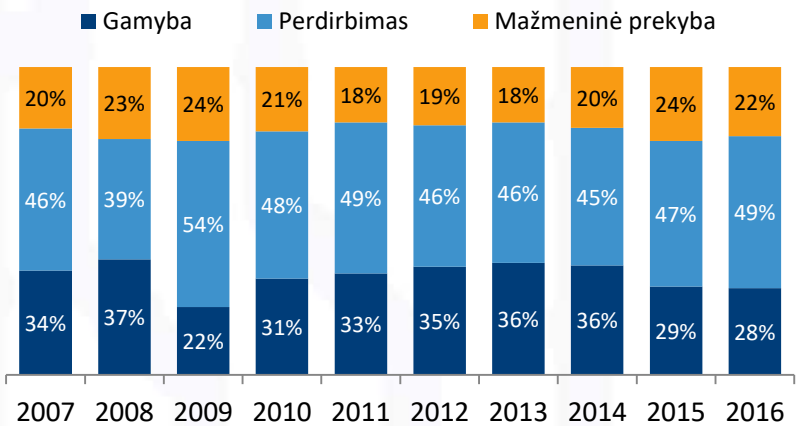
Mokesčių įvertis

Pieno produktai, ypač perdirbimo pramonė, yra viena stipriausių ir labiausiai išvystytų maisto pramonės šakų šalyje

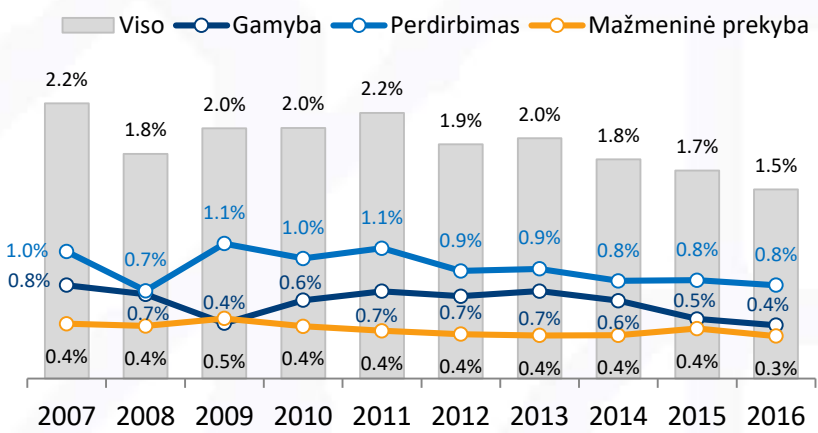
i Pieno sektoriaus sukuriama bendroji pridėtinė vertė, mln. Eur

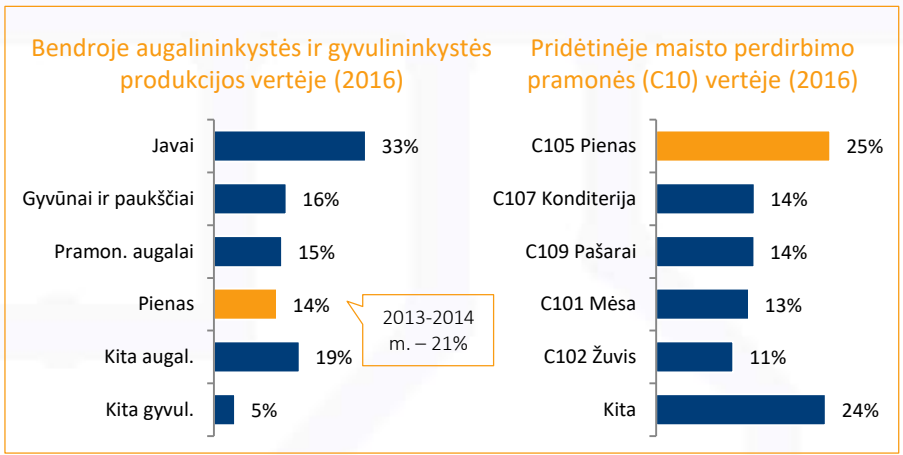
Pieno sektoriaus pridėtinės vertės struktūra pagal grandis, %

Pieno sektoriaus indėlis į šalies bendrąją pridėtinę vertę, %

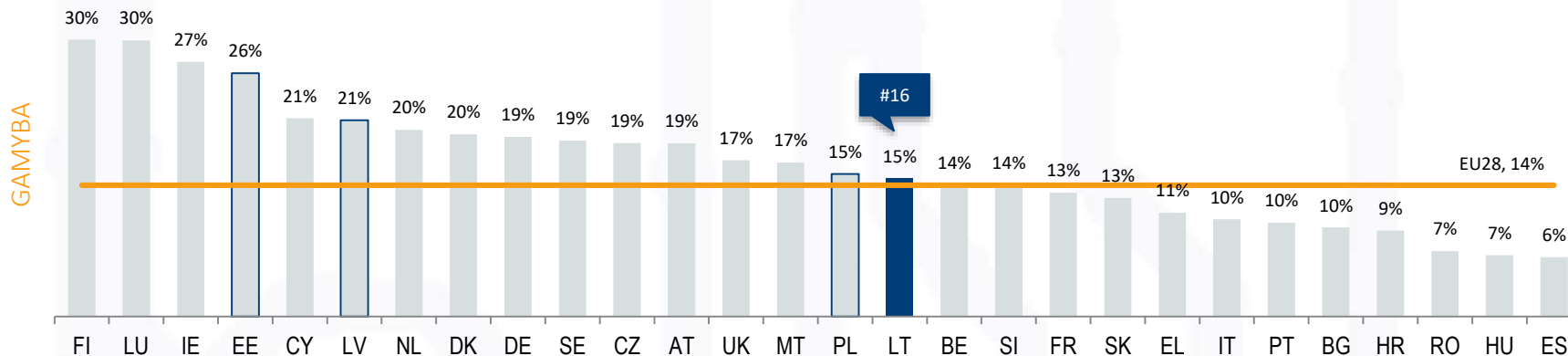
Pienas maisto sektoriuje

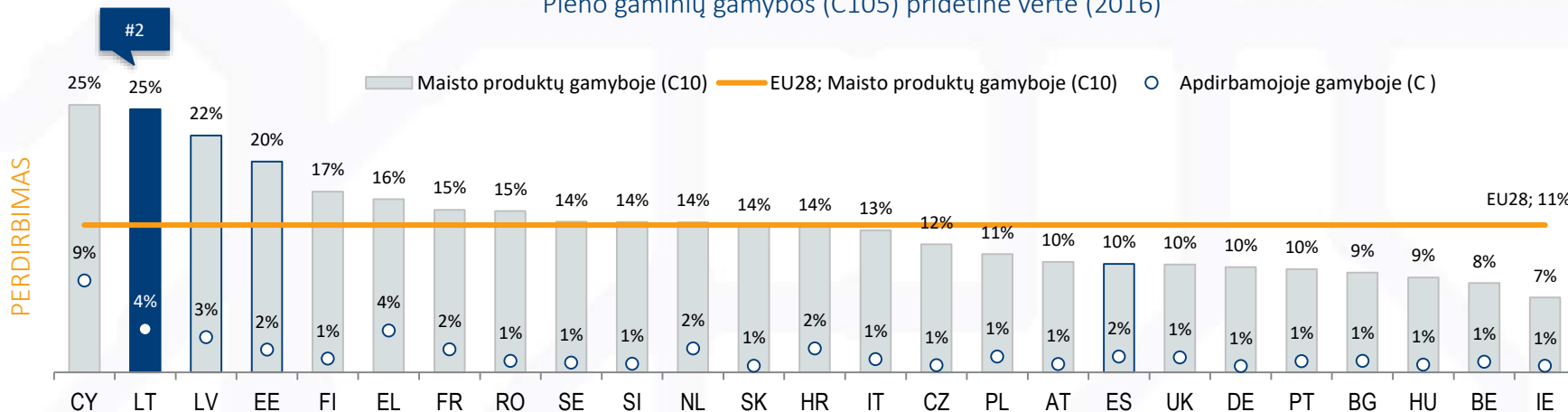
Šaltinis: išskaičiuota pagal Statistikos departamento, Eurostat, Lietuvos agrarinės rinkos instituto informaciją

Pagal pramonės specializaciją pieno produktų gamyboje Lietuva yra tarp ES lyderių

Pienas bendroje augalininkystės ir gyvulininkystės produkcijos vertėje (2017)

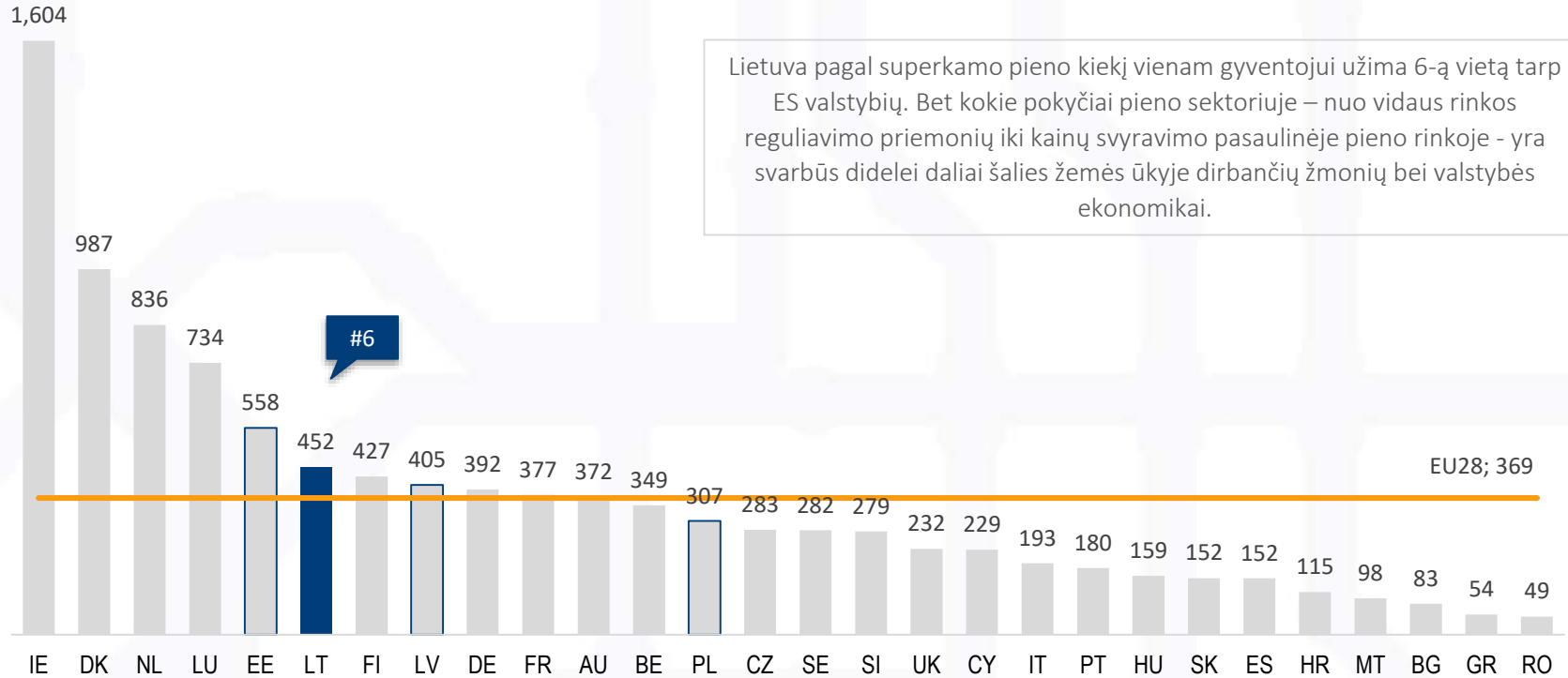
Pieno gaminių gamybos (C105) pridėtinė vertė (2016)

Šaltinis: išskaičiuota pagal Eurostat informaciją; DK, LU, MT – duomenys neskelbiami

Pagal superkamo pieno kiekį vienam gyventojui Lietuva yra tarp ES lyderių

Superkamo pieno kiekis ES vienam gyventojui 2017 m., kg

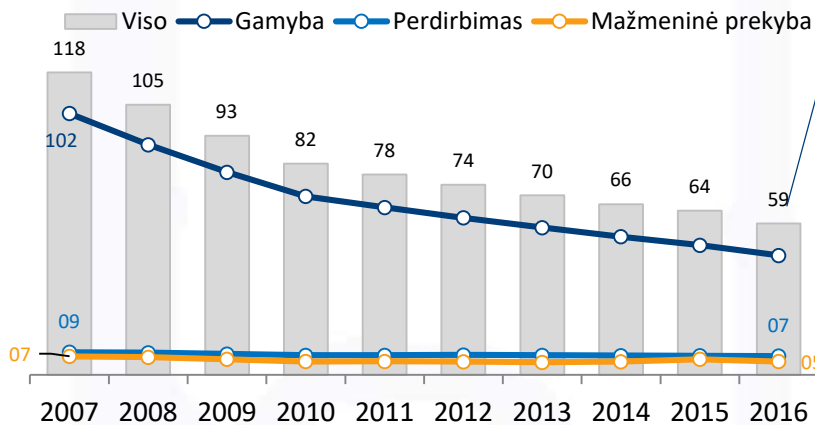

Lietuva pagal superkamo pieno kiekį vienam gyventojui užima 6-ą vietą tarp ES valstybių. Bet kokie pokyčiai pieno sektoriuje – nuo vidaus rinkos reguliavimo priemonių iki kainų svyravimo pasaulinėje pieno rinkoje - yra svarbūs didelei daliai šalies žemės ūkyje dirbančių žmonių bei valstybės ekonomikai.

Šaltinis: CLAL

Sektorius, ypač pirminės gamybos grandis, išlieka labai svarbus kaimo gyventojų užimtumui ir pragyvenimo pajamoms, tačiau yra stipriai priklausomas nuo paramos

Dirbančiųjų skaičius, tūkst.

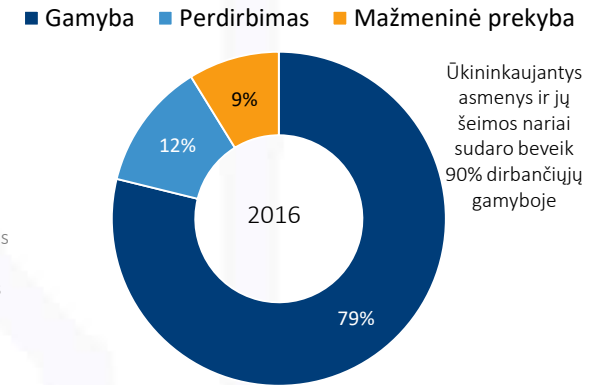
Gamyba:

Dirbančiųjų skaičius – tai asmenys, dirbantys pienininkystės ūkiuose (apmokami ir neapmokami; išskyrus laikinus); 2007, 2010, 2013 – ūkių struktūros tyrimų duomenys (Eurostat); tarpiniai metai išskaičiuoti.

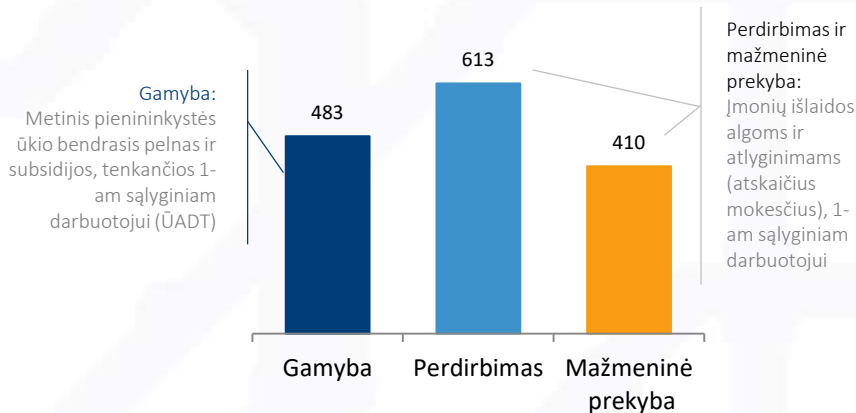
Mažmeninė prekyba:

Dirbančiųjų skaičius išskaičiuotas pagal mažmeninės prekybos maisto produktais (G4711 ir G472) darbuotojų skaičių. Laikomasis prielaidos, kad darbuotojų skaičius priklauso nuo apyvartos (pvz., kuo didesnė parduotuvės apyvarta, tuo daugiau darbuotojų joje dirba). Remiantis šia analogija, su pieno produktų prekyba sietinų darbo vietų skaičius apskaičiuotas pagal pieno produktų dalį maisto produktų apyvartoje.

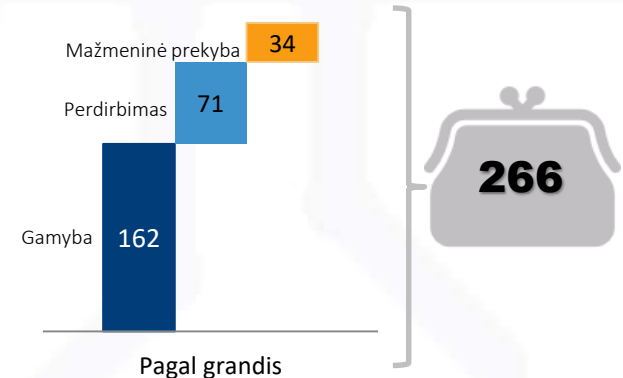
Dirbančiųjų struktūra pagal grandis, %

Vidutinės dirbančiojo pajamos per mėnesį, Eur (perskaičiuota pilnam etatui, 2016)

Pieno sektoriaus darbuotojų uždirbtos pajamos (atskaičius mokesčius), mln. Eur per metus (2016)

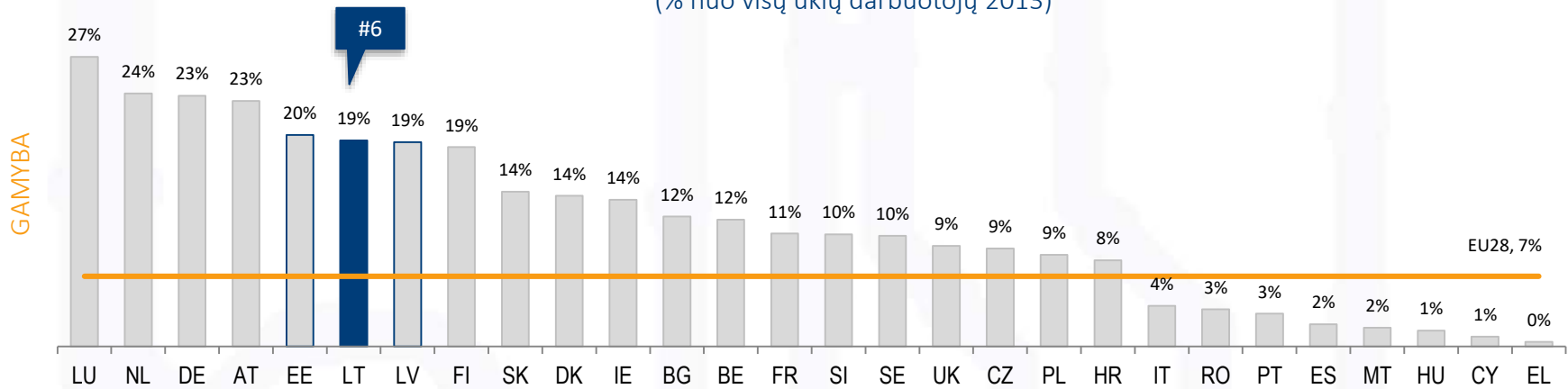

Šaltinis: informacija apie pienininkystės ūkius pagal European Commission - EU FADN ir LAEI ŪADT tyrimo duomenis; kita informacija pagal Eurostat ir Statistikos departamento duomenis

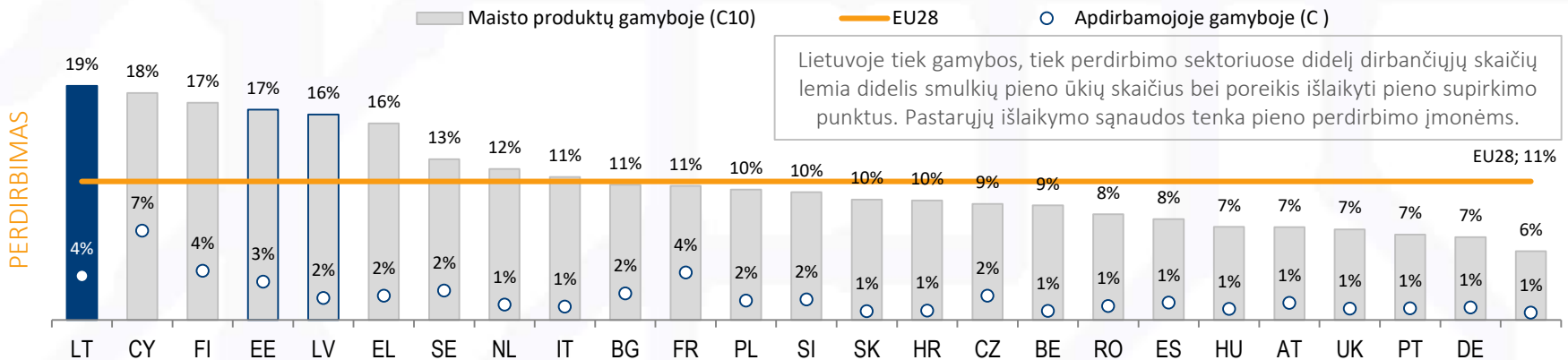
Užimtųjų pirminėje gamyboje skaičiaus mažėjimas yra neišvengiamas toliau vykstant reikalingiems struktūriniais pokyčiams

Pienininkystės ūkių darbuotojai, išskyrus laikinus
(% nuo visų ūkių darbuotojų 2013)

#1

Pieno gaminių gamybos (C105) dirbantieji (2016)

Šaltinis: išskaičiuota pagal Eurostat informaciją; DK, LU, MT, IE – duomenys apie perdirbimą neskelbiami

Pieno gaminiai yra strateginis šalies eksporto produktas

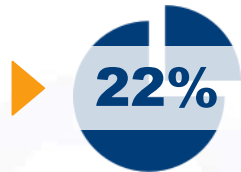
Į eksportą orientuotas sektorius

2017 m.

pajamų pieno perdirbimo sektorius gauna iš eksporto

#1 maisto pramonės eksporto produktas

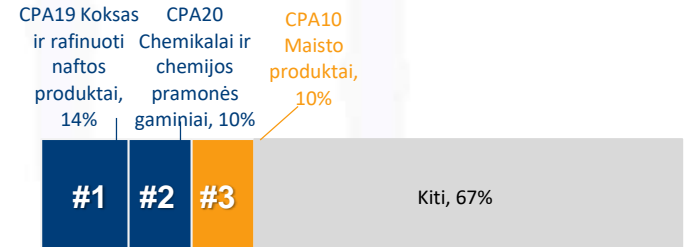
2017 m.

maisto (CPA10) eksporto pajamų generuoja pieno gaminiai

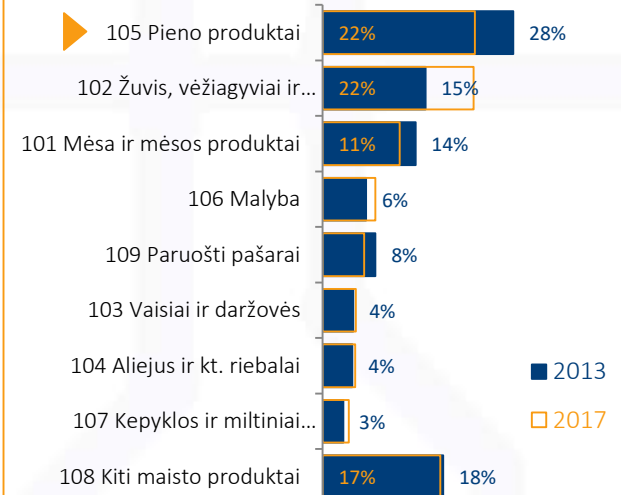
Eksportuojama į daugiau kaip 70 šalių

TOP3 iš Lietuvos eksportuojamos prekių grupės (2017)

Maisto produktų (CPA10) eksporto struktūra pagal vertę

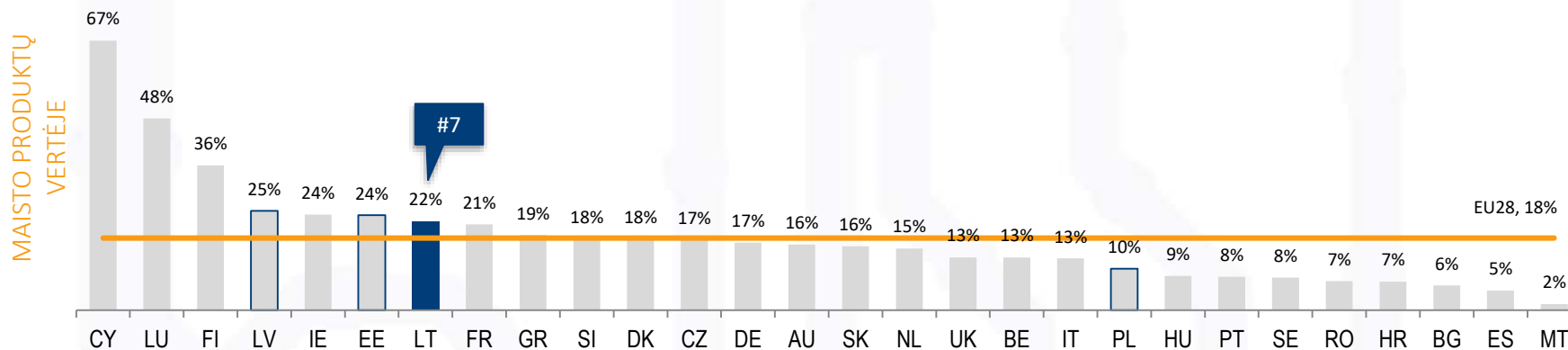
Eksportuoja kelis kartus daugiau nei importuoja, taip didindamas šalies BVP

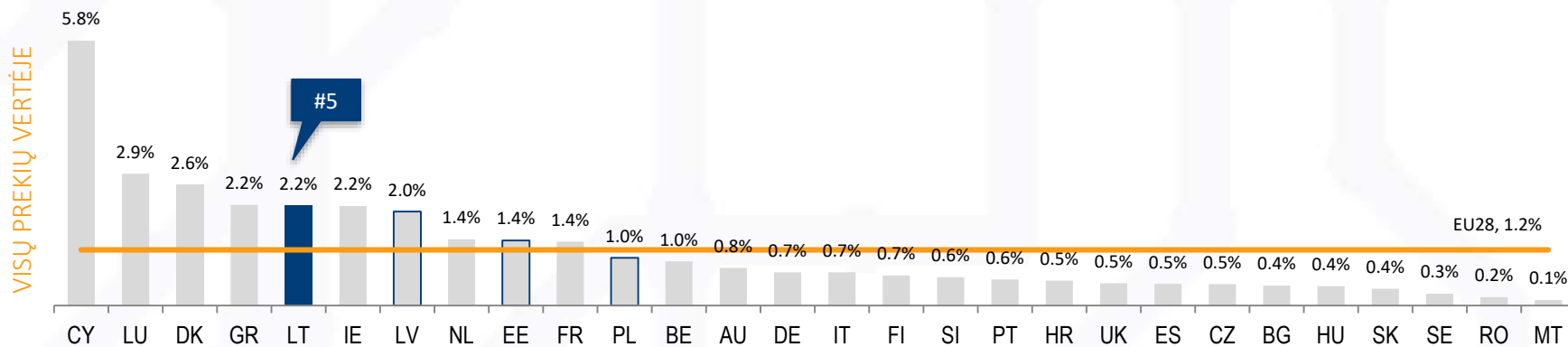
Šaltinis: išskaičiuota pagal Statistikos departamento, Eurostat informaciją

Ekspertas yra svarbus Lietuvos ekonomikos augimo šaltinis, nes maža vietinė rinka nesuteikia galimybių augti ir pilnai išnaudoti gamybinius pajėgumus

Pieno produktai (CPA105) maisto produktų (CPA10) eksporto vertėje (2017)

Pieno produktai (C105) prekių eksporto vertėje (2017)

Šaltinis: išskaičiuota pagal Eurostat informaciją

Stiprus pieno sektorius – nauda Lietuvai

Sektorius yra strategiškai svarbus aprūpinant vidaus rinką būtiniausiais produktais, sprendžiant gyventojų užimtumo problemas bei konkuruojant eksporto rinkose.

Pieno sektorius generuoja
1,5-2 proc.
šalies BVP

Pieno sektorius sukuria
darbo vietas
59 tūkst. gyventojų; jų
darbo pajamos siekia
~**266 mln. Eur**

Aukštas produktų konkurencingumas lemia, kad pieno gaminiai yra **#1** maisto pramonės eksporto produktas

Tarp ES šalių Lietuva pasižymi kaip viena labiausiai besispecializuojančių pieno produktų gamyboje (ypač perdirbime)

GAMYBA

PERDIRBIMAS

#16

#2

Lietuvos užimama vieta tarp ES šalių

Pagal ekonominę indėlį
(bendrąją produkciją | pridėtinę vertę)

GAMYBA

PERDIRBIMAS

#6

#1

Pagal svarbą užimtumui

Iki Rusijos embargo

Po Rusijos embargo

#3

#5

Pagal svarbą eksportui

Gamybos ir perdirbimo grandys yra labai tampriai susiję ir sektoriaus sėkmė priklauso nuo abiejų konkurencingumo

GAMYBA

PERDIRBIMAS

MAŽMENINĖ PREKYBA

2014 m.

2016 m.

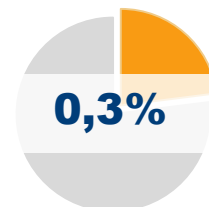
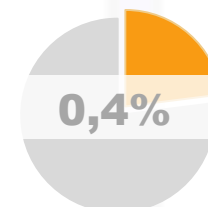
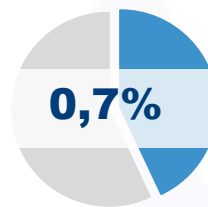
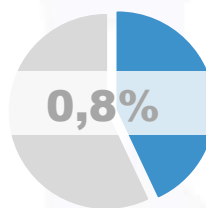
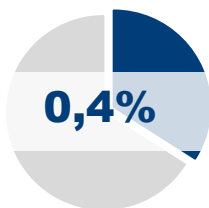
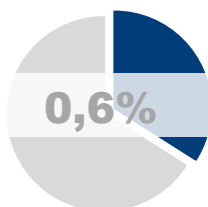
2014 m.

2016 m.

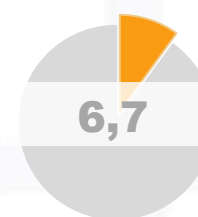
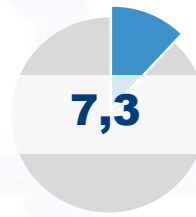
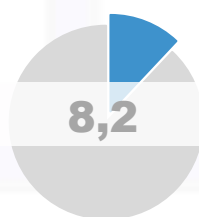
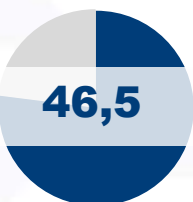
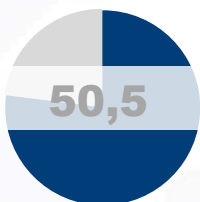
2014 m.

2016 m.

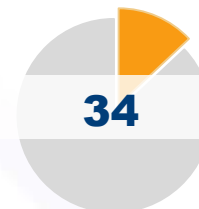
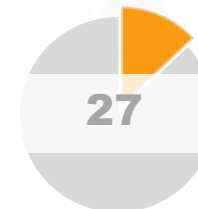
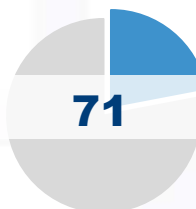
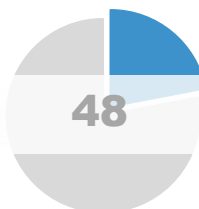
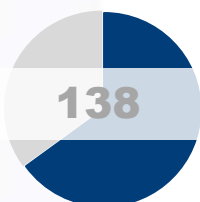
Indėlis į šalies bendrąją pridėtinę vertę, %

Dirbančiųjų skaičius, tūkst.

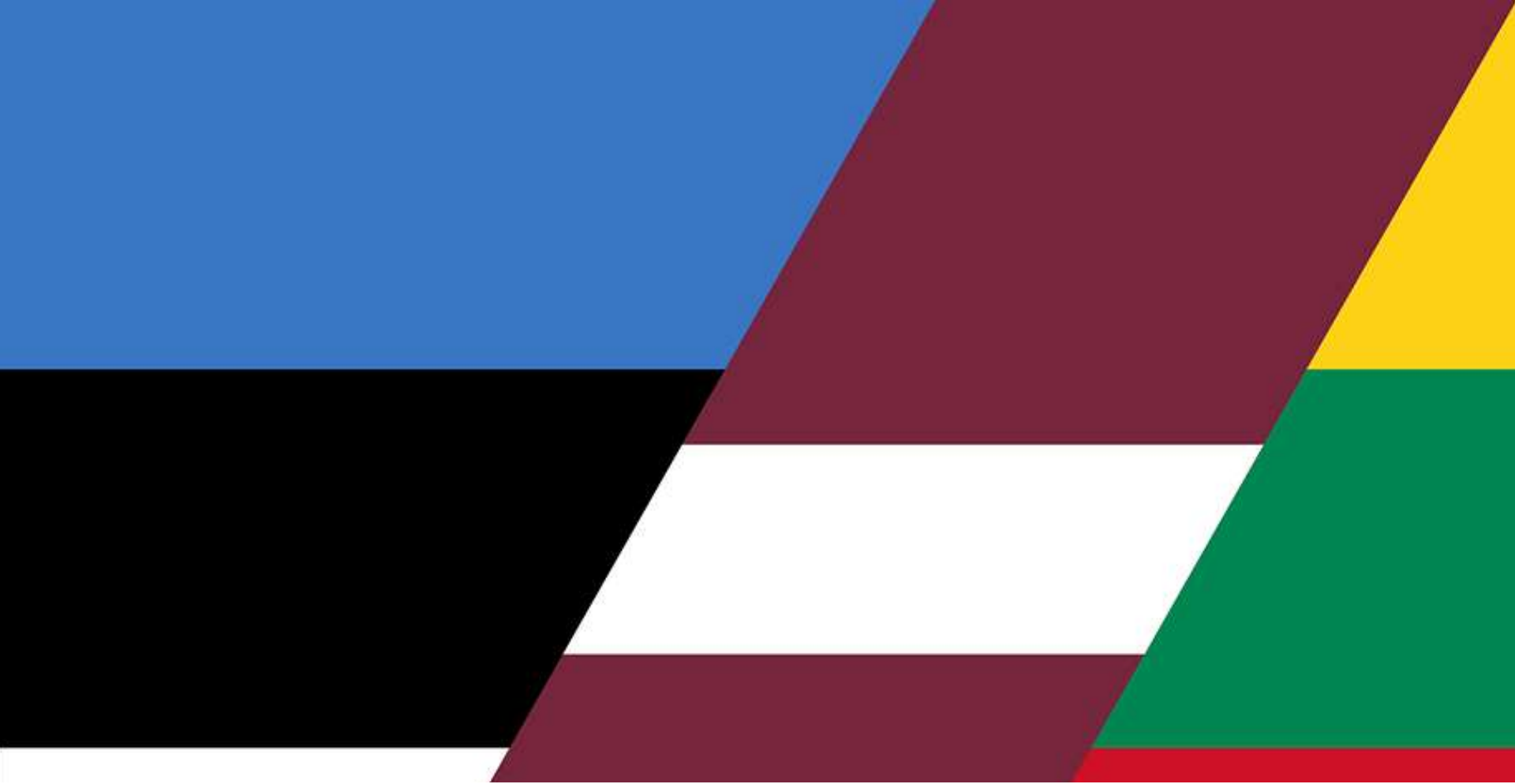
Dirbančiųjų pajamos, mln. Eur

Šalyje natūraliai susiklosčius gilioms ūkininkavimo ir pieno produktų gamybos tradicijoms bei vyraujant palankioms ilgalaikėms tendencijoms pasaulio rinkose,

Lietuvai naudinga didinti sektoriaus konkurencingumą ir skatinti aktyvią plėtrą.

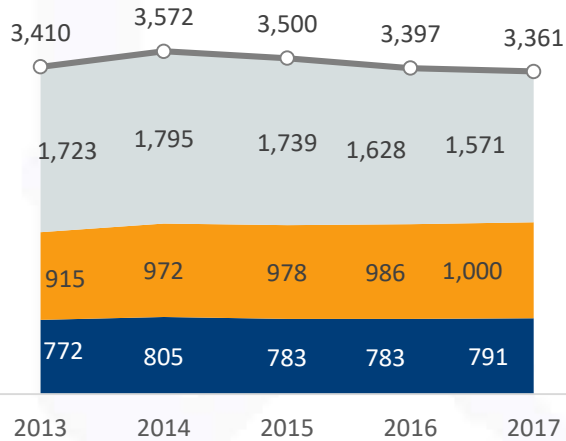
Tai yra viena iš perspektyviausių ekonominių veiklų, galinčių daryti stiprią įtaką šalies ekonomikai.

BALTIJOS RINKA

Tarp Baltijos šalių Lietuva yra lyderė pagal pieno gamybą ir supirkimą, tačiau užimama rinkos dalis kasmet mažėja

Pieno gamyba Baltijos šalyse, tūkst. t

Tarp Baltijos šalių Lietuvos pieno gamybos ir supirkimo augimo rodikliai yra žemiausi.

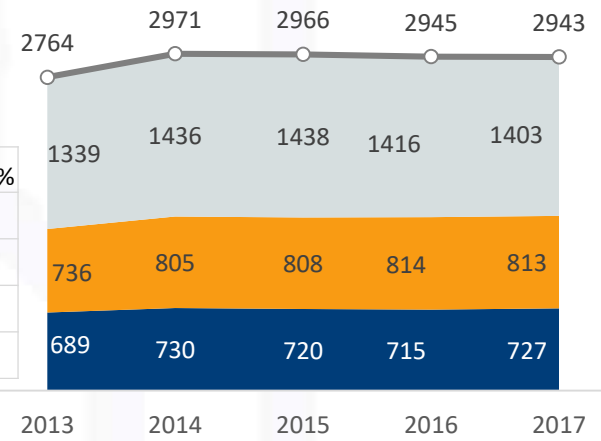
Pokytis 2013-2017 m., %

LT	-8,8%
LV	+9,3%
EE	+2,4%
Iš viso	-1,4%

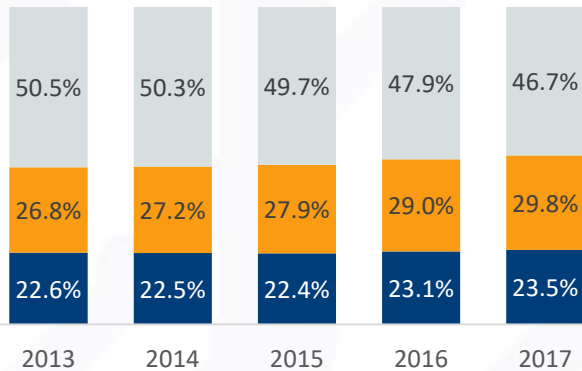
Pokytis 2013-2017 m., %

LT	+4,8%
LV	+10,5%
EE	+5,5%
Iš viso	+6,5%

Pieno supirkimas Baltijos šalyse, tūkst. t

Baltijos šalių rinkos dalys pagal pagaminto pieno kiekį, %

Nors Lietuva pagal pagaminamo ir superkamo pieno kiekį yra lyderė tarp Baltijos šalių, tačiau jos rinkos dalis kasmet mažėja.

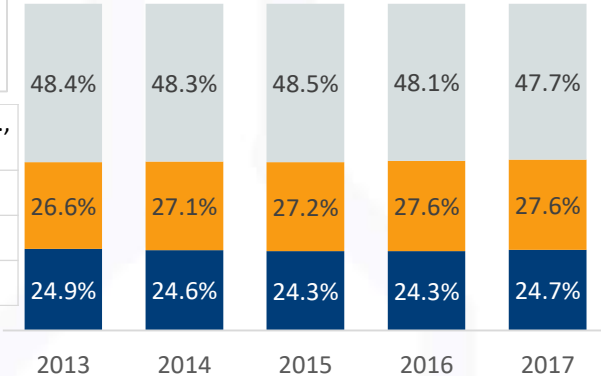
Pokytis 2013-2017 m., p.p.

LT	-3,8
LV	+2,9
EE	+0,9

Pokytis 2013-2017 m., p.p.

LT	-0,8
LV	+1,0
EE	-0,2

Baltijos šalių rinkos dalys pagal superkamo pieno kiekį, %

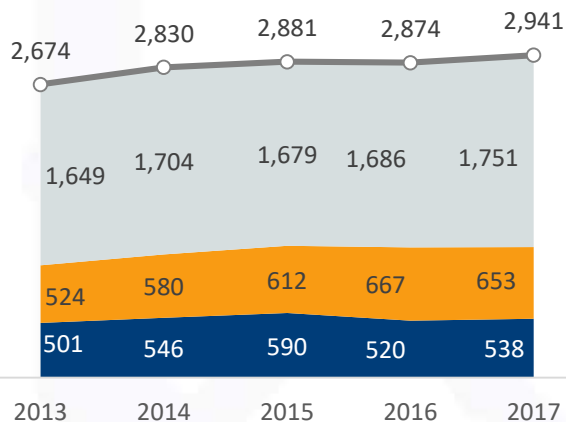

Šaltinis: Eurostat; CLAL; Competitiveness of the Estonian dairy sector, 1994-2014

Lietuvos perdirbimo pramonė pajėgumais lenkia Latviją ir Estiją, bet dėl mažiau išplėtotos pieno gamybos, žaliavinio pieno eksporto importo balansas yra neigiamas

Pieno perdirbimas Baltijos šalyse, tūkst. t

Latvijos ir Estijos pieno perdirbimo pramonė pajėgumais nusileidžia Lietuvai.

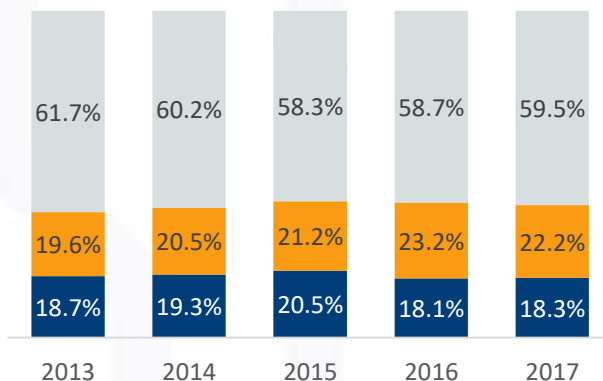
Pokytis 2013-2017 m., %

LT	+6,2%
LV	+24,5%
EE	+7,3%
Iš viso	+10,0%

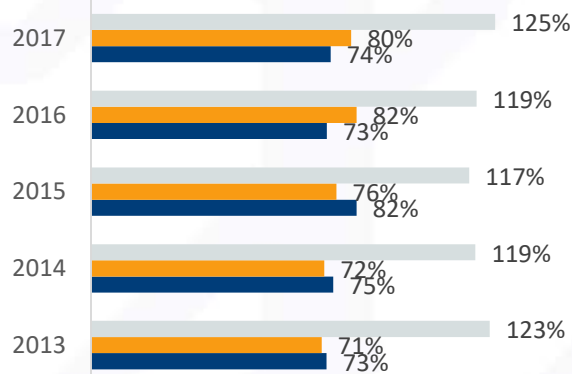
Pokytis 2013-2017 m., p.p.

LT	-2,1
LV	+2,6
EE	-0,5

Baltijos šalių rinkos dalys pagal perdirbamo pieno kiekį, %

Perdirbamo ir superkamo pieno santykis, %

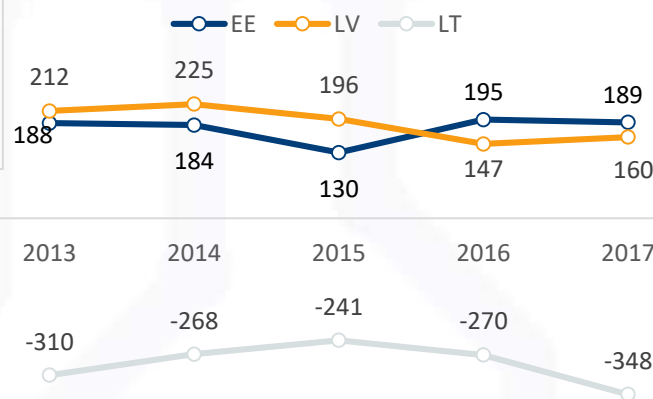

Lietuvos eksporto importo balansas yra stabiliai neigiamas. Viena iš priežasčių – perdirbama daugiau pieno nei gali pagaminti vietos gamintojai. Tuo tarpu Estijoje ir Latvijoje situacija yra priešinga.

Pokytis 2013-2017 m., p.p.

LT	+2
LV	-9
EE	+1

Žaliavinio pieno eksporto ir importo balansas, tūkst. t

Šaltinis: Eurostat; CLAL; Competitiveness of the Estonian dairy sector, 1994-2014

PAAIŠKINIMAI

Analizuoti produktai: gamyba Lietuvoje

PGPK 10.5 Pieno gaminiai

PGPK 10.89.19.40 Sūris fondu ir maisto produktai, nenurodyti kitoje vietoje, (kg); išskyrus 1089.19.40.80 Kiti, niekur kitur nepriskirti, maisto produktai, (kg)

Mišiniai su augaliniais riebalais

1089194000	Sūris fondu ir maisto produktai, nenurodyti kitoje vietoje, (kg)
1089194010	Grietinėlių ir augalinių riebalų mišinys, (kg)
1089194020	Grietinės ir augalinių riebalų mišinys, (kg)
1089194030	Varškės gaminiai su augaliniais riebalais, (kg)
1089194040	Šviežio sūrio gaminiai su augaliniais riebalais, (kg)
1089194050	Sūrio gaminiai su augaliniais riebalais, (kg)
1089194060	Tepieji riebalų mišiniai, (kg)
1089194070	Maisto papildai, (kg) – importo ir eksporto duomenyse, nėra išskirti į atskirą grupę; todėl nėra galimybės pilnai eliminuoti.
1089194080	Kiti, niekur kitur nepriskirti, maisto produktai, (kg) – produktai yra dalinai atskirti užsienio prekyboje (KN), jie yra eliminuoti iš skaičiavimų

Analizuoti produktai: užsienio prekyba

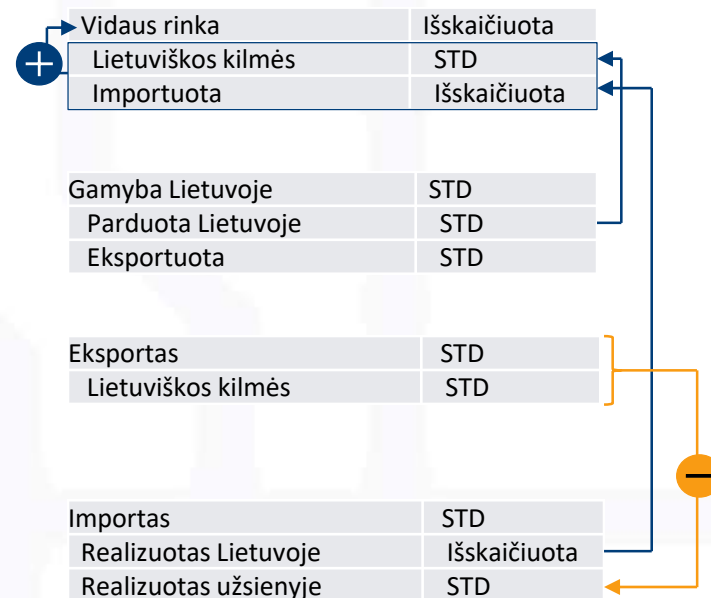
CN0401-0406 Pieno gaminiai; išskyrus CN0401.20.99 (žaliavinis pienas)

CN2105.00 Ledai

CN2106.90.92 Mišiniai su augaliniais riebalais

(--Kurių sudėtyje nėra pieno riebalų, sacharozės, izogliukozės, gliukozės ar krakmolo arba kurių sudėtyje yra mažiau kaip 1,5 % masės pieno riebalų, 5 % masės sacharozės arba izogliukozės, 5 % masės gliukozės arba krakmolo)

Skaičiavimas

STD - Statistikos departamentas

Gamyba

Pienininkystės ūkių ir bendrovių sukuriama bendroji pridėtinė vertė, mln. Eur

$$BPV_{PEur} = BPV_{P\%} \times \frac{EVRK A01 \text{ Bendroji pridėtinė vertė (to meto kainomis), mln. Eur}}{\text{Bendroji pridėtinė vertė (to meto kainomis), mln. Eur}}$$

Statistikos departamentas | Nacionalinės sąskaitos

Pienininkystės ūkių ir bendrovių dalis bendroje žemės ūkio produkcijos vertėje, %

$$BPV_{P\%} = \frac{\text{Natūralaus riebumo pieno produkcija (to meto kainomis), mln. Eur}}{\text{Bendroji žemės ūkio produkcija (to meto kainomis), mln. Eur}}$$

Statistikos departamentas | Žemės ūkio ekonominės sąskaitos

Pienininkystės ūkiuose ir bendrovėse grynosios pridėtinės dalis bendrojoje produkcijos vertėje yra artimas vidurkiui.

Lietuvos agrarinės ekonomikos institutas | ŪADT tyrimo duomenys, 2014

Perdirbimas

Pieno produktų gamybos (EVRK C105) veikloje sukuriama bendroji pridėtinė vertė, mln. Eur

$$BPV_{PEur} = BPV_{P\%} \times \frac{EVRK C \text{ Bendroji pridėtinė vertė (to meto kainomis), mln. Eur}}{\text{Bendroji pridėtinė vertė (to meto kainomis), mln. Eur}}$$

Statistikos departamentas | Nacionalinės sąskaitos

Pieno produktų gamybos (C105) dalis apdirbamosios gamybos (C) sukuriamoje pridėtinėje vertėje (to meto gamybos kainomis), %

$$BPV_{P\%} = \frac{EVRK C105 \text{ Pridėtinė vertė (to meto gamybos kainomis), tūkst. Eur}}{EVRK C \text{ Pridėtinė vertė (to meto gamybos kainomis), tūkst. Eur}}$$

Statistikos departamentas | Verslo struktūros rodikliai

Mažmeninė prekyba

Pieno produktų mažmeninės prekybos sukuriama bendroji pridėtinė vertė, mln. Eur

$$BPV_{PEur} = BPV_{P\%} \times \frac{EVRK G47 \text{ Bendroji pridėtinė vertė (to meto kainomis), mln. Eur}}{\text{Bendroji pridėtinė vertė (to meto kainomis), mln. Eur}}$$

Statistikos departamentas | Nacionalinės sąskaitos

Pieno produktų dalis mažmeninės prekybos (G47) apyvartoje (be PVM), %

$$BPV_{P\%} = \frac{MP_{PEur}}{EVRK G47 \text{ Mažmeninės prekybos apyvarta (be PVM), tūkst. Eur}}$$

Statistikos departamentas | Vidaus prekyba

Mažmeninės prekybos pieno produktais apyvarta (be PVM), %

$$MP_{PEur} = MP_{P\%} \times \frac{EVRK G4711, G472 \text{ Mažmeninės prekybos apyvarta (be PVM), tūkst. Eur}}{\text{Mažmeninės prekybos apyvarta (be PVM), tūkst. Eur}}$$

Statistikos departamentas | Vidaus prekyba

Pieno, sūrio ir kiaušinių (COICOP0114) dalis vartojimo išlaidose, skiriamose maistui ir gėrimams (COICOP01,02), %

$$MP_{P\%} = \frac{COICOP 0114 \text{ Vartotojų kainų indekso svoris, \%}}{COICOP 01,02 \text{ Vartotojų kainų indekso svoris, \%}}$$

Statistikos departamentas | Vartotojų kainų indekso svoriai

• Neįeina HRC ir turgavietės

• Proporcija taip pat naudota skaičiuojant dirbančiųjų, susijusių su pieno produktų prekyba, skaičių

Pridėtinės vertės mokestis (2016)

Skaičiuojant nuo mažmeninės prekybos pieno produktais apyvartos įverčio

Darbo mokesčiai, mln. Eur (2016)

Apytikslis įvertis

Pelno mokesčiai, mln. Eur (2016)

Tik perdirbimo grandis

Nei vienoje grandyje nėra pakankamai patikimos informacijos apie pieno sektoriaus subjektų sumokėtus mokesčius:

Gamyba: teigti, kad ūkininkai nemoka jokių mokesčių negalime - žr. LAEI ŪADT tyrimą; tačiau minėto tyrimo duomenys nėra pilnai reprezentatyvūs, ypač pačių smulkesnių ūkių atžvilgiu. Todėl jei išskaičiuotume pagal tokius duomenis, kokie yra, suma būtų išpūsta ir lengvai nuginkijama.

Perdirbimas ir mažmeninė prekyba

- Pagrindiniai įmonių mokesčiai yra: PVM už parduotus produktus (realiai moka vartotojas), darbo mokesčiai, pelno mokestis;
- Darbo mokesčiai išskaičiuoti pagal įmonių personalo išlaidas, kaip apytikslė standartinių mokesčių dalis įmonių personalo išlaidose (t.y., Personalo išlaidos – Algos ir atlyginimai + Algos ir atlyginimai * ~24%)
- Sumokėtas pelno mokestis skelbiamas EVRK 3-ų ženklų lygmeniu, t.y., prieinamas tik pieno perdirbimo grandžiai (C105).
- PVM išskaičiuotas pagal mažmeninės prekybos pieno produktais įvertį; tačiau tai negalėtų nebūti tvirtas ar pagrindinis argumentas, nes per daug prielaidų.

Strategija. Efektyvumas. Vertė

Detalesnė informacija:

**Darius Dulskis,
Partneris**

Mob: +370 699 26949
E-mail: darius@ekt.lt

**Giedrė Benkauskaitė,
Konsultantė**

E-mail: giedre@ekt.lt

UAB „Ekonominės konsultacijos ir tyrimai“

J. Jasinskio g. 16 B, LT-03163 Vilnius

Tel.: (8-5) 252 6225

Faks.: (8-5) 252 6226

El. paštas: ekt@ekt.lt,

<http://www.ekt.lt>